

MINNA CANTH.

PAPIN PERHE.

NÄYTELMÄ NELJÄSSÄ NÄYTÖKSESSÄ.



HELSINGISSÄ,
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA.
1891.

PAPIN PERHE.

NÄYTELMÄ NELJÄSSÄ NÄYTÖKSESSÄ

KIRJOITTANUT

MINNA CANTH.



HELSINGISSÄ 1891.

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA.

Kaikki oikeudet pidätetään.

HELSINGISSÄ,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1891.

Tohtori

Kaarlo Bergbom'ille

omistanut

tekijä.

HENKILÖT:

Pastori Henrik Valtari.

Elisabeth, hänen rouvansa.

Jussi Valtari, heidän poikansa, ylioppilas.

Hanna, } heidän tyttäriään.
Maiju, }

Teuvo Rastas, ylioppilas.

Rouva Savén.

Neiti Vuorio.

Martha, palvelija Valtarin perheessä.

Vossikka.

Kirjapainon poika.



ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

(Sali, vakavaan asuun sisustettu. Perällä ovi eteiseen, vasemmalla pastorin huoneeseen, oikealla ruokasaliin; vasemman puolisesta ovesta etunäyttämölle päin ikkuna ja korkeita kasvia. Perempänä seinäkello.)

(Maiju heittelee palloa. Hänen käsityönsä, suuri, kirjava matto, on pudonnut tuoilta lattiaan.)

ELISABETH

(huutaa oikealta).

Maijuu!

MAIJU

(keskeyttämättä).

Jaha, mamma?

ELISABETH.

Oletko siellä?

MAIJU.

Olen, olen.

ELISABETH.

Tulepa tänne vähäisen.

MAIJU.

Kóht'sillään — heti paikalla —

ELISABETH.

Mitä sinä teet siellä?

MAIJU.

En juuri mitään, mamma. — En ikinäs mitään... pikkuisen... ilman aikojani —

ELISABETH.

Joudu sitten!

MAIJU.

Kyllä, kyllä. Kun minä vaan lopetan tämän... ei se kestä enää minuttiakaan... yks', kaks', kolme, neljä, viis', kuus', seitsemän, kahdeksan...

ELISABETH

(tulee).

Mitä maailman päivinä —? Kas niin, arvasinhan sen — palloa sinä taas lyöt!

MAIJU

(keskeyttämättä).

— yksitoista, kaksitoista, kolmetoista, neljatoista, viisitoista, kuusitoista, seitsemäntoista —

ELISABETH.

Heitä nyt tuo. Hyvä lapsi, mitä sinä ajattelet, semmoinen kiire kun on.

MAIJU.

— neljäkolmatta, viisikolmatta, kuusikolmatta, seitsemäkolmatta —

ELISABETH.

Etkö sinä kuule, Maiju?

MAIJU.

— kahdeksankolmatta — voih, nyt se meni! Ja se oli mamman syy, minä olen aina ennen saanut sata täyteen, mutta kun mamma tuli siihen keskeyttämään. Ei anneta minun milloinkaan rauhassa päästä yhtä ainoata peliä loppuun, vaikka se ei kestäisi kuin neljänneksen tuntia korkeintaan.

ELISABETH.

Sinä et ollenkaan ajattele, mitä kaikkea meillä vielä on tehtävänä siksi kuin Jussi ja Hanna tulevat.

MAIJU.

Huomiseen ennättää jos mitä.

ELISABETH.

Onko sinulla edes matto jo valmiina?

MAIJU.

Tänä iltana minä sen lopetan yks' kaks'.

ELISABETH.

Yks' kaks'! Niin sinä aina sanot ja joka kerta tulee kumminkin lopulta tulinen kiire.

MAIJU.

Mamma nyt ei hätäilisi. — Aamulla leivotaan peparkakut, niin ovat tuoreita ja hyviä heidän tulemaansa.

ELISABETH.

Pane nyt pois tuo pallo, se minua ihan kiusaa.

MAIJU.

Panenhan minä.

ELISABETH.

Suuri tyttö ja viitsii leikkiä vielä aivan kuin pieni lapsi.

MAIJU

(panee pallon pois).

„Suuri tyttö“! Hyvä! Muistaako mamma nyt, että itse on sanonut minua „suureksi tytöksi“?

ELISABETH.

Muistan, tietysti.

MAIJU.

Ettei enää sanota, kun huvituksiin pyrin:
„Mitä? Lapsihan sinä vielä olet!“

ELISABETH.

Niin, mutta sehän on vallan toinen asia.

MAIJU.

Mitä varten toinen asia? Joko minä *olen* lapsi,
taikka minä *en* ole lapsi —

ELISABETH.

Eläkä nyt intä siellä suotta. Katsotaanpas
tätä mattoa. Mutta — hyvänen aika — täällä-
hän on vielä ommeltavaa kuinka ja paljon.

MAIJU.

Puolessa tunnissa se on tehty.

ELISABETH.

Ehkä minä tämän otan huostaani.

MAIJU.

Ei, mamma antaa tänne, kyllä minä sen
itse lopetan.

ELISABETH.

Mene sinä ennemmin asialle. Pitäisi saada
toppa sokuria ja leiviskä kahvia kotiin.

MAIJU.

Eikös Martha sitä —

ELISABETH.

Hän on laittamassa Jussin kammaria.

MAIJU.

Ahah! No, menenmähän sitten minä.

ELISABETH.

Mutta katso että antavat Helsingin electa sokuria ja prima vehnä jauhoja.

MAIJU.

Prima, sinileima — ymmärrän, herra katteini!

ELISABETH.

Eläkä viivy kauvan.

MAIJU

(menee eteiseen).

En!

ELISABETH.

Semmoinen tuulihattu!

MAIJU

(hattu päässä, katsoo ovesta).

Sanoiko mamma mitään?

ELISABETH.

Sanoin, että olet tuulihattu.

MAIJU.

Mutta enpäs ole tuulihattu. Vai olenkosta?
— Mamma ottaa sen sanan takaisin, muuten
en lähdekään. — Enhän ole tuulihattu?

ELISABETH.

No, et ole, et. Menehän nyt!

MAIJU.

Ja saanko puhella puoli minuttia, jos sat-
tuu joku tytöistä tulemaan vastaan?

ELISABETH.

Kyllä puoli minuttia, kunhan et enemmän.

MAIJU.

Ei enemmän, puoli minuttia vaan.

(Menee.)

ELISABETH

(neuloo kiireellisesti).

Henrik varmaankin nukkuu, koska sieltä
ei kuulu mitään.

MARTHA

(oikealta, paljain jaloin, lyhyt hame nostettu kupeilta ylös, hihat
käärityt yli kyynärpäiden).

Nyt se on sitämyöten valmis. Minä puo-
lestani en voi sille enää muuta.

ELISABETH.

Onko lattia vaan hyväksi luututtu?

MARTHA.

Hyväksi, kerrassa! Ja ikkunat pesty, pölyt pyyhityt, ovet ja pihtipielet kaikki hangatut puhtaiksi. Saa kait' Jussi herra tulla vaikka tällä hetkellä.

ELISABETH.

Ei vielä, ennenkuin tämä mattokin joutuu.

MARTHA.

No, sen pitää rouvan laittaa pian.

ELISABETH.

Niinhän olisi tarkoitus. — Mutta nyt varmaan joku tulee?

MARTHA.

Herra Jumala, jos tähän vielä vieraita lykkää —

ELISABETH.

Martha, Martha! Kuinka on toinen käsky?

MARTHA.

Sitähän minä tässä jouvan muistelemaan.

MALJU

(kukkia ja kirje kädessä).

Mamma, mamma, minä sain kirjeen Jusilta. Ette usko, mitä hän kirjoittaa, hyvä ihme, kuinka hauskaa, minä ihan kuolen ilosta.

(Nauraa ja tanssii.)

MARTHA.

Onko kihloissa?

MAIJU.

Ei, ei, ei, haus Kempaa — haus Kempaa! Koet-
takaa arvata.

ELISABETH.

Hiljaa, hiljaa, pappa taitaa nukkua. — No,
mitä hän kirjoittaa?

MAIJU.

Tulevat molemmat sekä Hanna että Jussi
jo tänä iltana. Ja Jussi tuo toverin mukanaan
— mamma arvaa, kenen.

ELISABETH.

Mistäpä minä —

MAIJU.

Niin, ei mamma häntä tunnekaan. Mutta
minä olen laittanut hänelle Jussia myöten ter-
veisiä.

ELISABETH.

Tuntemattomalle —?

MAIJU.

No, niin no, kun hänkin on laittanut mi-
nulle.

ELISABETH.

Nimi —?

MAIJU.

Teuvo Rastas. Eikö ole kaunis nimi? Teuvo Rastas. Mitä mamma? Onko mamma?

ELISABETH.

No, onhan tuo.

MARTHA.

Meillekö tulee kortteeria?

MAIJU.

Meille tietysti, eikös niin mamma?

ELISABETH.

Kuinkas muuten. Kaiketi Jussi on häntä pyytänyt luokseen.

MAIJU.

Siltä se kuuluu hänen kirjeessään. Voi, ihmettä, kun tulevat jo tänä iltana!

MARTHA.

Vai tänne kortteeria! Sitten on taas uusi työ! Toinen sänky nostettava Jussi herran kamariin, matrassit, tyynyt, peitteet alas vinniltä — juutas kaikkiakin.

MAIJU.

Martha kulta, pianhan se on tehty. Minä

tulen auttamaan, jähka vaan olen järjestänyt nämä kukat.

MARTHA.

Juuri kun luulin saaneeni valmiiksi — perhana, kuinka pistää vihakseni.

(Survaisee vihaisesti pari tuolia syrjään ja menee oikeaan.)

MAIJU.

Taivasten taivaat, kuinka kauniita nuo ruusut ovat. Katsokaas, mamma!

ELISABETH.

Kauniita ovat.

MAIJU

(rallattelee).

„Pappa tahtoi rikasta
Ja mamma tahtoi rakasta
Ja minä tahdoin komeanlaista —“

PASTORI

(ääntää vasemmalta).

Maiju!

MAIJU.

„Komean kynnet ne —“

ELISABETH.

St —! Hiljaa, pappa varmaan äänsi siellä.

MAIJU

(herkiää ja kuuntelee).

Eikä ääntänyt, mamma vaan suotta pel-

kää. — Tämä on ihan uusi laulu, mamma, hyvin soma. Opin sen tässä yhtenä päivänä pieneltä pojalta tuolla kadulla. — Kuulkaahan!

ELISABETH.

Mutta sinä herätät papan.

MAIJU.

Enkä herätä, kun laulan hiljaa.

(Hän laulaa ensin hiljaa, mutta sitten jo kohta täyteen ääneen.)

„Pappa tahtoi rikasta,
Ja mamma tahtoi rakasta,
Ja minä tahdoin komeanlaista.
Komean kynnet ne kauvaksi loistaa
Vaan raha on kuluvaista“.

PASTORI

(kammaristaan).

Maiju, Maiju!

ELISABETH.

Näetkös nyt!

PASTORI

(tulee sisään).

Mitä rekilauluja sinä täällä laulelet? Sopivatko ne mielestäsi nuorelle tytölle, tuommoiset? — Koska sinä, hyvä lapsi, opit vähän säädyllyisyyttä, koska, sano?

MAIJU.

En tiedä. — Ehkä sitten, kun tulen hyvin, hyvin vanhaksi.

PASTORI

(vakavasti).

Ei, nyt sinun täytyy jo muuttaa tapoja, ja muuttaa oikein toden perästä. Seitsentoista vuotias tyttö ei saa olla kuin vallaton poikanulikka. Paina se mieleesi ja katso, ettei minun alituisesti tarvitse sinua muistuttaa.

MAIJU

(painaa päänsä alas ja hypistelee kukkia).

PASTORI.

No niin, minä oikeastaan ajattelin lähettää sinua asialle. Rouva Savén kysyy tässä kirjeessä, jos meille sopii tänä iltana tulla lähetysseuran ompelu-iltaan ja pyytää minua siellä lukemaan tahi puhumaan jotain.

MAIJU.

Tänä iltana?

PASTORI.

Niin, tänä iltana. Menet hänen luokseen ja sanot, että teen sen vallan mielelläni, mutta en voi päästä sinne ennenkuin vähän myöhemmällä, tuossa kahdeksan seudussa. Te, tietysti, lähдете täältä kuuden aikaan niinkuin tavallisesti.

MAIJU.

Emmehan me tänä iltana voi lähteä ensinkään.

PASTORI.

Ette voi lähteä? Kuinka?

ELISABETH.

Jussi ja Hanna tulevat „Elias Lönnrotissa“. Sinä et sitä vielä tiedäkään.

MAIJU.

Ja Jussi tuo yhden toverin mukanaan.

PASTORI.

Vai niin! — Vai, jo ne tänä iltana —. Mutta mitä se estäisi? He voivat tulla sinne myös.

MAIJU.

He eivät tule, siitä olen varma.

ELISABETH.

Näin ensi iltana varsinkaan.

PASTORI.

Miksi eivät tulisi? Saavathan nähdä siellä vanhoja tuttuja.

MAIJU.

Täti Savén'in ja täti Emilian? Niistä he nyt välittäisivät, jotka ovat niin vanhurskaita ja ikäviä, että oikein hirvittää —

ELISABETH.

Maiju, Maiju —!

PASTORI.

Kaunista! Totta tosiaan, en tiedä enää, mitä sanon. Onko kuultu ennen nuoren tytön suusta tuommoista herjausta, — äitinsä ystävistä, omista kummistaan vielä lisäksi! — „Vanhurskaita ja ikäviä!“ Nuo ainoat sanat paljastavat koko sinun sydämesi.

ELISABETH.

Hän on vielä niin lapsellinen ja ajattelematon, Maiju raukka.

PASTORI.

Kevytmielisyyttä tuo on, ei lapsellisuutta. Kevytmielisyyttä ja pahanilkisyyttä.

MAIJU.

Ovathan nekin pahanilkisiä ja parjaavathan nekin ihmisiä. (puoleksi itkien.) Ja valehtelevat ja juoruavat enemmän kuin ketkään muut.

ELISABETH.

Hillitse itseäsi hyvä lapsi.

PASTORI.

Sinä tulet tänä iltana ompeluseuraan ja kerrot minun kuulleni täti Savén'ille ja täti Emilialle, mitä olet heistä puhunut ja pyydät anteeksi. Ymmärrätkös?

MAIJU

(painautuu alas ja itkee kovemmin).

PASTORI

(kääntyy Elisabethiin).

Minä menen „Aamuruskon“ toimistoon. Lähetä sana, jos sattuu joku tärkeämpi asia.

(Menee eteiseen.)

ELISABETH.

Kuinka sinä menit sillä lailla puhumaan papalle?

MAIJU.

Kun he ovat semmoisia, minkä minä sille taidan, kun he ovat! — Eikö mamma muista, kuinka he silloin yhdenkin kerran väittivät Anni Tavastin ja Olga Nyströmin —

ELISABETH.

Ooh, tuo vanha juttu!

MAIJU.

Niin, ja se oli kaikki pelkkää valhetta, minä tiedän sen ihan varmaan, — pelkkää valhetta kaikki tyyni!

ELISABETH.

Elä käytä semmoisia sanoja kuin „valhetta“. He erehtyivät —

MAIJU.

He valehtelivat, ihan tahallaan valehtelivat, ja sen ovat tehneet monta kertaa. Ja minä en pyydä heiltä anteeksi, en vaikka! Pyytäkööt

ensin he anteeksi Anni Tavast'ilta ja Olga Nyström'iltä —

ELISABETH.

St, hiljaa, hiljaa! Kyllä sinun täytyy, lapseni, totella pappaa. Ja herkiä itkemästä nyt, muuten silmäsi turpoavat. „Elias Lönnrot“ saat-
taa tulla tuossa paikassa. — Kas niin, nyt on minulla matto valmis, mutta sinun kukkasi ovat vielä kaikki hajallaan. Laita ne vaassiin sillä aikaa, kun minä vien tätä Jussin kammariin.

MAIJU.

Olkoot, minä vähät! En huoli enää mistään, enkä laula enää milloinkaan. Enkä ole milloinkaan iloinen. Turjotan vaan ja laitan naamani yhtä happameksi kuin tati Savén'inkin on — sitten ei mahda papalla enää olla mitään sanomista. Tämmöiseksi, näin!

ELISABETH.

Ja itselläsi mahtaa silloin olla hyvin hauska — sinä pahankurinen lapsi.

MAIJU.

Katsokaa, mamma! Olenko nyt hyvin kaunis?

ELISABETH.

Olet, vallan erinomainen. — Varmaan saisit harakatkin nauramaan.

(Menee oikeaan.)

MAIJU.

Mutta enköhän vaan nyt tee sitä, jota olen aikonutkin? Että kirjoitan tohtori Bergbom'ille ja pyrin suomalaiseseen teatteriin näyttelijäksi? Topp! Se on päätetty asia! Martha! — Mihinkä se taas on vienyt minulta paperit ja kynät ja musteet? — Martha, Martha, Martha!

MARTHA

(oikealta).

Hoi, hoi? Mikä siellä on hätänä?

MAIJU.

Pian tänne! Niinkuin olisitte jo!

MARTHA

(tulee).

No, herra siunaa —

MAIJU.

Mihin te taas olette kätkenyt minulta paperit ja kaikki kirjoitus-verstaat, kun niitä ei näy missään?

MARTHA.

Ja mitäs te niitä aina tänne kuletatte? Onko niihen paikka salin pöyvällä — onko jo vaan? (ottaa ne esille etagerilta, kirjojen takaa.) — Tässä ne nyt ovat.

(Hän tuo ne toiselle pöydälle.)

MAIJU.

Elkäähän menkö, saatte viedä tästä kirjeen samalla postilaatikkoon.

MARTHA

(menee sohvapöydän luokse).

Kyllä olette pitänyt kaunista siivoa taas. Ei totta jouva muuta kuin teijän jälkiänne korjaamaan. — Mitä näitä tarvihti tähän pöyvälle riputella? Eikö ollut yhtä hyvä panna vaassiin heti?

(Työntelee ne sikin sokin vaasseihin.)

MAIJU

(kirjoittaa, ja lukee sitten ääneen).

„Kunnioitettava herra tohtori! Täten saan nöyrimmästi kysyä, jos haluaisitte ottaa minut suomalaiseen teaatteriin. Olen seitsemäntoista vuotias ja täkäläisen tyttökoulun läpikäynyt. — Pyydän suosiollista vastausta mitä pikemmin. Kunnioituksella: Maiju Valtari.“ — Hyvä on. (panee sen kuoreen, kirjoittaa päällekirjoituksen ja painaa postimerkin päälle.) Martha, — tässä!

MARTHA.

Lindqvistinkö laatikkoon?

MAIJU.

Niin, — sinne, sinne! Ja sukkelasti nyt.

MARTHA.

Ei tuossa niin kiire liene, ettei mennä kerkiiä.

(Menee oikeaan.)

MAIJU.

Huomenna se on perillä ja ylihuomenna ehkä saan jo vastauksen. — Jos käskee minun tulemaan heti — entä sitten? — Mitä sanovat pappa ja mamma? — Ja Hanna ja Jussi? — Ja kaikki muut? — Mitä ne sanovat —?

ELISABETH

(tulee oikealta).

Eiköhän vaan tullut „Elias Lönnrot“, koska siellä vossikat niin ajavat rantaan?

MAIJU.

Tehty mik' on tehty! — Kirje on laatikossa, en sitä enää saa takaisin, vaikka tahoisinkin.

ELISABETH.

Kuuletko sinä?

MAIJU.

Mitä mamma sanoi?

ELISABETH.

Hyvänen aika! Tuolla tavallako sinä nyt olet laitellut nuo kukat?

MAIJU.

Millä ta—? — Kas, sitä Marthaa!

ELISABETH

(järjestelee niitä).

No — kyllä minä ihmettelen! Aivanhan sinä olet päästä pyörällä.

MAIJU.

Mamma, rakas kulta —! (nauraen) Marthahan ne näin laitteli.

MARTHA

(ovelta).

Tulevat, tulevat!

MAIJU.

Ketkä?

MARTHA.

Hanna, — Jussi, — herra Jumala, vielä kysy! Kun ovat jo pihassa.

(Vetää päänsä takaisin.)

MAIJU.

Narraa! — Mamma, olisikohan —?

ELISABETH.

No, sitähän minä jo äsken sanoin. — Tuossa ne ovat!

HANNA

(tulee juosten eteisestä).

Päivää, päivää!

MAIJU.

Hyvä ihme — Hanna!

ELISABETH.

Terve! Mitä sinulle kuuluu, lapsi?

HANNA

(juosten toisen sylistä toisen syliin).

Ei kuin hyvää, paljasta hyvää! Olen kuin taivaassa. — Pahankuriset, kun ette tulleet edes vastaanottamaan.

MAIJU.

Mitäs, kun emme tienneet. — Oletko sinä nyt tosiaan siinä? En tahdo uskoa silmiäni. Hanna, annas kun katson sinua!

HANNA.

Katso, katso!

MAIJU.

Niin, sinä se olet, sinä itse! Sinä, sinä, si —

HANNA.

Aa — aa — sinä puristat minut kuoliaaksi! — Herkiä jo, hyvä lapsi, muuten menee henki.

ELISABETH.

Tule nyt tänne, että minäkin saan nähdä, tänne sohvaan istumaan.

HANNA.

Ette usko, kuinka hauskaa on päästä kotiin! — En minä malta, mamma, istua, en, en!

MAIJU.

Mutta minä kun en vieläkään tahdo saada päähäni, että Hanna on tuossa! Että hän tosiaankin on tuossa! Olen kuin pyörriksissä.

ELISABETH.

No, ja täällä tulee Jussi. Ajattelin juuri kysyä, mihin hän jäi.

(Jussi ja Teuvo tulevat. Laskevat eteiseen tavaroitaan.)

JUSSI

(eteisestä).

Terveisiä Helsingistä!

ELISABETH.

Kiitos, kiitos!

MAIJU

(juosten eteiseen häntä vastaan).

Jussi! — Jussi, Jussi, Jussi!

JUSSI.

Pikku harakka! Vieläkö sinä osaat lentää? —

(Tuo häntä tanssittaen ja pyörittäen sisään.)

MAIJU.

Herranen aika, kuinka hauskaa! Nyt sitä pääsee elämään taas! Oikein sydämensä pohjasta!

JUSSI.

Sen lupaan! Iloa ja riemua —!

MAIJU.

Iloa ja riemua! Ylös taivaasen asti.

JUSSI.

Päivää, mamma!

ELISABETH.

Tervetultua kotiin!

JUSSI.

Kiitoksia! Ja tässä saan esittää mammalle toverini, Teuvo Rastaa, joka on melkein yhdenlainen velikulta kuin minäkin.

ELISABETH.

Tervetultua, herra Rastas!

JUSSI.

Käännypä tänne päin, Teuvo! Näes, tämä se on sisareni, Maiju, aika hulivili —

MAIJU.

Hyi, Jussi, kun valehtelee.

JUSSI.

Josta isä-ukko turhaan on koettanut saada säädyllistä ja ankara-arvoista nuorta neitiä, englantilaiseen guvernantti-malliin.

MAIJU.

Elkää uskonto, herra Rastas, pelkkää lorua kaikki.

TEUVO.

Erinomaisen hauskaa tutustua!

HANNA.

Joka kohta entisellään. Ei mikään muuttunut!

MAIJU.

Ei, Jumala paratkoon! Ei täällä milloinkaan muutoksia tapahdu. Ei ole yhtä ainoata huonekalua edes ilmestynyt minun muistinaikaani. Ja toinen päivä on aivan samanlainen kuin toinenkin. Ei niin että ihmeeksi muuta eroitusta, kuin mikä päivällispöydässä ilmestyy, siellä kun, näette, on vuoron puuroa, vuoron velliä, vuoron lihasoppaa ja niin pois päin.

ELISABETH.

Kiitä luoja siitä, lapseni.

HANNA.

Kyllä koti on hyvä, tiedätkös. Voi, kuinka se on hyvä! Jähkapa olisit vuodenkaan poikessa, Maiju, niin jo sen huomaisit. — Mutta, missä pappi?

ELISABETH.

Hän äsken ikään meni „Aamuruskon“ toimistoon.

JUSSI.

Mitä? Kuuluuko pappi siihen lehteen?

ELISABETH.

Ei juuri suorastaan.

JUSSI.

No, sitähan minäkin.

ELISABETH.

Mutta kyllä hän siihen usein kirjoittaa.

JUSSI.

Vai ovat ne houkutelleet isä-ukonkin mukaan. Kas vaan!

TEUVO.

Onhan se vallan luonnollista.

MAIJU.

Kuulkaa! Teidän olisi pitänyt tulla tänne viikkoa ennemmin, niin olisitte saaneet tanssia suomalaisella seuralla.

TEUVO.

Pidättekö te tanssista, neiti Maiju?

MAIJU.

Pidän! Ja kovasti! Tanssisin vaikka joka päivä, varsinkin masurkkaa. Siihen olen hirveästi innostunut.

HANNA.

Ja sinä osaat? Oletko käynyt masurkkakurssin?

MAIJU.

E—oho! Vai pappa olisi antanut! Ei, mutta minä opin niiltä, jotka kävivät, ja seuralla tanssin kuin mies.

TEUVO.

Kuin *mies*?

MAIJU.

Kuin — kuin *mestari*, minä tarkoitin.

JUSSI.

Ja mamman kuullen sinä tuosta kerskaat?

MAIJU

(kietoo käsivartensa Elisabethin kaulaan).

Mamman kuullen.

JUSSI.

Eikä mamma virka mitään?

MAIJU.

Ei mitään.

ELISABETH

(hymyillen).

Mitäpä se auttaisi.

MAIJU.

Mamma ei ole vaarallinen. Mamman kuullen saa puhua jos mitä. Toista pappa —

JUSSI.

No niin, hän —?

MAIJU.

Pappa on semmoinen luja prinsippi-ilminen, niinkuin tiedät.

ELISABETH.

Jotako mamma ei ole?

MAIJU.

On, on, tietysti, onhan mammakin. Mutta mamma on niin herttainen ja hyvä samalla.

JUSSI.

Jotako pappa ei ole? — Maiju rukka, sinä puhut itsesi pussiin vähän väliä.

MAIJU.

Kuinka sinä olet ilkeä! En puhu enää mitään, koska tartutaan kiinni jok'ainoaan sanaan.

HANNA.

Se on niin Jussin tapaista. Mutta elä ole milläsikään, kyllä hän siltä on hyvä poika.

JUSSI.

Poika? Olenko minä poika?

MAIJU.

Sekös pisti!

JUSSI.

Muistaakseni olen neljä vuotta sinua vanhempi, Hanna.

HANNA

(hymyillen).

Saatatpa olla, — vaikka ei sitä kaikin ajoin luulisi.

MAIJU.

Tytöt näetkös kun kehittyvät aikaisemmin.

TEUVO.

Hyvä, hyvä! — Mitä osaat sanoa siihen, Jussi?

JUSSI.

Olkaa jo vaiti!

MAIJU.

Niin että meitä oikeastaan voi pitää veljeämme vanhempina.

JUSSI

(yrittää ottaa häntä syliin).

Sinuakinko? — Pikku lasta.

MAIJU

(pujahtaa pois).

Eläs! Minä en olekaan enää mikään „pikku lapsi“. Mamma sen sanoi juuri tänäin. Ja kohta saatte nähdä —

JUSSI.

No, hei! Mitähän nyt tapahtuneekaan?

MAIJU.

Kohta saatte nähdä, että minulla on enemmän itsenäisyyttä kuin yhdelläkään teistä.

TEUVO.

Ahaa — emansipatioonia!

JUSSI.

Varjele taivas! Joko rupeavat lapsetkin elä-möimään! Eikö meillä ollut ihan tarpeeksi nais-kysymyksessä.

MAIJU.

Jussi! Malta sinä —

JUSSI.

Teuvo, tule pois! Muuten joudumme ojasta allikkoon, — naiskysymyksestä Helsingissä laps'-kysymykseen täällä.

MAIJU.

Minä *en* ole mikään lapsi, kuuletko sinä —

JUSSI.

Tule, tule —

TEUVO

(seuraa).

Aivanko todella — ?

ELISABETH.

Ei, mutta Jussi! Mihinkä nyt?

JUSSI.

Peseytymään, mamma. Ja tavaroitamme korjaamaan.

ELISABETH.

No niin! Minä tulen näyttämään teille laatikot, joihin saatte panna vaatteenne.

(Menevät eteiseen.)

MAIJU.

Ähä! Täytyipäs Jussin ottaa käpälämäkeen. Täytyipäs, täytyipäs!

HANNA.

Anna heidän mennä, ja tule sinä kertomaan, mitä kaikkea täällä on tapahtunut sill'aikaa.

MAIJU.

Mutta johan sinä sen kuulit. Ei mitään! Ei tuon taivaallista! — Sinulla tuota lienee kertomista. Sieltä suuresta, avarasta maailmasta! Voi, jos pääsisin minäkin —! Niin kuule — on minulla sentään jotain. Jotain kumman kummaa. Mutta hst! se on suuri salaisuus.

HANNA.

Koskeeko meidän perhettä?

MAIJU.

Koskee, tiedätkös. Meidän perhettä se juuri koskeekin.

HANNA.

Mitä se sitten on? Voi, Maiju, sano pian!

MAIJU.

Jotain hyvin, hyvin merkillistä. Sinä et voi aavistaa —

HANNA.

Elä nyt kiusaa minua. Kerro jo!

MAIJU.

Uskallankohan? Sitä, näes, ei tiedä vielä yksikään ihminen, muuta kuin minä itse. Sano, osaatko olla vaiti?

HANNA.

Vielä kysyt. Tiedät sen entiseltäkin.

MAIJU.

Hst! Elä puhu niin kovaa! Ettei vaan kukaan kuulisi. Odotas, kun katson, eikö ole Martha tuolla oven takana. Hän siellä seisoo välistä kurkkimassa. (katsoo ruokasaliin.) Eipä ole. No niin — korvas auki, nyt sen sanon: (juhlallisessa asennossa) minä aijon mennä teaatteriin. — Ruveta näyttelijäksi, ymmärrätkös.

HANNA.

Sinä? — Elä nyt!

MAIJU.

Olen jo kirjoittanut tohtori Bergbomille ja odotan vastausta mitä pikemmin.

HANNA.

Mutta, Maiju! — Sinä narraat?

MAIJU.

Uskot tai et. — Minä *en* narraa.

HANNA.

Mitä sinä ajattelet? Tietääkö mamma?

MAIJU

(heittäytyy sohvaan).

Ei, herran tähden, ei tiedä kukaan, johan sen sanoin. Ja sinä et saa hiiskahtaa sanaakaan, et ainoallekaan ihmiselle, muista se! Sitten vasta ilmoitan papalle ja mammalle, kun kaikki on selvillä. Huuh — uuh — tulkoon silloin koko myrsky yhtä haavaa!

HANNA.

Hepä kieltävät jyrkästi, siitä voit olla varma.

MAIJU.

Kieltäkööt! Minä menen sittenkin.

HANNA.

Ja milloin olet tuon päähäsi saanut?

MALJU.

Ooh, se on siellä pyörinyt jo kauvan aikaa. Siitä saakka, kun koulussa kerran Lucie-juhlanan näyteltiin „Prinsessa Törnroosaa“, ja minä siinä onnistuin niin hyvin, että kaikki ihmettelivät. Pappa oli vihainen, kun sai sen tietää ja iski johtajattaren kimppuun kuin syötävä —

HANNA

(hymyillen).

Herra ihme, kuinka sinä puhut!

MALJU.

Mutta „hast du mein kirjavajalkainen vasikka gesehen“, se oli liian myöhäistä: minä jo tiesin, miksi minä olin luotu, ja mikä minun tehtäväni tässä elämässä on!

HANNA.

Tuosta ainoasta kerrasta sen päätät?

MALJU.

Ei, laps' kulta, minä olen sen jälkeen näytellyt joka päivä.

HANNA.

Näytellyt? Missä? Kenen kanssa?

MALJU.

Yksikseni, täällä kotona. Tai oikeammin näiden kasvien ja huonekalujen kanssa. Tuo

figus tuolla on tavallisesti ollut rakastajana. — Komea rakastaja — eikö totta? — Ja se on minulle niin uskollinen — ihan niinkuin minäkin sille.

HANNA.

Kyllä olet lapsellinen!

MAIJU.

Ajatteles, mitä tapahtui kerran. Minä näyttelen Juliana puutarha-kohtauksessa. Olen nostanut tään nojatuolin pöydälle ja kiipeän sinne ylös. Karmi on ikkunautana ja figus seisoo Romeona alhaalla lattialla. En kuolemakseni tiennyt että pappa oli kotona. Deklameeraan sitten innoissani:

„— — — — Oi, armas Romeo,
Jos lemmit, niin se suoraan lausu; tai
Jos liian pian voitetuks' mun luulet,
Rupean tylyks', häijyks', kiellon annan,
Kun kosit: muuten en, en millään lailla“.

— En kuule ensinkään kun pappa avaa oven ja seisoo takanani. „Mitä kummaa sinä täällä vehkeilet?“ kaikuu karskea ääni takanani. Minä alas semmoista hampua, että olin päälleni lentää.

HANNA.

Noo? Ja sitten?

MAIJU.

Ei sen enempää. — Nostin kauniisti Romeoni paikoilleen tuonne ja hajoitin balkongin.

HANNA

(nauraa).

MAIJU.

Sinä vaan naurat. Mutta annahan olla, minusta vielä tulee jotain. Jotain suurta!

HANNA

(vakavana).

Elä, Maiju rakas, kuvittele liikoja. Jos hyvinkin petyt.

MAIJU.

Ole vaiti, minä *en* pety.

HANNA.

Sen on moni tehnyt, ja monen elämä on semmoisesta pettymisestä särkynyt.

MAIJU.

Sinä et sitten usko, että minulla on lahjoja?

HANNA.

Hyvänen aika, enhän minä tiedä, näes. Minä vaan varoitin.

MAIJU.

Mutta kun minä vakuutan —?

HANNA.

No, no, saattaa sinulla olla; en kiellä enkä myönnä, ennenkuin näen.

MAIJU.

Sepä kumma, ettei minulla olisi! Ja etten sitä itse parhaiten tietäisi. — Ensi tilassa minä teille näyttelen. Saapas nähdä, mitä silloin sanot. Luulen, että hämmästytt.

HANNA.

Olen oikein utelias —

MAIJU.

Tuntuu ehkä vähän ilkeältä näytellä omille ihmisille, — vieraille olisi paljon helpompaa.

HANNA.

Noo, eikö se ole yhdentekevä.

MAIJU.

Kun ei välitä, niinkö? — Koettaa vaan ajatella, ettei ole ketään katsomassa.

HANNA.

Vaikka niinkin. — Kuule, siellä on vieraita eteisessä.

MAIJU.

Taivas! Täti Savén ja täti Emilia! Minä onneton, kun unohdin papan asian. Nyt minut paha perii — ihan elävänä.

HANNA.

Mitä se on? Mikä sinulla on hätänä?

MAIJU.

Mene sinne ottamaan heitä vastaan. Kylläpäähän kuulet — mene, mene! — Tästä mahtaa tulla kaunis soppa.

HANNA

(menee eteiseen).

Tervetultua! — — — — On, kyllä mamma on kotona — — — — Tänä päivänä Elias Lönnrotissa — — — Kiitoksia — — — tehkää vaan hyvin ja käykää sisään — — — —

MAIJU.

Mitä nyt teen? He minut tappavat varmaan. — Mamma, missä mamma? (Juoksee ruokasaliin.)

(Rouva Savén ja neiti Vuorio tulevat.)

ROUVA SAVÉN.

Meitäkö Maiju niin säikähti, että juoksi pakoon?

NEITI VUORIO.

Meitä ttieysti. Nuoret eivät suvaitse vanhoja. Sen olemme kokeneet ennenkin.

HANNA.

Hyvä täti! — Maiju varmaan meni mammaa hakemaan. — Tehkää hyvin ja käykää istumaan.

(Elisabeth ja Maiju tulevat.)

ELISABETH.

Kun en muistanut minäkään tässä ilossa.
— Hyvää päivää, Rosina, päivää Emilia.

MAIJU

(kumartaa ja tervehtii).

ELISABETH.

Maiju raukka on täällä vallan onnettomana.

ROUVA SAVÉN.

Ja mistä syystä?

ELISABETH.

Pappa käskää häntä tati Savén'in luokse
asialle ja hän unohtaa.

ROUVA SAVÉN.

No, minä jo ihmettelinkin, miksi en mitään
vastausta saanut. — Kuinka on? Tuleeko pas-
tori meille lukemaan tänä iltana?

ELISABETH.

Kyllä tulee, mutta vasta tuolla kahdeksan
aikaan, ennemmin hän ei pääse.

ROUVA SAVÉN.

Sepä vallan erinomaista! Minä luulen, että
kokoukseen tulee paljon jäseniä tänä iltana,
juuri siinä toivossa, että saavat kuulla pastoria.

NEITI VUORIO.

Me tulimme teitä hakemaan. Tietysti te lähdette mukaan kaikki?

ELISABETH.

Niin, minä en oikein tiedä, mitä nämä vastatulleet sanovat. Jaksavatko he matkan jäljestä —?

NEITI VUORIO.

Aina sitä jaksaa, kun vaan on halua. — Mitä arvelet, Hanna?

HANNA.

Jos mamma tahtoo —

MAIJU.

Hanna, — se on vaan pakana-yhdistyksen ompelu-ilta — (hiljaa nykäisten häntä) Ei mennä, elä lupaa!

ROUVA SAVÉN.

Ei „pakana-yhdistyksen“, Maiju, vaan „lähetys-seuran“.

MAIJU.

Niin, niin „lähetys-seuran“, — jossa pakain lapsille ommellaan vaatteita — (hiljaa) kiellä, Jumalan luoma — kiellä!

ROUVA SAVÉN.

Niin, siellä ommellaan vaatteita noille alastomille raukoille, jotka saavat kasvaa kuin met-

sän pedot, ilman hoitoa, ilman kasvatusta, kaukana kristillisten ihmisten parista.

NEITI VUORIO.

Villien keskessä, joilta oppivat vaan raa-kuutta ja kaikkea paha, etteivät ymmärrä, poloiset, hävetä edes alastomuuttaankaan. Eikö se ole kauheata?

ROUVA SAVÉN.

Me olemme koettaneet tälläkin seudulla herrättää sääliä heitä kohtaan ja pastorin avulla olemme arvon saaneet ompelu-seuran kokoon. Siinä on nyt viisikymmentä jäsentä, kaikki hartaita kristityitä, jotka mielellään uhraavat aikansa ja voimansa rakkauden töissä.

NEITI VUORIO.

Onhan meillä paljon ystäviä, — jos toiselta puolen on paljon vastustajiakin, jotka eivät muuta tee, kuin pilkkaavat ja ivaavat meidän harrastuksiamme yksin julkisuudessakin.

HANNA.

Ketkä ovat niin pahoja?

MAIJU.

Niin — ketkähän ne ovat niin pahoja?

ELISABETH.

Ei tarvitse heistä välittää.

ROUVA SAVÉN.

Ei, tietysti. Ilolla kärsimme täällä häväistystä herramme tähden. Se on kunniamme. Ja tulevassa elämässä siitä palkan saavutamme.

NEITI VUORIO.

Se vaan on surullista, että löytyy ihmisiä, jotka ovat niin paatuneita —

MAIJU.

Että panettelevat ja juoruavat —

ELISABETH.

Kuinka päätämme sitten? Lähdemmekö, vai ei?

MAIJU.

Ei! Ei lähdetä. Hannakin näyttää niin väsyneeltä.

HANNA.

Jospa sentään lähtisimme, niin saisimme nähdä pappaa vähän pikemmin. Hän varmaan menee „Aamuruskon“ toimistosta sinne suoraan?

ELISABETH.

Niin luulen. Ja mielellään hän soisi meidän olevan siellä.

HANNA.

Niin, emmeköhän sitten —

MAIJU.

Kuullaan ensin, mamma, mitä Jussikin sanoo ja herra Rastas.

ELISABETH.

Ehkä menet kutsumaan heitä tänne.

MAIJU.

Kyllä! — Mutta elkää päättäkö mitään sill' aikaa.

(Hän juoksee ruokasaliin.)

ROUVA SAVÉN.

Kuinka hauskaa, jos tulisitte sinne kaikki. Nuoret ovat meitä tähän saakka ylipäättään karttaneet — mikä siihen lienee syynä.

NEITI VUORIO.

Meillä kun ei ole tarjona sitä, mikä lihalle ja verelle olisi mieluista.

ROUVA SAVÉN.

Siinä kait' se on. — Niin, niin, siinä kait' se on.

(Jussi, Teuvo ja Maiju tulevat. Edelliset tervehtivät, Teuvo esitellään.)

ELISABETH.

Täällä on kysymys —

JUSSI.

Me jo tiedämme. — Maiju kertoi.

ELISABETH.

Ja mitä teette? Tuletteko mukaan.

JUSSI

(hymyillen).

Niin, mekö? — Ei, mamma!

TEUVO.

Emmehän me osaa ommella edes — emme ole käyneet yhteiskoulua.

ROUVA SAVÉN.

Voi, eihän teidän tarvitse ommella, tulette muuten vaan. Näytätte että hyväksytte asiaa.

NEITI VUORIO.

Niin, ja tehdäänhän siellä muutakin, ei vaan ommella. Keskustellaan, luetaan. — Tiedättekö, siinä on jotain mieltä ylentävää tuossa meidän pyrinössämme. Minä ainakin palajan sieltä joka kerran parempana ihmisenä, kuin olen sinne mennyt.

JUSSI.

Vai niin? Kuinkahan hyväksi mahdatte siten lopulta tullakaan!

HANNA.

Jussi, käytkö ruokasaliin, minulla olisi sinulle vähän puhuttavaa.

JUSSI.

Tarpeetonta! — Minä tiedän puhumattasi-kin, mitä sinulla on sydämellä.

HANNA.

Hyvä Jussi —!

JUSSI.

En minä ole hyvä. En ole tehnyt vielä ainoallekaan neekeri-penikalle paitaa.

ELISABETH

(lempeästi nuhdellen).

Sinä et ole hyvä. Se kyllä näkyy.

JUSSI.

Ja sentään mamma minusta pitää, vaikka olenkin tällainen, — eikö totta?

ELISABETH.

Irvihammas!

ROUVA SAVÉN.

Kello on jo paljon. — Teiltä ei sitten tule ketään?

NEITI VUORIO.

Kuulethan sen. — Turhaa toivoakaan.

HANNA.

Mamma, eikö me —?

ELISABETH.

Me lähdemme kaikessa tapauksessa. — Jääkööt nämä kotiin.

MAIJU.

Hanna, tule ensin tänne, kun supatan sinulle pikkuisen.

(Rouva Savén ja neiti Vuorio sanovat jäähyväiset ja menevät eteiseen, jonne Elisabeth heitä seuraa.)

MAIJU.

Anna mamman mennä heidän kanssaan, jää sinä kotiin, minä näyttelen kohtauksia Noorasta sillä aikaa.

JUSSI.

Näytteletkö sinä kohtauksia Noorasta?

MAIJU.

Näyttelen, — jos sinä olet Helmerinä?

JUSSI.

Teuvo olkoon Helmerinä, minä ennemmin vaikka soitan tarantellaa.

MAIJU.

Hyvä, hyvä! — Herra Rastas on Helmerinä.

TEUVO.

Mutta enhän minä osaa. En ole vielä eläissäni näytellyt.

MAIJU.

Ei se tee mitään. Kerta ensimmäinen.

ELISABETH

(eteisestä).

No, Hanna! Me olemme jo valmiita!

HANNA.

Minä tulen. — Pitäkää kenraali-harjoitus tänään. Huomenna tai jonakuna muuna päivänä näyttelette sitten oikein — niin saamme mekin nähdä.

MAIJU.

Hanna, Hanna —! Enpä olisi uskonut sinua tuommoiseksi.

JUSSI.

Mutta, Hanna, oletko sinä hassu? Viitsit todellakin mennä sinne Siionin virsiä veisamaan noiden vanhojen akkojen kanssa.

HANNA.

Tulen minäkin vanhaksi aikaa voittaen.

(Menee.)

JUSSI.

Laittaisivat ensin vaatteita kylmän ilman alan lapsille.

TEUVO.

Ajattelin juuri sanoa samaa.

JUSSI.

Ja antaisivat neekerien olla oloillaan, —
niin pysyisivät ehken paljon onnellisempina.

TEUVO.

No, varmaan. Kun saisivat elää luonnol-
lista elämää —

MAIJU

(etagerin luona).

Kuulkaa, emmekö aloita nyt heti? — Täällä
on kirja, herra Rastas. — Lukekaa Helmerin
osaa, sillä välin kuin minä käyn hiukan koris-
telemassa itseäni.

(Menee ruokasaliin.)

JUSSI.

Minä, tohtori Rank, istun valmiiksi tänne
pianon ääreen.

TEUVO.

Saadaanpas nähdä, kuinka hyviä näytteli-
jöitä me ollaan.

JUSSI.

Kaiketi olet nähnyt Nooraa suomalaisessa
teaatterissa?

TEUVO.

Olen toki! Montakin kertaa.

JUSSI.

Ei sitten hätää. Tee vaan niinkuin näit herra Ahlberg'in tekevän.

(Teuvo katselee kirjaa. Jussi soittelee alkua tarantellaan).

MAIJU

(ruokasalista).

Joko saa tulla?

TEUVO.

Kyllä minun puolestani!

JUSSI.

Minä otan sitten alusta.

MAIJU

(tulee sisään koristeltuna, kastrullin kansi tamburiinina).

Soittakaa, tohtori Rank, nyt tahdon tanssia!

(Jussi soittaa, Maiju tanssii.)

TEUVO.

Hitaammin — hitaammin.

MAIJU.

En voi toisin.

TEUVO.

Ei noin hurjasti, Noora.

MAIJU.

Juuri niin pitää olla.

TEUVO.

Ei, ei, se ei millään lailla käy laatuun.

MAIJU

(heiluttaa kastrullin kantta).

Sanoinhan minä sen!

(Pastori tulee eteiseen, asettaa keppinsä ja hattunsa pois ja tulee viimein ovelle, jossa pysähtyy katselemaan. He eivät häntä huomaa.)

MAIJU.

Tässä näet iloa, Kristiina.

TEUVO.

Rank, lakkaa soittamasta, onhan tämä selvää hulluutta. Lakkaa, sanon minä.

(Jussi lakkaa, Maiju pysähtyy ja putoo taaksepäin Teuvon käsivarrelle.)

TEUVO.

Tätäpä en olisi uskonut. Olethan unohtanut kaikki, mitä sinulle opetin.

MAIJU

(viskaa pois kastrullin kannen).

Näetkös sen nyt itsekin?

TEUVO.

Tässä tarvitaan oikein johdatusta.

MAIJU.

Niin, näethän, kuinka tarpeellista se on.

Sinun pitää johdattaa minua viimeiseen asti,
Torvald.

TEUVO.

Siihen voit täydellisesti luottaa.

MAIJU.

Ei sinulla saa tänään eikä huomenna olla
mitään muuta mielessä paitsi minua — et saa
aukaista mitään kirjettä — et kirjelaatikkoa-
kaan.

TEUVO.

Ahaa, sinä yhä vielä pelkäät tuota miestä?

MAIJU.

Pelkään, pelkään sitäkin.

PASTORI

(ovella).

Mi—mitä tämä on? — Maiju, oletko sinä —?

MAIJU

(hyppää ylös).

Pappa —!

JUSSI.

Hyvää iltaa, pappa! Terveisiä Helsingistä!

PASTORI.

Hyvää iltaa!

JUSSI.

Toverini, Teuvo Rastas. On tullut tänne Savoon kesää viettämään.

PASTORI.

Terve, terve! — Mihinkä sinä menet, Maiju?

MAIJU.

Ajattelin — toimittaa teetä sisään.

JUSSI.

Me täällä harjoittelimme näyttelemistä juuri kun pappa tuli.

PASTORI.

Maijun tuumia, arvaamma. — Sille pistää päähän milloin minkinlaisia hullutuksia, joilla tuottaa minulle ainaista mieliharmia.

JUSSI.

Elkää toruko, pappa, tämä ei ollut mitään vaarallista. Meitä hauskuuttaakseen hän sen vaan teki, kun mamma ja Hanna menivät ompeluseuraan.

PASTORI.

Ja sinä et mennyt, vaikka minä nimenomaan käskin?

MAIJU.

Kun — jäi Jussikin kotiin — ja herra Rastas.

PASTORI.

Kuuluiko se sinuun?

JUSSI.

Hän ei tahtonut jättää meitä yksin näin ensi iltana. Hyvä tarkoitushan Maijulla siinä oli.

PASTORI.

Kyllä minä ne tunnen ne tarkoitukset. — Pian päällesi nyt ja laita itsesi sinne, — minä tulen kohta jäljessä.

JUSSI.

Mutta, pappa, täytyykö hänen tosiaankin mennä?

PASTORI.

Täytyy. Se oli päätetty jo aikoja sitten. — Noh —? Mitä sinä viivyttelit?

(Maiju menee.)

PASTORI.

No niin! — Vai te olette tullut Savoon kesää viettämään, herra — kuinka olikaan nimenne?

TEUVO.

Rastas.

PASTORI.

Rastas, aivan oikein. — Niin, onko aikomus tutustua Savon kansaan, vai muutenko vaan —?

TEUVO.

Olihan minulla vähän sekin mielessä — Jussi kun sitä on niin kehunut —

PASTORI.

Niin, — Jussi on kovasti kiintynyt tähän paikkakuntaan. Ja — ja — ja — ja — eikä se ihme olekaan. Onhan täällä paljon hyvää — paljon hyvää, jos paljon pahaakin. — Sinä tulit muuten parhaasen aikaan, Jussi. Aivan kuin lähetettynä. Minulla on täällä laveat tuumat — olin juuri „Aamuruskon“ toimistossa, ja pistäysin katsomaan olitko jo kotona. — Niin on, — laveat tuumat, joihin tarvitsen sinun apuasi.

JUSSI.

Onpa hauska kuulla —?

PASTORI.

En jouda nyt tällä hetkellä niistä puhumaan sen enempää. — Jätetään aamuun. — Mielelläni tosin olisin tahtonut saada asiat selville niin pian kuin mahdollista... Mutta kun tulin heille luvanneeksi — niin, mennä minun täytyy. Ei siinä auta. Jätetään aamuun, niin kuin sanoin. Ennätämmehän sittenkin vielä. — Ne minua siellä odottavat — hyvästi, siksi aikaa!

(Hän menee.)

JUSSI.

Hyvästi, hyvästi! — Mitä lienee ukolla mielessä?

TEUVO.

Jotain erinomaista.

JUSSI.

Jotain erinomaista se oli — kaikesta päättäen.

TEUVO.

Minä arvaan.

JUSSI.

Noo —?

TEUVO.

Hän aikoo sinut naittaa.

JUSSI.

Ole vaiti!

TEUVO.

Saatpas nähdä. Hän tahtoo saada sinut kristillisen avioliiton turvalliseen satamaan.

JUSSI.

Turha vaiva! Minua se satama ei ollenkaan houkuttele. — Mutta milläs lailla me vietämme tätä iltaa, kun jättivät meidät näin ikään?

TEUVO.

Emmekö lähde kävelemään?

JUSSI.

Niemelle, niin! Aivan oikein. Ja otamme siellä pikku tuutingit.

TEUVO.

Se sopii!

(Esirippu alas.)



TOINEN NÄYTÖS.

(Seuraava aamu. Sama huone. Elisabeth kastelee kukkia. Pastori istuu kiikkutuolissa ja polttaa piippua.)

PASTORI.

Sinun täytyy pitää Maijua paremmin silmällä. Ei antaa hänelle liian paljon vapautta. Eikä milloinkaan jättää häntä yksin nuorten miesten kanssa. Ei millään ehdolla.

ELISABETH.

Mutta sitä on melkein mahdoton välttää. Ja kun hän kumminkin piakkoin on lähetettävä ulos maailmaan.

PASTORI.

Mihinkä sitten?

ELISABETH.

Noo — jatko-opistoon, arvelen, niinkuin Hannakin. Johan siitä viime vuonna oli puhetta. Etkö muista?

PASTORI.

Ehkä! Mutta nyt ovat asiat kääntyneet toisin. Minulla ei ole varaa kustantaa häntä jatko-opistoon. Hannankin täytyy keskeyttää — ajattelin juuri mainita sinulle siitä.

ELISABETH.

Hannanko keskeyttää? Mutta sehän on mahdotonta. Nyt, kun hänellä on vaan vuosi jäljellä.

PASTORI.

No niin, — vuosi jäljellä! Mutta mitä se häntä oikeastaan hyödyttää? Opettajan paikkaa hän tuskin saa — kilpailu on jo siksi suuri. Ja muussa tapauksessa ei hän niillä tiedoillaan tee juuri mitään.

ELISABETH.

Hanna raukka! Kuinka hän mahtaa tulla tästä pahoilleen.

PASTORI.

Hm — ikävä kyllä. Vaan minkä sille voi?

ELISABETH.

Niin ahkera kuin hän on ollut, ja niin suurella halulla kuin hän on koettanut edistyä.

PASTORI.

Ahkera hän on, sen kyllä myönnän, mutta lahjoja — niitä häneltä puuttuu.

ELISABETH.

Mistä sen tiedät? Et siitä koskaan ole selkoa ottanut.

PASTORI

(kohottaa olkapäitään).

Näkeehän sen.

ELISABETH.

Minä luulen aivan päin vastoin. Enkä tiedä — mutta minusta on suorastaan väärin pakoittaa häntä nyt lopettamaan — ja jättämään kaikki kesken.

PASTORI.

Minkä sille voi? Minulla ei ole varaa, niin kuin jo sanoin. Ja velkaa en tahdo tehdä, se on vastoin prinsippiäni.

ELISABETH.

Mutta, hyvä Henrik, onhan meillä riittänyt tähänkin asti.

PASTORI.

Tähän asti en ole tarvinnut rahoja muuanne, sen vuoksi olen voinut käyttää niitä yksinomaan perheen hyväksi. Nyt on toisin. Yleiset asiat tarvitsevat kannatusta, nekin. Niitä ei käy enää laiminlyöminen.

ELISABETH.

Ethän niitä ole laiminlyönyt, Henrik. Tun-
nollisesti olet aina hoitanut virkasi.

PASTORI.

Siinäpä ei ole tarpeeksi — näinä aikoina.
Epäusko leviää leviämistään. Sanaa ei lueta,
saarnaa ei kuunnella, sakramenttia ei nautita.
Yhteiskunnassa ja valtiossa liikkuu hajoittavia
aatevirtauksia. Niitä täytyy pontevasti vastus-
taa, muuten kukistavat kirkkomme tykkänään.

ELISABETH.

Vastustaa, niin. Mutta millä tavalla?

PASTORI.

Etupäässä sanomalehtien kautta. Niillä on
mahti ja valta nykyaikana. Ne ne ohjaavat
yleistä mielipidettä. Vievät ihmisiä laumoittain
mukanaan minne tahtovat.

ELISABETH.

Sinä et sitten luota enää kirkon omaan si-
sälliseen voimaan?

PASTORI.

Sen — sisälliseen voimaan?

ELISABETH.

Niin, hengelliseen voimaan, minä tarkoitan.

PASTORI.

Kyllä ymmärrän. Ja miksi en siihen luotaisi? Tietysti minä luotan. Mutta eihän se estä minua sanomalehden toimesta.

ELISABETH.

Aiotko perustaa uskonnollisen aikakauslehden?

PASTORI.

Eikä — ei! Näitä minä vaan ajattelen, näitä tavallisia paikkakunta-lehtiä. Niiden kauttahan ne juuri levittävät kansaan tuota epäuskon myrkkyä, mutta kun me saamme ne pappien taikka ylipäättään kristillismielisten haltuun, niin — Missä muuten Jussi on? Nukkuuko hän vielä?

ELISABETH.

En tiedä, minä laitan katsomaan.

(Menee oikeaan ja tulee vähän päästä takaisin.)

PASTORI.

Näes, nyt on asia sillä lailla, että tämä „Aamurusko“ on tuottanut kustantajalleen suurta tappiota viime vuonna, ja hän aikoo sen vuoksi luopua siitä tykkänään. Mutta lehti on, niinkuin tiedät, perustettu juuri vastapainoksi noille epäkristillisille, niin sanotuille „vapaamielisille“, — emmekä siis millään ehdolla voi antaa sen kuolla. Olemme pitäneet useita kokouksia, joissa

on keskusteltu ja tuumailtu sinne, tänne. Ja illalla viimein päättyi siihen, että minä sen otin.

ELISABETH.

Kustannettavaksesi?

PASTORI.

Sekä kustannettavakseni että toimitettavakseni. Kaikki tyyni käy minun edesvastauksellani.

ELISABETH.

Mutta — kuinka sinä ennätät? Menehän aikasi ihan tarkkaan omissa toimissasi.

PASTORI.

Täytyy panna yötä lisäksi — ellei muu auta.

ELISABETH.

Ja sitten — onko hyvä hajoittaa voimiaan? Nyt juuri kun kirkko niitä kysyy enemmän kuin milloinkaan tätä ennen. Siellähän pappien tulisi työtä tehdä, — korjata epäkohtia, puhdistaa, elähyttää —

PASTORI.

Sitähän teemme, sitähän olemme tehneet kaiken aikaa.

ELISABETH.

Jospa olette erehtyneet ja menneet väärään suuntaan? Minusta väliin tuntuu —

PASTORI.

Mitä tuntuu?

ELISABETH.

Kuin olisivat vastustajamme jossakin määrin oikeassa.

PASTORI.

Sinä alat hermostuttaa minua. Hekö oikeassa? Jumalan kieltäjät, epäuskon levittäjät. Ei sitä pitäisi puhua tuolla tavalla, vaikka onkin nainen. — No, tuollahan Jussi tulee. Hyvää huomenta! Pitkäänpä sinä olet maannut.

JUSSI.

Pitkään. Viivyimme kovin myöhään illalla niemellä —

PASTORI.

Paha tapa. Semmoista tulisi välttää. Mutta — emme nyt huoli puhua siitä tällä kertaa. Tahtoisin keskustella tärkeistä asioista kanssasi.

JUSSI.

Niin, pappa eilen jo mainitsi jotain semmoista.

MAIJU

(ruokasalista).

Mammaa! Mamma tulisi tänne vähäisen! (katsoo ovelta.) Pikipäin vaan, uunia katsomaan, että jos siellä on paras lämmin peparikaakuille.

ELISABETH.

Minä tulen.

(Ottaa ruiskukannun ynnä kukkaruukuista keräämänsä roskat ja poistuu oikeaan.)

PASTORI.

Sinäkö kirjoitit „Suomettareen“ tässä talvella muutamia pieniä kertomuksia „Jussin“ nimimerkillä?

JUSSI.

Minähän se olin. Pieniä kynäpiirteitä vaan —

PASTORI.

Arvasin juuri. Vai ne olivat sinun kirjoittamiasi.

JUSSI.

Pappa ne siis luki?

PASTORI.

Illalla ne vasta luin oikein, silloin vaan silmäilin. Mutta nyt hain lehdet uudelleen käsillemme, nähdäkseni, minkälainen kynä sinulla on.

JUSSI.

Noo — ja mitä pappa sanoo siitä?

PASTORI.

Ooja, — hyvä vallan. Sujuva ja selvä.

JUSSI.

Samaa ne ovat kehuneet, toveritkin. Ja „Suomettareen“ pyysivät vaan enemmän semmoisia.

PASTORI.

Sinulla on lahjoja, sinun pitäisi antaantua tykkänään sanomalehti-alalle.

JUSSI.

Tietääkö pappa — minä olen juuri sitä ajatellut. Sepä hauskaa, että tuumamme sattuiivat noin yhteen.

PASTORI.

Minulla on jo valmiina ehdotuskin. Tämä meidän lehtemme „Aamurusko“ — olet kai sitä seurannut siellä Helsingissä?

JUSSI.

No, enpä sanottavasti. Mutta tunnen minä sen kannan yhtähyvin.

PASTORI.

Vakava, kristillismielinen lehti.

JUSSI.

Niin, kyllä tiedän.

PASTORI.

Olemme sitä koettaneet täällä tukea yksissä miehin.

JUSSI.

Illalla kuulin, että pappakin on antanut siihen apuaan.

PASTORI.

Olen vaan kirjoittanut yhden ja toisen artikkelin. Mutta nyt tulen jo syksystä vallan päätoimittajaksi.

JUSSI.

Eikös mitä! Pappako sanomalehden toimittajaksi?

PASTORI.

Ja tässä suhteessa luotin juuri pääasiallisesti sinuun.

JUSSI.

Minuun?

PASTORI.

Kuules nyt, kuinka olen ajatellut. — Sinä tulisit olemaan sekä sihteerinä että apulaisena. Kokoilet uutisia, kirjoittelet novelleja, „kaikelaisia“ ja sen semmoista, pientä, kevyttä. Pääkirjoituksista me kyllä pitäisimme huolen.

JUSSI.

Ja lehden kanta tulisi olemaan entisellään?

PASTORI.

Jyrkemmäksi minä sen tahdon. Lehti on

tähän saakka ollut liian laimea, välistä melkein väritön. Enemmän pontevuutta vaaditaan, jos mieli jotain vaikuttaa.

JUSSI.

Ei, pappa — ei ole minusta siihen toimeen.

PASTORI.

Miksi ei olisi? Kykenet nyt jo vallan hyvin, sen näkee kirjoituksistasi „Suomettaressa“. Ja lisää totut, kun pääset työhön oikein käsiksi.

JUSSI.

En minä sen puolesta epäile. Mutta minä kun olen täydellisesti vapaamielinen, pappa. Ja pyrkisin kehittyä juuri realistiseen suuntaan. Enhän minä silloin voi kuulua konservatiiviseen lehteen, millään lailla.

PASTORI.

Vapaamielinen, sinä —? Pyrkisit kehittyä realistiseen suuntaan —? Tuohon roskamaiseen — Mitä joutavia! Sinulla ei vielä ole omia, vakavia mielipiteitä. Tuolla ijällä tavallisesti häilytään sinne, tänne. Vähän vanhenet, niin opit ymmärtämään, ettei siinä suunnassa mitään kehitystä hyvään ole, vaan kehitystä pahaan, itsensä ryvettämistä. Lokaviemäriin se johtaa, ei muuhun. — Vapaamielinen! Vielä vain! Olet saanut sen päähäsi siellä Helsingissä, kun toi-

set ovat tyrkyttäneet. — Mutta onpa sinun aika jäädä kotiin, näemmä. On tosiaankin!

JUSSI.

En minä ole enää mikään poikanulikka, pappi. On minussa jo siksi miestä, että osaan itsenäisesti ajatella ja arvostella asioita.

PASTORI.

No, enhän minä sitä tarkoittanut. Tahdon vaan sanoa, että olet vaikutusten alainen, niin kuin nuorena ylipäättään ollaan. Mutta sitä paitse — mitä sinun kantasi oikeastaan tähän kuuluu? Ei sitä kysytä. Kirjoittelet viivan alle tai viimeisille sivuille jotain leikillistä päivän tapauksista tai niin poispäin. Yhtä toista, mitä sattuu. Keveitä, helposti sulavia pätkiä vaan. Vakavammista asioista sinun ei tarvitse puhua sinne, eikä tänne. Saat niistä häiritsemättä pitää omat ajatuksesi, jos niin haluat.

JUSSI.

Ei pappi ottaisi samoilla ehdoilla osaa vaapamielisen sanomalehden toimitukseen.

PASTORI.

Se on vallan toista. Eri asia tykkänään. Kuinka sinä voit verratakaan? Minulla on varmat vakuutukset, jotka perustuvat ilmoitettuun sanaan. Ja minä olen pappina velvoitettu tais-

telemaan kirkon ja kristinuskon puolesta. — Vaan siitä emme nyt huoli riidellä. Niinkuin jo sanoin, sinulta ei vaadita enempää, kuin antaa voit. Eikä sinun tarvitse puuttua näihin kysymyksiin ollenkaan. Vallan tarpeetonta ylimalkaan, että nuoret puhuvat asioista, joita he eivät kumminkaan ymmärrä. Parempi kun malttavat mieltänsä, siksi kuin viisastuvat ja pystyvät niitä oikein arvostelevaan.

JUSSI.

Pappa aivan erehtyy tuossa. Se on juuri kritiikki, joka on nuorten paras ase nykyaikana. Kritiikki, joka hävittää auktoriteetti-uskot ja ennakkoluulot kaikilla aloilla — puhumattakaan tyhjämpäiväisistä houreista, joista ihmisparat kerassaan päästetään vapaiksi.

PASTORI.

Kyllä kai! Lapsellista suunpieksämistä vaan, ei muuta mitään. Mutta siitäkin täytyy tehdä loppu, ennenkuin saavat kansan villityksi. — No niin, päätetty asia siis! Sinä jäät kotiin ensi vuodeksi?

JUSSI.

Ei, pappa, heittäkää pois koko tuuma. Minä en voi kirjoittaa siihen lehteen.

PASTORI.

Ole vaiti! Sinä voit, ja sillä hyvä. Minä

takaan, ettei tule mitään vaikeuksia. Ja pääsethän sitä paitse erillesi, jos siksi näet. Otamme jonkun toisen sijaasi, sillä se on tehty. Mutta nyt koetamme aluksi yhdessä, isä ja poika.

ELISABETH

(tulee ruokasalista).

Tuletteko ruualle? Siellä on aamiainen pöydässä.

PASTORI

(katsoo kelloaan).

Minä en jouda. Täytyy lähteä kirjapainoon. Kumma, etteivät ole vielä tuoneet korrehtuuria sieltä. — Niin, Jussi, — mieti nyt asiaa, niin huomaat itsekin, että se on hyvä kaikin puolin. — Noin tunnin päästä tulen takaisin, silloin toivoakseni olet jo selvillä.

(Menee.)

JUSSI.

Minä *en* rupea siihen lehteen, en millään ehdolla! Pappa ei saa minua siihen, ei vaikka —! Mutta kyllä hän minua nyt kiusaa, luultavasti, kaiken kesää. — En tiedä kuinka siitä tekisi lopun.

ELISABETH.

Tuskinpa hän kiusaa, jos kerran varmasti päätät. Eihän pappa voi sinua pakoittaa. — Tulisit muuten syömään nyt, siellä perunat jäähtyvät.

JUSSI.

Ei minulla ole nälkä, enkä minä välitä.

ELISABETH

(ottaa käsityön).

Voi, kuinka olet kärsimätön. Ja kuinka vähästä sinä joudut suunnilta pois. Olisit edes Hannan sijassa, mitä silloin sanoisit!

JUSSI.

Hannan sijassa? Mikä hänellä on hätänä?

ELISABETH.

Kyllä kuulet.

JUSSI.

Tuoltahan Hannan ääni kuuluu ruokasalista yhtä iloisena kuin ennenkin.

ELISABETH.

Niin — kuulukoon vaan.

JUSSI.

Ettäkö hän sitten salaa jotain — ja teeskentelee iloisuutta? (ruokasalin ovelle.) Hanna, tules tänne!

ELISABETH.

Ei, — anna hänen syödä.

HANNA

(tulee).

Mitä tahdot, Jussi? — Jo minä olen, mamma, lopettanut.

JUSSI.

Kuule — mikä sinua vaivaa?

HANNA.

Ei mikään. — Kuinka niin?

JUSSI.

Kun mamma sanoo.

ELISABETH.

Hanna ei itse vielä tiedä koko asiasta.

HANNA.

Mistä asiasta? — Mamma, mistä?

ELISABETH.

Että sinun nyt, lapseni, täytyy lopettaa kesken jatko-opisto.

HANNA.

Voi, minkätähden?

ELISABETH.

Pappa tahtoo. Papalla ei ole varaa kustantaa sinua enää.

JUSSI.

Sanoiko hän niin?

ELISABETH.

Sanoi.

HANNA.

Ja sikseenkö sitten jäisivät kaikki luvut? Ijäksi päiviä?

ELISABETH.

En tiedä mitään neuvoa.

HANNA.

Jospa voisin itse ansaita jollain tavalla?

ELISABETH.

Millä, hyvä lapsi?

HANNA.

Jos saisin koti-opettajan paikan.

ELISABETH.

Ja kaksi sataa markkaa palkkaa, korkeintaan. Ei sillä säästöjä tehdä.

HANNA.

Niin, — ei sillä tehdä säästöjä.

JUSSI.

Vai ei ole varaa! Tietäähän sen. Kun täytyy sanomalehtiä kustantaa. Ja hämmentää ih-

misten järkeä. Eihän semmoisen „jalon harrastuksen“ rinnalla ole mikään minkään arvoista.

ELISABETH.

Jussi, elä puhu noin!

HANNA.

Puhtaaksi kirjoitusta minä myöskin voisin toimittaa.

ELISABETH.

Siitäkään ei suurta etua olisi.

HANNA.

Eikö minulle sitte aukeaisi mitään mahdollisuutta? — Eikö milloinkaan?

ELISABETH.

Rakas lapsi!

JUSSI.

Elä ole pahoillasi, Hanna. Kyllä minä pidän sinusta huolen.

HANNA.

Hyvä Jussi! Sinulla on tarpeeksi huolta vielä omasta tulevaisuudestasi.

JUSSI.

Yksi vuosi enää jäljellä, eikö niin?

ELISABETH.

Yksi vuosi.

JUSSI.

Sinä tulet lopettamaan jatko-opiston, luota siihen. Minä kustannan, minä hankin rahoja.

HANNA.

Kuuleeko mamma, kuinka hyväsydäminen hän on?

JUSSI.

Puhu siinä nyt hyvistä sydämistä!

ELISABETH.

Mutta millä sinä, Jussiseni, rahoja hankisit, paremmin kuin Hannakaan?

JUSSI.

Työlläni. Sepä kumma, ettei tänlainen mies maailmassa työtä löytäisi.

HANNA

(laskee kätensä hänen kaulalleen).

Minäpä en ota sinun rahojasi. Jonkun kei-non vielä keksin, millä itse pystyn ansaitsemaan.

JUSSI.

Sinä otat, ja sillä hyvä.

HANNA.

Mutta enpäs ota, — enpäs. — Sinä rakas, herttainen veli!

JUSSI.

Elä nyt ole lapsellinen — No niin, kas niin! Teillä aina pitää oleman niitä tunteita.

MAIJU

(ruokasalissa).

Martha — ottaa pian pois pelliltä loput! Elkää antako palaa! (tulee juosten, peparkaakku-talrikki kädessä, valkoinen esiliina edessä, hihat ylöskäärittynä.) Hihei! Lämpimäisiä, peparkaakkuja! Missä herra Rastas? (huutaa takaisin ruokasaliin.) Martha, juoskaa sanomaan, että herra Rastas tulisi tänne heti paikalla. Kiireemmän kautta! — Ei aloteta kes-tiä, ennenkuin hänkin tulee. — Mutta katsella saatte. Jussi, käännä silmäsi tänne — ovatko kauniita? Tekeekö mielesi?

JUSSI.

Tuohan maistaa yksi.

MAIJU.

Ei vielä, hyvä herra. „Snälla barn bruka vânta“. — Mammalle annetaan jo edeltäpäin, jos mamma tahtoo, ei muille.

ELISABETH.

Mammakin malttaa odottaa.

TEUVO

(tulee oikealta).

MAIJU.

Joutukaa, joutukaa, herra Rastas! Täällä on suuret peparkaakku-kestit. Istukaa tuonne ja odottakaa. Nyt ne alkavat. Mammalle ensin. Mamma saa ottaa kaksi.

ELISABETH.

Kiitos, minä tyydyn yhteen.

MAIJU.

Sitten tulee Hannan vuoro.

HANNA.

Kuinka monta?

MAIJU.

Yksi vaan! — Herra Rastas, olkaa niin hyvä!

TEUVO.

Kiitoksia! Ka' nehän ovat ihan lämpöisiä vielä.

MAIJU.

Juur' ikään uunista otetuita. — Jussi, sinä — hyi, tuota veijaria, kun sieppasi kaksi. — Noo, mitä mamma sanoo? Ovatko hyviä?

ELISABETH.

Ei sovi moittia.

TEUVO.

Nämä ovat vallan mainioita.

MAIJU.

Niin, enkös osaa leipoa, minä? Ja kun niitä tuli vielä niin paljon, — likemmä kaksi sataa, tietääkö mamma. Pellit eivät tahtoneet riittää mitenkään. Semmoinen siunaus oli sillä taikinalla. — Ja, arvaatteko, mistä se tuli?

HANNA.

Noo?

MAIJU.

Kun tein taikoja! Pyöritin ruukkua yhdeksän kertaa myötä päivää ja luin vispatessani kolmasti „Isä meidän“.

ELISABETH.

Mutta Maiju!

MAIJU.

Kas niin, onko sekin paha, että lukee „Isä meidän“? Tuossa se nyt nähdään. Teinpä niin tai näin, minua aina torutaan. Olkoon, sama se! En lue enää tuon koommin sitä rukousta.

HANNA.

Kuinka silloin käy peparkaakkujen?

MAIJU

(ottaa pallonsa esille).

Käyköön kuinka hyvänsä, minä vähät! Koska

minun ei kerran anneta — Hanna, tule leikkimään kammaripeliä.

HANNA

(siirtyy lähemmäksi).

En minä osaa.

MAIJU.

Pian sen opit. Katsele, kun minä heitän.

ELISABETH.

Taas!

MAIJU.

Taas, mamma! Pikkuruisen vaan. Olenhan minä ollut niin ahkera tänään. — Näes nyt, Hanna. Ensin otetaan näin: yksi, kaksi, kolme. Ja sitten tulee tämä: yksi, kaksi, kolme. Sit-
ten yksi, kaksi, j. n. e.

JUSSI.

Kuule, Teuvo! Mitä se oli, kuin sinä matkalla puhuit „Nuoresta Suomesta“? Etkö sanonut, että tarvitsevat lisävoimia toimitukseen? Keneltä sen kuulit?

TEUVO.

Heiltä itseltään, „Nuoren Suomen“ miehiltä.

JUSSI.

Milloinka?

TEUVO.

Aivan hiljan. Siinä juuri lähtiessäni.

JUSSI.

Ottaisivatkohan minut? Mitä luulet?

TEUVO.

Sinut? No, tietysti ottaisivat mielellä hyväällä, siitä olen ihan patentti.

JUSSI.

Mutta jospa ovat jo saaneet?

TEUVO.

Niin ottaisivat sittenkin. On sinun kynäsi jo siksi tunnettu. Tahdotkos muuten, niin laitan heti sähkösanoman ja kysyn?

JUSSI.

Laita! — Laitapas tosiaankin!

MAIJU

(keskeyttää pallonlyönnin).

Varro! Kuunnellaan mitä nuo puhuvat.

(Kuuntelee, kädet ja pallo selän takana.)

JUSSI.

Niin saan sen asian selville heti.

ELISABETH.

Rupeisitko sitten kumminkin sanomalehden

toimitukseen, Jussi? Ja äsken papalle niin jyrkästi kielsit.

JUSSI.

Mutta tämänhän on vallan toista, mamma. „Nuori Suomi“ on vapaamielinen. Siinä saan kirjoittaa aivan oman vakuutukseni mukaan. Katsella asioita omalta kannaltani. Ei, tämä on tykkänään toista!

ELISABETH.

Vapaamielinen, sanot? Se on sitten niitä lehtiä, joita pappu juuri vastustaa? Niitä epä-kristillisiä?

JUSSI.

Ei, mamma pelkää suotta. Ei se itse asiassa ole enemmän „epäkristillinen“ kuin „Aamuruskokaan“. Eroitus on vaan siinä, ettei se pidä kristillisyyttä keppihevosenaan.

ELISABETH.

Mutta, rakas lapsi, kun ne papan mielestä kumminkin ovat vaarallisia.

JUSSI.

Niin, minkä minä sille voin? Minun mielestäni taas hänen kannattamansa lehdet ovat vaarallisia siinä, että ne ihmisiä tyhmentävät. Eivät anna heidän vapaasti harjoittaa ajatus-kykyään, vaan sotkevat pois entisenkin.

ELISABETH.

Ja mitä seuraa, jos te papan kanssa joudutte vastakkaisiin lehtiin?

HANNA.

Elä päätä vielä, Jussi! Mieti huomiseen.

JUSSI.

Ei se miettimisestä parane. Tässä on mennyt aikaa hukkaan jo liiaksikin, nyt ruvetaan työhön. Oikein innolla. Ja oma minun asiani, ei siinä kysytä lupaa keneltäkään.

MAIJU

(näpäyttää sormiaan).

Hyvä, hyvä! Juuri niin minäkin ajattelen. (pyörähyttää ympäri ja heittää pari kertaa palloa ilmaan.) Juuri niin minäkin ajattelen.

TEUVO.

Minä siis menen.

JUSSI.

Mitä pikemmin.

TEUVO

(menee eteiseen, josta samassa laskee kirjapainon pojan sisään).

Ylioppilas Valtaria? Käy sisään. — Jussi, täällä eräs poika sinua hakee.

JUSSI.

Mikä asia?

POIKA.

Pastori käski teitä tulemaan kirjapainoon nyt heti. Siellä on „Aamuruskon“ toimittajat, ja ne tahtoisivat teitä tavata.

JUSSI.

Minua? Mitä ne minusta?

POIKA.

En tiedä. Pastori ei sanonut muuta.

JUSSI.

„Aamuruskon“ toimittajat? Kyllä en lähde.

ELISABETH.

Et lähde? — Vaikka pappa laittoi hake-
maan?

JUSSI.

Siellä syntyisi meille kiistaa, mamma, vieraiden ihmisten kuullen. Ja mitä siellä teen, kun en kumminkaan aijo ruveta heidän lehteensä?

ELISABETH.

Jospa sentään kävisit edes ilmoittamassa?

JUSSI.

Minä kirjoitan ennemmin. (repäsee noteskirjastaan lehden, johon kirjoittaa, antaa sen pojalle.) Vie tämä isälleni.

(Poika menee.)

ELISABETH.

Mitenkä kirjoitit, Jussi?

JUSSI.

Suoraan vaan, niinkuin asia on.

ELISABETH.

Senkin, että olet tarjoutunut „Nuoreen Suomeen“?

JUSSI.

Sen myös. —

ELISABETH

(puoliääneen).

Mitä tästä tulee!

HANNA.

Sinulle aukeaa lavea työala, Jussi, sanomalehden toimittajana.

JUSSI.

Niin, eikö totta? Nykyisenä murreaikana varsinkin, kun joka haaralla vaaditaan uudistusta, ja syvää, perinpohjaista uudistusta.

HANNA.

Miekkoinen! Nyt pääset tietämään, mitä elämä on.

JUSSI.

Toisella kädellään saa heiluttaa miekkaa, toisella rakentaa.

MAIJU.

Niinkuin Israelin lapset Jerusalemissa Nehemian aikaan.

JUSSI.

Sattuva vertaus.

MAIJU.

Onpa se sukkelaa! Jestapoo!

ELISABETH.

No, Maiju!

MAIJU.

Enhän minä sanonut kuin jestapoo. Onko se nyt mitä vaarallista? Jos mamma tietäisi yhden asian, niin mammakin sanoisi jestapoo.

ELISABETH.

Yhden asian?

MAIJU.

Joka on niin viisasta, niin äärettömän viisasta! Ja jota ei tiedä kukaan muu, paitsi Hanna ja minä. Elä virka mitään, Hanna. — „Tyst, tyst, lilla råtta, katten söker efter dig“. (heittelee palloaan.) Elä hiisku hiirulainen, katti.....

JUSSI.

Sano minulle!

MAIJU.

E— oho! Vai minä sanoisin — En — en — en, vaikka mikä olisi. Elä luulekaan! (heittelee palloa ja hyräilee.) „Jyrkän vuoren rinnassa niitä kauniita kukkia kasvaa. Kahden nuoren rakkaus se palaa niinkuin rasva —“

JUSSI.

Kuule, ketä se koskee?

MAIJU.

Minua! Ei ketään muuta kuin minua. — Niin, koskee se vainen teatteriakkin — ja yleisöä — ja suomalaista taidetta —

JUSSI.

No, minä jo arvaan. Sinä kai aijot näyttelijäksi.

MAIJU.

Hyi, Jussi, kuinka sinä olet ilkeä.

HANNA.

Siinä oli! Nyt on salaisuutesi ilmi.

MAIJU.

Että sinä saatat olla, Jussi, niin hirmuisen paha.

JUSSI.

Minunko syykseni sen panet? Itsehän sinä ilmoitit.

MAIJU.

Kukaan muu ei olisi hoksannut —

ELISABETH.

Elä rupea hulluttelemaan, hyvä lapsi. Meillä on kylläksi toisissakin.

MAIJU.

Ei se ole hulluttelemista, mamma. Saan minä seurata taipumuksiani yhtä hyvin kuin Jussikin.

ELISABETH.

Sinä olet lapsi, mitä sinä vielä ymmärrät taipumuksistasi.

MAIJU

(puoli-itkussa).

Niin, tuossa se taas on! Nyt mamma taas sanoo minua lapseksi. Mutta antaahan olla, vielä minä näytän —

HANNA.

Hiljaa, pappi tulee —

MAIJU.

Elkää edes virkkako mitään papalle. Ette-hän virka? — Mamma, rakas, kulta —

(Pakenee oikeaan samassa kuin pastori tulee eteisestä.)

PASTORI.

Jussi, tämä ei ikinä voi olla sinulta täyttä totta.

JUSSI.

On, isä.

PASTORI.

Mutta sinä et tiedä, mitä teet. Et ole punninnut asiaa.

JUSSI.

Se on niin selvä itsestänsä, ettei sitä tarvitse järein paljon punnita.

PASTORI

(katsoo kelloaan).

Ethän ole vielä kirjoittanut?

JUSSI.

En ole kirjoittanut, vaan pyysin Rastasta lähettämään sähkösanoman. Hän on siellä parast' aikaa.

PASTORI.

Epuuta! Laita toinen sähkösanoma heti jäljessä, jossa peruutat tarjouksesi.

JUSSI.

En minä sitä tee, isä. En missään tapauksessa.

PASTORI

(pyyhkii otsaansa).

Tunnetko sinä, minkä hengen lapsia „Nuori Suomi“ on? Oletko tarkoin seurannut sitä lehteä?

JUSSI.

Olen, tietysti. En siihen muuten niin halusta pyrkisikään.

PASTORI.

Ja sinä myöskin käsität sen tarkoitusperät?

JUSSI.

Täydellisesti. „Nuori Suomi“ on vapaamielinen ja harrastaa edistystä.

PASTORI.

Niin — edistystä pahassa. Edistystä sillä tiellä, joka kadotukseen vie.

HANNA.

Ei, pappa —

PASTORI.

Edistystä, sanon minä, sillä tiellä, joka kadotukseen vie. Minä ne tunnen, nuo alasrepivät, hajoittavat pyrinnot. Ei ole ensi kertaa, kuin ihmishenki tekee kapinaa Jumalaa vastaan. Hylkää hänen auktoriteettinsa ja asettaa sijaan oman lyhyen ajatuksensa, joka ei ulotu hetkeä kauvemmaksiksi, maan multaa ylemmäksi, saattikka että se pystyisi käsittämään ijankaikkista, ilmoitettua totuutta.

JUSSI.

Papan mielestä pitäisi aina vaan sokeasti

uskoa, mitä tyrkytetään, ei käyttää ajatusta eikä järkeä. — Mihin ihmiskunta viimein joutuisi sillä tavoin? Hukkuisi varmaan omaan tyhmyyteensä.

PASTORI.

Sen se tekee, jos sanan valon hylkää ja heittäytyy oman pimitetyn järkensä nojaan. Tiedätkö, minkälainen se viettävä pinta on, jolla poloinen silloin pyörii? Minä selitän sen sinulle lyhyissä piirteissä.

JUSSI.

Olenhan kuullut tuon kaiken jo lapsuudesta saakka.

PASTORI.

Ihmisellinen ajatus kun on asetettu Jumalan auktoriteetin sijaan, seuraa siitä tahdon vapaus. Mutta ihmisen tahto on paha hamasta lapsuudesta, sen vuoksi ei tahdon vapaus ole muuta kuin rajattoman itsekkäisyyden vallalle pääsemistä. Ja niin ilmestyy kaikkien sota kaikkia vastaan. Jumalan maailmanjärjestys kumotaan, yhteiskunnalliset lait ja asetukset eivät enää merkitse mitään, jok'ainoa ihminen pyrkii ylös kukkuloille, ei tyydy kukaan laak-sossa olemaan.

JUSSI.

Mitä pahaa siinä, kun se vaan tapahtuu

ansion ja luontaisten kykyjen mukaan, eikä niin-
kuin tähän asti, että siihen muutamilla on etu-
oikeus.

PASTORI.

Kaikki tahtovat valtaa ja valta on sama
kuin oikeus. Mitä ovat nuo niin sanotut uudet
aatteet: nais-kysymys, työväen-kysymys, yleinen
äänivalta, — mitä ne muuta ovat, kuin
juuri itsekkäisyyden ja vallanhimon ilmauksia?
Samoja ilmauksia, joita tapaamme kautta koko
ihmissuvun historian. Uutta on tässä ainoas-
taan se julkeus ja röyhkeys, joilla ne meidän
aikanamme esiintyvät, ja joille tosiaan ei tähän
saakka vertoja löydy.

JUSSI.

Ajan henki pyytää auttaa kaikkia ihmisel-
lisiin oikeuksiinsa, se ei salli, että toisia polje-
taan, toisia nostetaan.

HANNA.

Niin se on, pappa, oikeudentunnosta ja ih-
misrakkaudesta ne lähtevät sekä nais-kysymys
että työväen-kysymys, kuinka ne silloin voisi-
vat olla kristinoppia vastaan?

PASTORI.

Minä puhun Jussin kanssa, — pysy sinä
erilläsi asioista, joita et kumminkaan ymmärrä,
ja jotka eivät sinuun kuulu. „Pyytää auttaa

kaikkia ihmisellisiin oikeuksiinsa“, sanot? — Mitä vielä! Tuo on vaan tyhjää korupuhetta, jolla paha henki itseään verhoon. Tosi tarkoituksena on kiihoittaa mieliä, sytyttää intohimot tuleen valistumattomissa joukoissa, jotka eivät pysty arvostelemaan enemmän omaa kuin yhteiskunnankaan etuja, vaan hyökkäävät silmitömmästä kaikkea hyvää järjestystä vastaan ja matkaansaavat pelkkää häviötä aivan kuin nuo rajut, valloillaan olevat luonnon voimat.

JUSSI.

Ihme ja kumma, mikä käsitys —! Kansalla, pappi, on usein monta vertaa enemmän tervettä järkeä, kuin oppineilla ja koulunkäyneillä —

PASTORI.

Ei ainakaan silloin, kun se sokeasti antautuu jonkun nerokkaan „johtajan“ valtaan, joka sitten käyttää hyväkseen sen intohimoja, päättäkseen itse niiden avulla kohoamaan. „Yleistäänivaltaa“, „enemmistön oikeutta“ huudetaan, ja kansa luulee olevansa ohjaksissa, vaikka se itse teossa on vaan välikappaleena yhden tai muutamain „johtajain“ käsissä.

JUSSI.

Parempiko, että olisi pappien käsissä, niin kuin katolisissa maissa?

ELISABETH.

Jussi — !

PASTORI.

Papit protestanttisissa maissa ovat kansan opettajia, ei kiihoittajia. He neuvovat tien taivaallisen isän tykö, joka antaa meille kaikille voimaa kantamaan elämän suruja ja murheita. Nyt riistetään onnettomilta usko hänen huolenpitoonsa ja rakkauteensa, riistetään ijankaikkisen elämän toivo, ja — mitä annetaan sijaan? Pieniä oikeuksia, maallisia etuja, joita yhdellä lainpykälällä voitetaan, toisella menetetään. Suuri Jumala! Ja näillä he luulevat ihmis-sydämen syvimpiä tarpeita tyydyttävänsä!

HANNA.

Ei syvimpiä, pappa. Mutta ovathan ne siltä tärkeitä.

JUSSI.

Pappa näkee asiat niin peräti synkässä valossa. — Ja se on luonnollista, tuolla kannalla kun on.

PASTORI.

Minä olen näitä kaikkia tarkoin ajatellut täällä yksinäisyydessä ja hiljaisuudessa. Pelkästä huolesta kansani ja isänmaani tähden olen valvonut läpensä monet yöt. Ja yhä uudelleen olen tullut siihen vakuutukseen, että tämä „uusi

suunta“ ja kaikki mitä siihen kuuluu, tämä löyhä „vapaamielisyys“, tämä „realistinen“ kirjallisuus, joka rypee lokaviemäreissä, että, sanon minä, tämä kaikki vie meidät auttamatta perikatoon, ellei ajoissa käännytä siltä pois. Sen vuoksi päätinkin viimein ryhtyä taisteluun, minäkin, kovaan ja pontevaan taisteluun. Ja siinä päätöksessä järkähtämättä pysyn.

JUSSI.

Mitä se hyödyttää, pappa? Vanhat totuudet kun kerran ovat tuomitut kuolemaan —

PASTORI.

Niinpä kuolen minä niiden kanssa. Ja nyt, valitse sinä! Tahdotko olla oikean asian puolella, vai menetkö vastustajain riviin?

JUSSI.

Minulla ei ole teidän uskoanne, pappa. Kat-santotapani on tykkänään toinen.

PASTORI.

Ilman verukkeita — jäätkö tänne ja rupeatko auttamaan minua „Aamuruskon“ toimituksessa?

JUSSI.

Elkää sitä vaatiko, pappa. Huomaattehan jo itsekin, kuinka erilainen meidän kantamme

on. Tuskin voisimme ymmärtää toisiamme, saattikka sitten tulla yksimielisyyteen.

PASTORI.

Loruja! Kaikki, mitä olen puhunut, on niin päivän selvää, että sen lapsikin ymmärtää.

JUSSI.

Minäpä kun en ajattele samalla tavalla. Mutta — turhaan me väittelemme —

PASTORI.

Sinun täytyi saada situationi selväksi, sen vuoksi puhuin. Nyt tiedät, mistä on kysymys, ja voit menetellä sen mukaan.

JUSSI

(vaikenee).

PASTORI.

Katkerata olisi nähdä oma poikansa niiden joukossa, jotka Herraa vastaan sotivat.

HANNA.

Pappa, rakas —

PASTORI.

Vaiti, elä sinä puutu näihin. Olenhan sen sanonut, sinä et pysty näitä arvostelemaan.

ELISABETH.

Henrik, jätä huomiseksi tämä keskustelu, että ennätät rauhoittua.

PASTORI.

Ei, nyt se on ratkaistava, tällä hetkellä juuri.

JUSSI.

Lopetetaan, pappa. Emme kumminkaan voi päästä sen selvemmälle.

PASTORI.

Sinä et vielä ole antanut minulle vastausta.

JUSSI.

En tahtoisi pahoittaa teidän mieltänne, pappa. Mutta, jos vaaditte —

PASTORI.

Minä vaadin.

JUSSI.

— niin täytyy minun sitten jyrkästi kieltää. Minä en voi muuta kuin pysyä vakuutuksissani, minäkin.

PASTORI.

Ja nuo sinun „vakuutuksesi“ muka estävät sinua rupeamasta „Aamuruskon“ toimitukseen?

JUSSI.

Ne estävät.

PASTORI.

Noh — olkoon! Mutta elä silloin pyri „Nuoreen Suomeenkaan“. Pysy järkiään erilläsi.

JUSSI.

Minkätähden? Lieneehän minulla oikeus tehdä työtä ja toimittaa jotain maailmassa yhtä hyvin kuin muillakin.

PASTORI.

Epäuskoa et saa levittää kansaan. Minä sen kiellän.

ELISABETH.

Henrik, elä kiivastu —

PASTORI.

Nyt minä sinulta kysyn, Jussi: aiotko sinä tämän jälkeen liittyä „Nuoreen Suomeen“?

JUSSI.

Siihen, tai johonkuhun muuhun vapaamieliseen.

PASTORI.

Ja kirjoittaa niiden henkeen?

JUSSI.

Niin, tietysti — samalla kannalla kun olen.

PASTORI.

Toisin sanoen: sinä aiot olla mukana kai-

kissa noissa „uuden ajan“ pyrinnoissä, joista äsken puhuin?

JUSSI.

Voimieni takaa.

PASTORI.

Ja levittää kansaan epäuskoa ja kaikkea pahaa? Pilkata, herjata uskontoa —

HANNA.

Ei hän sitä tee, pappa.

PASTORI.

Hyökätä kirkkoa vastaan, hävittää edes-vastauksen ja siveyden tunnon —

HANNA.

Ei, ei —! Jussi, selvitä kantasi, näethän, kuinka väärin pappa sinua käsittää.

JUSSI.

Minä selvitän sen parhaiten työssä.

HANNA.

Pappa, odottakaa hedelmiä, tuomitkaa sitten vasta.

ELISABETH.

Minä yhdyn Hannaan. Kenties me jossain määrin erehdyimme, Henrik.

PASTORI.

Te puhutte sen mukaan, kuin teillä on jär-
keä. Kun minä näen kansaani syöksettävän
turmioon, pitäisikö minun silloin istua ristissä
käsin ja epäillä omia silmiäni, siksi kuin apu
on liian myöhäistä?

JUSSI.

Turmiossa juuri ollaan parast' aikaa. Ei
„uusien“ aatteiden tähden, vaan siitä syystä,
että „vanhat“ aatteet eivät enää pidä kutiaan.
Koko tuo niin sanottu „Jumalan pyhä maail-
manjärjestys“ horjuu omasta heikkoudestaan.
Ainoa pelastus on meille uusien totuuksien ke-
hittymisessä.

PASTORI.

Viimeisen kerran, Jussi: luovutko aikomuk-
sestasi, vai et? Ajattele tarkoin, ennenkuin
vastaat.

JUSSI.

En luovu.

PASTORI.

Se onko viimeinen sanasi?

JUSSI.

On, pappa, — se on viimeinen.

ELISABETH.

Lopetetaan jo.

PASTORI.

Ei vielä. Minä myöskin tahdon sanoa viimeisen sanani.

ELISABETH.

Henrik —!

JUSSI.

Mikä on se sana?

PASTORI.

Minulla ei ole enää poikaa.

HANNA.

Pappa, rakas pappa —

PASTORI.

Minulla ei ole enää poikaa.

ELISABETH

(nousee).

Henrik! „Miehen viha ei tee sitä, mikä hyvä on Herran edessä“.

PASTORI.

Joka asettuu Jumalaa vastaan, ja panee tehtäväkseen uskonnon hävittämisen kansassa, hän ei ole minun poikani, ja häneltä tuo ovi on suljettu.

HANNA.

Armahtakaa, pappa! Eihän Jumalakaan ke-

tään hylkää. Hän rakastaa kaikkia yhtä paljon. Ooh, pappa, te rikotte nyt itse Jumalaa vastaan, vaikka luulette olevanne oikeassa.

ELISABETH.

Huomenna ehkä ajattelisit toisin, Henrik.

PASTORI.

Päätökseni pysyy: tästä hetkestä saakka ei hän, tuolla, ole minun lapseni.

HANNA.

Jos hän vaikka erehtyisikin, pappa, niin antakaa hänelle anteeksi. Me erehdymme kaikki, ja Jumala antaa meille kaikille anteeksi.

PASTORI.

Mene pois! Jätä minut rauhaan.

HANNA.

Elkää olko, pappa, kova! Te vielä kadutte.

PASTORI.

Mene, sanon minä.

JUSSI.

Hanna, herkiä!

PASTORI.

Olisit estänyt veljeäsi kääntymästä väärälle tielle, siellä kun olit häntä likempänä.

HANNA.

Ei hän ole väärällä tiellä, vaan ennemmin — Herra auttakoon meitä —

PASTORI.

Sanõ ulos!

HANNA.

Ennemmin olette nyt itse joutunut harhaan.

PASTORI.

Sinä uskallat —

ELISABETH.

Malta mieltäsi, Henrik, elä mene pitemmälle. Olemmehan jo tarpeeksi onnettomia.

PASTORI.

Ja minäkö siihen olen syynä? Minä, joka rankaisen Jumalan kieltäjää?

HANNA.

Ei hän ole Jumalan kieltäjä, — siinäpä se juuri on. Mutta vaikka olisikin, — niin, vaikka hän olisikin, pappa, ette siitäkään saisi häntä hyljätä. — Hyvä paimen jättää kaikki muut lampaat metsään ja menee etsimään sitä, joka eksynyt on. Ja Kristus rakasti syntisiä ensin —

PASTORI.

Tuletko sinä minua neuvomaan? Sinä —

sinä minua neuvomaan? Etkö ollenkaan ajattele että olet siksi — liian tyhmä?

JUSSI.

Minun puolestani elä armoa rukoile, Hanna. Se loukkaa minua. En ole tehnyt mitään rikosta, että täytyisi minun nöyrtyä. Isä on itse särkenyt välimme, se ei kesken enää eheäksi tule.

PASTORI.

Semmoista kieltä hän jo käyttää. Hedelmät alkavat kypsyä.

ELISABETH.

Viha synnyttää vihaa. Kovuus kovuutta.

JUSSI.

Ehkä onkin parasta että olemme järkiään vieraat toisillemme. Sitä vapaammin saan kulkea omia teitani.

PASTORI.

Nyt sen kuulette. Hän ei kaipaa sukua eikä kotia. Ymmärrettävä asia. Joka kerran korkeimmasta luopuu, mitä hän silloin muus-takaan välittää.

ELISABETH.

Tällä hetkellä hänestä ehkä tuntuu siltä.

JUSSI.

Jos koti ja suku minua sitovat, niin — olen niistä ennemmin kuitti.

HANNA

(tarttuu hänen käsivarteensa).

Sinä pahankurinen! Minäpä en sinua heitä, elä luulekaan. Riipun sinussa kiinni kuin takkiainen.

JUSSI

(irtautuu hänestä).

Heitä irti, ei nyt ole aikaa enää — (ottaa lakkinsa.) Saan ehkä sanoa jäähyväiset.

ELISABETH.

Nytkö jo lähtisit? — Ei — ethän sitä tarkoittanut, Henrik?

JUSSI.

Minun täytyy päästä pois, mamma, heti paikalla.

ELISABETH.

Viivy huomiseen tai ylihuomiseen. Kaikki voi vielä muuttua.

JUSSI.

Elkää pyytäkö, mamma, en minä saata.

ELISABETH.

Mutta vaatteesi, tavarasi?

JUSSI.

Lähetäkää ne Helsingin asemalle.

HANNA.

Jussi, odota, minä lähden mukaan.

JUSSI.

Kotoa pois? Mitä varten?

ELISABETH.

Seuraa vaan häntä. Sinä teet oikein, Hanna.

JUSSI.

No niin — no, tule sitten!

HANNA.

Mamma jää tänne papan luokse.

PASTORI.

Menköön hänkin, jos haluttaa menkää kaikki!

ELISABETH.

Ja sinutko jättäisimme yksin, Henrik?

PASTORI.

Yksin en jää — Jumala on kanssani.

ELISABETH.

Sinä olisit valmis laittamaan jok' ainoan
meistä pois.

PASTORI.

Jos Herran asia niin vaatii.

ELISABETH.

En minä sinusta luovu, Henrik. — Hyvästi, rakkaat! Jumalan haltuun teidät jätän. Hyvästi!

(Esirippu alas.)



KOLMAS NÄYTÖS.

(Sama huone. Martha pesee ryömyllään lattiata ja hyräilee virttä. Maiju tulee oikealta, laahaa tyynyä ja peitettä mukanaan sohvalle, johon laittautuu pitkäkseen.)

MARTHA.

Nooh — mitä kummaa? Siihenkö nukku-
maan?

MAIJU.

Niin, kun siellä on niin paljon kärpäsiä minun kammarissani, ettei saa rauhaa.

MARTHA.

Eikö sitten ole aika nousta järkiään ylös, kello kohta yhdeksän?

MAIJU.

Yhdeksän, tai kymmenen, tai yksitoista — se ei liikuta minua. Makaan koko päivän, aamusta iltaan, ja huomenna teen samalla tavalla, ja ylihuomenna myös. Ja tästä lähtein joka ikinen päivä. Kuuletteko, joka ikinen päivä!

MARTHA.

Kyllähän minä kuulen. Mutta — herranen aika — minkätähden?

MAIJU.

Sentähden, kun en viitsi nousta ylös. Kun minun ei *kannata* nousta ylös, ymmärrättekö?

MARTHA.

Ei kannata nousta ylös?

MAIJU.

Ei kannata, ei maksa vaivaa, eikä ole tarpeellista.

MARTHA.

Olisitte jäänyt sitten omaan kammariinne ennemmin, ettehän te täällä miten, kun tulevat kotiin pastori ja rouva — hyvästä lykystä satuu vielä vieraitakin käymään.

MAIJU.

Hiljaa nyt, että saan nukkua.

MARTHA.

Nukkukaa vaan minun puolestani, kyllä pidän suuni kiinni.

(Hän luuttuaa, rymyilee tuolien kanssa ja alkaa uudelleen virttään.)

MAIJU

(nousee ja tiuskaisee).

Hiljaa, että saan maata! Kuinka monta kertaa pitää sanoman yhtä samaa asiaa?

MARTHA.

Herra Jumala, tottahan minun täytyy huonetta siivota, ei siinä mikä auta. Vai vastaatko, jos jätän kesken?

MAIJU.

Siivotkaa sitten, mutta elkää rymytö.

MARTHA.

No noh, nukkukaahan pois, minä koettelen liikkua hiljaa.

(Pesee ja jatkaa taaskin virttään. Maiju nytkähyttelee ja voihekii kärsimättömästi moniaita kertoja, vaan Martha ei sitä huomaa.)

MAIJU

(hyppää istualleen).

Tarvitseeko sitä veisata silloin kuin luutuaa, mutta Martha varsin tekee minulle kiusaa, etten saisi nukkua. Kaikki ihmiset ovat minulle niin pahoja ja ilkeitä, niin että — (puhkeaa itkuun.) Eikä ole muuta kuin pelkkää onnettomuutta ja ikävää — yhy! — ei mitään muuta koko maailmassa — yhy! —

MARTHA.

Voi, minun päiviäni! Enhän minä tietänyt, että se teitä niin vaivasi, kun hiljaa tässä vain hyräilin. Elkää nyt tuota itkekö, osaan kait minä olla laulamatta, jos niiks' tulee.

MAIJU.

Kun saisin edes kuolla, en muuta toivoisi.

MARTHA.

Kuolla? Hyvä isä tokkii! Nuorella ijällä?

MAIJU.

Minä en kestä tätä, en. Menen järveen, lopetan itseni.

MARTHA.

Siunaa ja varjele tuota lasta, kuinka puhuu! Vai järveen! Elkää, herran tähden, enää toista kertaa päästäkö suustanne semmoisia.

MAIJU.

Mitä varten minä sitten eläisin, sanokaa, mitä varten? Kun on niin ikäväkin, ettei tahdo tulla toimeen.

MARTHA.

Kovin te olette äreä tänä päivänä. Mikä teitä oikeastaan vaivaa? Ette mahda olla terve.

MAIJU.

Kertokaa minulle nyt jotain hauskaa, Martha. Jotain oikein hauskaa, joka edes naurattaisi pikkuisen.

MARTHA.

Kun minä vaan osaisin, niin kyllä kertoisin. Antaapahan olla — ei, ei juohdu nyt mieleen mitään semmoista.

MAIJU.

Kertokaa mitä hyvänsä, vaikka kuinka hasua, kunhan vaan kerrotte. Minä tulen ihan hulluksi muuten tästä ikävästä.

MARTHA.

No vartokaahan — minä kerron satua. Tämmöistä: „Oli ennen onnimanni, Onnimannista matikka, Matikasta maitopyörä, Maitopyörästä pytikä, Pytikästä pöytäristi, Pöytärististä ripukka —“

MAIJU.

Ei sitä, ei sitä!

MARTHA.

„Ripukasta rintasolki, Rintasoljesta sopukka, Sopukasta Suomen kirkko, Suomen kirkosta kipinä —“

MAIJU.

En minä sitä tahdo, en!

MARTHA.

„Kipinästä kirjanmerkki, Kirjanmerkistä meteli, Metelistä mejän herra, Mejän herrasta hevukka —“

MAIJU.

Heretkää —! Voi, herranen aika, kun te vielä kiusaatte minua ihan tahallanne —

MARTHA.

Kas niin, nyt se itkee taas! No, jo tuli kummat. Kun ei ole apua mistään. Meni sekin Teuvo herra pois.

MAIJU.

Mitäs hän olisi ruvennut olemaan tämmöisessä ikävässä. — Voih, minä ihan kuolen!

MARTHA.

Kyllä ei ole Maiju nyt terve. Eiköhän olisi parasta mennä tohtoriin?

MAIJU.

Missähän mammakin on?

MARTHA.

Eikö liene lasten työhuoneella. Siellähän se on ollut myötäänsä, siitä saakka kuin Hanna ja Jussi läksivät. — Menenkö hakemaan?

MAIJU

(väsyneesti).

Eikä. — Antaa olla.

MARTHA.

Mitäs minä nyt osaisin teille neuvoa? Kuulkaapas —!

MAIJU.

Mitä sitten?

MARTHA.

Nouskaa oikein ravakasti ylös, pankaa pääl-
lenne ja menkää kävelemään. Noh?

MAIJU.

En.

MARTHA.

Taikka ruvetkaa työhön. Laitetaanpas yh-
dessä teidän kammarinne uuteen järjestykseen
tänä päivänä. Muutetaan huonekalut, siirretään
sohva nurkkaan ja —

MAIJU.

En viitsi, en vaikka —!

MARTHA.

Ottakaa sitten jotain muuta työtä. Kor-
jatkaa mustan hameenne helma, näkyi olevan
jo rikki.

MAIJU.

En, en, en, en! En huoli työtä minkään-
laista.

MARTHA.

Mutta joka ei työtä tee, ei sen syömänkään
pidä.

MAIJU.

Niinpä olen sitten syömättä.

MARTHA.

Ai, ai, ai, ai! Teitä vielä Jumala rankaisee, Maiju. Nostaa leivän korkealle.

MAIJU.

Kun minulla olisi edes jokukaan ihminen, jonka kanssa voisin neuvotella ja johon voisin luottaa. Mutta kun ei ole ketikään, ei yhtä ainoata.

MARTHA.

Onpa teille pappanne ja mammanne.

MAIJU.

Pappa ei välitä lapsistaan mitään. Hänelle on yks' sama jos meitä on tai ei.

MARTHA.

Eikö välitä? Herranen aika, kaikkia teidän päähänne pistääkin. Vai, ei välitä!

MAIJU.

Jospa minä kertoisin teille yhden asian, Martha. Mutta lupaatteko olla vaiti?

MARTHA.

Lupaam, tietysti.

MAIJU.

Kunniasanalla?

MARTHA.

No niin, kunniasanalla!

MAIJU.

Kuulkaa sitten. (nousee istualleen.) Se oli pappa, joka ajoi Jussin ja Hannan kotoa pois.

MARTHA.

Olkaa nyt —! Pastoriko ajoi pois? Omat lapsensa?

MAIJU.

Niin, eikö se ole hirveätä? Sitä vartenhan minä olen itkenyt niin paljon näinä päivinä.

MARTHA.

Ilmankos se on rouvakin ollut niin suruisaan. Ja niin hajamielinen, ettei tiedä mitä tekee tai puhuu. — Hyvät ihmiset, sentään! Semmoisia herttaisia lapsia, joista pitäisi olla suurin ilo hänellä. Ihanko ijäksi ne ajettiin pois?

MAIJU.

Ihan ijäksi! Ajatelkaa, ihan ijäksi!

MARTHA.

Ja mistä syystä?

MAIJU.

Ei syytä tuon taivaallista. Jussiin vaan suuttui ja Jussin hän oikeastaan taisi ajaakin.

Hanna meni mukaan, kun kävi Jussia sääli, ja minä olisin kanssa mennyt, mutta eivät laske-neet. Pakoittavat minua tahallaan tekemään jotain hurjaa. Eikä olekaan enää kaukana siitä. Saavat sitten olla mielissään.

MARTHA.

Elkää, hyvä Maiju, puhuko noin yhtä kaikki. Se on ihan syntiä.

MAIJU.

Vaan minäpä en tämmöiseen elämään tyydy, en!

(Eteisessä soitetaan.)

MARTHA.

Menenkö avaamaan?

MAIJU.

Katsokaa ensin, kuka siellä on.

MARTHA

(menee eteiseen).

Herra Rastas. Laskenko sisään?

MAIJU.

Laskekaa kaiken mokomin. Ja pyytäkää odottamaan siunaama hetki, minä pistän pääl-
leni.

(Hän juoksee oikeaan. Teuvo tulee sisään ja Martha heti jäljessä).

MARTHA.

Parhaasen siivoon te nyt tulittekin. Käykää

edes tuonne pastorin kammariin siksi aikaa, kun saan täällä huonekalut paikoilleen.

TEUVO.

Enkö minä saa jäädä tänne? Vai olenko tiellä?

MARTHA.

No, eipä justiin. Jos herra on hyvä ja istuu tuonne sohvaan.

TEUVO.

Kyllä. — No, ja mitenkä täällä on jaksettu muuten? Tervennäkö on Maiju neiti?

MARTHA.

Tervennä on.

TEUVO.

Ja kaikki voivat hyvin?

MARTHA.

Hyvin, mikäs siinä! — Herra kait asuu maalla nyt?

TEUVO.

Maallahan minä. Lappalassa täällä likellä.

MARTHA.

Ooho, vai Lappalassa. Jalanko sieltä tultiin?

TEUVO.

Jalan, tietysti.

MARTHA.

Niin pitkän matkan päästä. Mutta on siinä astumista.

TEUVO.

Peninkulma — mitäs tuo on näin nuorelle miehelle. — Ei Maiju neiti taida olla kotona?

MARTHA.

Kotona on. Kyllä hän tulee tuossa paikassa, kun saa vaan leningin päälleen.

TEUVO.

Vastako on noussut ylös?

MARTHA.

E—oho! Vai vasta noussut ylös! Kun on tok' jo leiponutkin monet taikinat tänä aamuna ja tehnyt jos jotain. Rehkinyt tuolta aina neljästä saakka.

TEUVO.

Neljästä saakka? Ei vähä mitään.

MARTHA.

Siitä se vielä herran maailmassa tulee riivakka emäntä taloon. Kuka hänet sitten saaneekin.

TEUVO.

Niin, kukahan saanee —? Kuulkaa — onko hänellä jo sulhasia?

MARTHA.

No, niitä nyt on jos kuin!

TEUVO.

Oikeinko todella?

MARTHA.

Ka, oikein todella. Mitäs minä siitä valehtelisin. Kaikkihan ne ovat tään kaupungin herrat rakastuneet Maiju neitiin. Ettekö ole kuullut?

TEUVO.

En. — No, ja Maiju? Kehen hän on rakastunut?

MARTHA.

Ei minun tietääkseni kehenkään. Aikaista tuo vielä olisikin Maijulle naimisiin mennä. Ennättää siihen lystiin aina. Koti tässä hyvä, ei muuta kuin olla lellottaa.

TEUVO.

Niin, vaan muistaakos Martha, kuinka Kantelettaressa sanotaan: „Vesille venosen mieli Tervatuiltakin teloilta. Neidon mieli miehelähän Kultaisestakin kodista“.

MARTHA.

Onhan niitä aina hupsuja --

MAIJU

(tulee oikealta).

Hyvää huomenta, herra Rastas. Te tulitte kuin pelastuksen enkeli. Olin juuri kuolla ikävästä. — Martha kulta, menkää keittämään kahvia, oikein hyvää kahvia, — kirkkaasen kaivoveteen, ei sumppiin.

MARTHA.

Ja mitä leipää?

MAIJU.

Parasta mitä löydätte Suoniosta, ja monta lajia.

MARTHA.

Hyvä!

(Menee.)

TEUVO.

Vai on teillä ollut ikävä?

MAIJU.

Kauheasti! — En ole tiennyt, mitä tehdä. Koko elämä on tuntunut niin tukalalta, että on täytynyt aivan itkeä.

TEUVO.

Hyvänen aika! Ettekö ole jaksanut näyttäkään?

MAIJU.

En —. En ole yrittänyt sen koommin.

TEUVO.

No, nyt ollaan hukassa. — Entä pallonne, eikö sekään teitä enää miellytä?

MAIJU.

Ei vähääkään. En tiedä edes missä lieene koko pallo.

TEUVO.

Taskussanne varmaan. — Koetelkaapa!

MAIJU.

Niin täällä se on.

TEUVO.

Rupeammeko heittämään kammaripeliä?

MAIJU.

En saata, en vaikka mikä olisi. — Voi, — te ette usko, kuinka minun on vaikea olla.

TEUVO.

Kun voisin teitä jollain tavalla auttaa.

MAIJU.

Tahtoisittekos?

TEUVO.

Niin mielelläni!

MAIJU.

Kuinka te olette kovasti hyvä. — Tiedätkö, minä juuri ajattelin kääntyä teihin.

TEUVO.

Todellakin? Sepä hauskaa.

MAIJU.

Eihän minulla ole ketään muuta nyt, kun Hanna ja Jussi menivät pois. Te olette ainoa turvani.

TEUVO.

Luottakaa minuun, minä teen mitä suinkin voin.

MAIJU.

Jospa sitten koettaisin purkaa teille sydämeni. — En tiedä, kuinka alkaisin —

TEUVO.

Kuinka hyvänsä. Puhukaa luonnollisesti ja vapaasti, olenhan minä ystävä.

MAIJU.

Niin, olettehan te ystävä, mitä varten minä epäilisin. — Kumma vaan, että sanat tahtovat takertua suuhun.

TEUVO.

Elkää viivytelkö, kohta ehkä joku tulee.

MAIJU.

Herra Rastas, voisitteko te elää tämmöisessä yksinäisyydessä ja hiljaisuudessa, tämmöisessä painavassa, umpinaisessa ilmassa, jossa ei kuule, ei kuin kärpäsen surinaa välistä. Voisitteko viihtyä täällä, sanokaa?

TEUVO.

Totta puhuen — en luule, — en ainakaan pitemmältä.

MAIJU.

En minäkään. Varmaan tukehdun, tai tulen hulluksi, jos tätä kauvemmin kestää. — Sentähden tuumailin että —

TEUVO.

Sanokaa pois!

MAIJU.

Voi, se on niin uhkarohkeata, niin tavatonta —

TEUVO.

Teette minut oikein uteliaaksi.

MAIJU.

Pelkään, että ajattelette minusta pahaa.

TEUVO.

En, kunniasanalla: en. — Mutta joutukaa nyt!

MAIJU.

Kun saisin sen kieleltäni. — En ole vielä koskaan näin ujostellut —

TEUVO.

Uskallanko arvata?

MAIJU.

Voi, jos te arvaisitte. Koettakaapa —!

TEUVO.

Te haluaisitte päästä täältä pois —?

MAIJU.

Niin!

TEUVO.

Minun avullani —?

MAIJU.

Niin, niin! Te arvaatte, minä jo näen. Te arvaatte kaikki.

TEUVO.

Tahtoisin vaan kuulla sen teidän omasta suustanne. — Ettekö voisi jatkaa nyt, kun minä kerran olen alkanut?

MAIJU.

Ei — en minä voi vieläkään.

TEUVO.

Mutta miksikä ei? Olettehan te muuten aina reipas ja pelkäämätön.

MAIJU.

Tämäpä on niin vallan toista, niin hirveätä —

TEUVO.

Vaan kuinkas me sitten pääsemme selville?

MAIJU.

Jatkakaa te loppuun saakka, kun kummin-kin sen tiedätte. Hyvä herra Rastas —!

TEUVO.

No niin, — minä jatkan. (ottaa Maijua kädestä.)
Te haluatte muutosta elämässänne — olette suostunut minuun enemmän kuin muihin, sen-
vuoksi olette päättänyt ehdottaa —

MAIJU.

Että veisitte minut pois — että menisimme —

TEUVO.

Naimisiin.

MAIJU

(säpsähtää, heittääntyy sohvaan ja rupeaa nauramaan.)

Ei — herran tähden — oletteko hupsu! Naimiseen — hyvä isä, mitä te ajattelette? —
Luuletteko, että minä —? Ha, ha, ha, ha —

TEUVO.

Elkää naurako.

MAIJU.

Luulitteko että minä — ha, ha, ha, ha —

TEUVO.

Mitä luulin —? Mistä minä tiedän, mikä teillä on mielessä, kun ette sano.

MAIJU.

Luulitteko että minä — ha, ha, ha, ha —
että minä — ha, ha, ha, ha — että minä ko-
sasin teitä, ha, ha, ha, ha —

TEUVO.

Minä lähden tieheni, ellette herkiä nauramasta.

MAIJU.

Ei — elkää menkö — ha — ha — ha — minä
jo herkiän — ha — ha — ai, ai, kun oikeen sydämeen koskee — ha — ha — elkää suuttuko,
ha, ha — jo minä herkiän — jo, jo. — Noh,
nyt olen ihan vakava.

TEUVO.

Jos suvaitsisitte nyt ilmoittaa, mitä te sitten oikeastaan tarkoittitte?

MAIJU.

Kyllä — hm, hm — en minä naura — hm,

hm — minä tarkoitin, että menisimme yhdessä Helsinkiin, että te veisitte minut sinne. — Mistä ihmeeltä saitte sen päähänne, että minä — hm — hm — hm — kuinka voitte semmoista ajatellakaan —?

TEUVO.

Ja kuinka te semmoista mitätöntä asiaa niin kainostelette? Arvelinhan, tietysti, sitä vähän suuremmaksikin. Että menisimme yhdessä Helsinkiin? Mitä uhkarohkeata, tai tavatonta, tai hirveätä siinä?

MAIJU.

Onhan se kumminkin. Kun vanhempieni tietämättä —

TEUVO.

Ah — vanhempienne tietämättä? Se on toinen asia. Mutta mitä varten —?

MAIJU.

Kun täytyy. Kun eivät laskisi minua muuten. — Kuulkaa, minä kerron teille koko jutun. Tässä muutamia päiviä sitten kirjoitin tohtori Bergbomille, että tahtoisin päästä suomalaiseen teatteriin. No niin! Eilen sain vastauksen, jossa hän pyytää minua tulemaan Helsinkiin, että antaisin siellä koetusnäytännön. Ennen hän ei voi sanoa mitään varmaa. — Minulta katosi

ensin kaikki toivo. Kuinka sinne pääsisin, mistä saisin rahaa? Mutta kun näin teidät, iski heti päähäni, että te kenties —

TEUVO.

Nyt minä ymmärrän.

MAIJU.

Minä, tietysti, maksaisin teille kohta takaisin kaikki kulungit, niin pian kuin teaatte-rista vaan saan rahaa —

TEUVO.

Siitä ei puhettakaan —

MAIJU.

Ja ehkäpä Jussi ja Hannakin voivat antaa minulle sen verran —

TEUVO.

Milloinka te jo lähtisitte?

MAIJU.

Niin pian kuin mahdollista. Vaikka tänä päivänä.

TEUVO

(katsoo kelloaan).

Kahdentoista junassa?

MAIJU.

Kerkiäisittekö siksi? Kyllä minä olen valmis.

TEUVO.

Ja te olette tarkkaan punninnut asiaa? Ettette sitten kadu perästä päin?

MAIJU.

En missään tapauksessa. Ymmärrättehän, ettei minulla ole muuta neuvoa. Joko kuolla ikävään, taikka karata. — Hyvällä ei pappaa eikä mamma koskaan antaisi minun mennä teatteriin, ei voi panna kysymykseenkään.

TEUVO.

Niinpä lähdemme siis! Mutta teidän omalla edesvastauksellanne.

MAIJU.

Kuinka te olette kovasti hyvä! Olen elämä-ikäni teille kiitollinen —

TEUVO.

Mitä turhia —

MAIJU.

Te ette voi aavistaa, kuinka suuren avun minulle teette. En tiedä, tosiaan, vaikka olisin mennyt järveen lopulta —

TEUVO.

No, no!

MAIJU.

Niin, ei siihen olisi paljon tarvittu. Saatte uskoa.

TEUVO.

Mutta meidän täytyy nyt kiirehtiä, ettemme myöhästy. Tunti aikaa vaan enää.

MAIJU.

Taivas! Niin, tunti aikaa vaan enää.

TEUVO.

Minä lähden toimittamaan asioita. Tulkaa te ajoissa junalle, vai poikkeanko noutamaan?

MAIJU.

Ei, ei, paremmin pääsen täältä pujahtamaan yksin.

TEUVO.

Sitä juuri arvelin. Hyvästi nyt sitten niin kauvaksi. Elkää vaan myöhästykö.

MAIJU.

Hyvästi! — Voi kuinka minua pelottaa —

TEUVO.

Mikä teitä pelottaa? Joko lykkää katu-
musta?

MAIJU.

Ei, ei — Ilman minä vaan — Oletteko varmasti junalla kello kaksitoista?

TEUVO.

Olen.

MAIJU.

Hyvä! Minä myös.

TEUVO.

Siis: näkemään asti! Muistakaa nyt ottaa mukaan kaikki, mitä tarvitsette.

(Menee.)

MAIJU.

Mukaan kaikki mitä tarvitsette —? Mitäs minä tarvitsen? — Niin, kirjoja, näytelmät — Noora ja — ja, ja, ja — Romeo ja Julia — missä ne ovat? (hakee etagerilta.) Voi, voi, missä ne ovat?

MARTHA

(tulee oikealta, kahvitarjotin kädessä).

No — joko se vieras meni pois?

MAIJU.

Jo meni.

MARTHA.

Eikä kahvia odottanutkaan?

MAIJU.

Ei odottanut.

MARTHA.

Mihinkä sillä semmoinen kiire oli?

MAIJU.

En tiedä — voi, voi, Martha, mihinkähän te taas olette panneet minun kirjojani —

MARTHA.

Mitä kirjoja?

MAIJU.

Niitä jotka tässä aina ovat olleet esillä, näytelmäkirjoja — „Romeo ja Julia“, harmaat kannet ja „Noora“, ruskeat kannet —

MARTHA.

Minäkö niitä olen pannut? Nyt — kun syydätte taas kaikki lattiaan ja minä ikään sain järjestetyksi.

MAIJU.

Niitä ei ole täällä —

MARTHA.

Harmaat kannet ja ruskeat kannet? Otta-
kaahan kahvia, minä haen.

MAIJU.

En minä huoli kahvista — Te olette ne varmaan vienyt johonkin —

MARTHA.

Kyllähän minä olen vienyt! — Omilla jäljilläne — Antakaas, kun minäkin katson. Har-

maat kannet — ja ruskeat kannet —? Mitäs nuo ovat teidän sylissäanne?

MAIJU.

Missä, missä?

MARTHA.

Hyvä isä siunaa, — tuossa!

MAIJU.

Ka, siinähan ne ovat. — Mutta nyt vielä toisia — „Sirkka“ ja „Yö ja päivä“ — ja — ja, ja, ja — kaikki muut näytelmät.

MARTHA.

Mutta mitä te niillä kaikilla yht' aikaa? Tulkaa pois juomaan kahvia. Jäähtyy kuppi.

MAIJU.

En minä huoli kahvista. Johan sen sanoin. — Voi, voi, kun kello on niin paljon, ja minun pitäisi vielä ennättää —

MARTHA.

Kyllä teidän täytyy juoda kahvia, vaikka ihme olisi. Kun käsketään minua laittamaan hyvää ja minä koetan parastani, eikä sitten kukaan juo. Mitä se on? Ottakaa vaan ihan paikalla. Ettehän te vielä ole syönyt ettekä juonut yhtikäs mitään koko päivänä.

MALJU.

„Sirkka“ ja „Yö ja päivä“, — kun eivät juohdu nyt mieleeni muut. Enkä löydä edes niitäkään. Olkoot — sama se — minä näytteen näitä. — Ja mitäs minä sitten vielä tarvitsen. Vaatteita —? Niin, herran tähden, vaatteita —! Päästäkää minut rauhaan siitä kahvista, kuulittehan jo, että minä en juo.

MARTHA.

Minäpä kaadan päällemme, ellette nyt ota hyvällä.

MALJU.

Kun te vielä kiusaatte minua, vaikka näette, missä kauheassa tuskassa minä olen!

MARTHA.

No noh! Olkaa sitten juomatta, minä vähät!

MALJU.

Hyvä Martha, hakekaa esille minun vaatteitani — sininen leninkini konttuorista ja sadennuttu — viekää ne sinne minun kammariini valmiiksi.

MARTHA.

Onko teillä minne lähtö?

MALJU.

Eikä ole, elköökä kyselkö. Tehkää vaan, niinkuin sanoin.

MARTHA.

Jumala, kuinka se on kiukkuinen tänäpäivänä.

(Menee oikeaan.)

MAIJU.

Nyt täytyy kirjoittaa papalle ja mammalle. (ottaa esille kirjoituskapineet, kirjoittaa muutamia sanoja paperiin, jonka pancee kuoreen.) Mitä he sanovat, kun tämän lukevat? — Jos mamma pyörtyy ja kuolee? Herra Jumala — jos mamma kuolee? Silloin tulen minä hulluksi. Niin, se on ihan varma — silloin tulen minä hulluksi. — Ei huoli ajatella semmoisia. — Ei hän kuole. Rakas, hyvä Jumala, vahvista mammaa, ettei hän kuole. Ei hän kuole — kun minä rukoilen koko ajan, joka aamu ja joka ilta ja monta kertaa päivässä. — Mutta pappa? — Siunaa ja varjele —

(Pastori tulee sisään. Maiju kirkaisee.)

PASTORI.

Noh? Mikä nyt on?

MAIJU.

Ei mikään, — ei mikään.

PASTORI.

Sinä säikähdit?

MAIJU.

Niin, — kun pappa tuli niin äkkiä.

PASTORI.

Ihmettä — aivanhan sinä vapiset!

MAIJU.

Ei se ole mitään — kyllä se menee ohitse. Antaa olla — Pappa menee vaan pois — omaan kammariinsa.

PASTORI.

Lapsi rukka — kun et sinä vaan sairas-tuisi. Missä mamma on?

MAIJU.

En tiedä — Lasten työhuoneella taitaa olla.

PASTORI.

Jos lähettäisimme hakemaan.

MAIJU.

Ei, hyvä pappa, — ei lähetetä. Mitä varten? Kun minä olen ihan terve.

PASTORI.

No no, ei lähetetä, ei. Koska et tahdo. Mutta ei nyt ole oikein laita, sen kyllä näkee. Liencee sitten heikkohermoisuutta, tai muuta tautia. — Sinä olet kai istunut täällä aivan yksin? Ja ikävöinyt, eikö niin?

MAIJU.

Ikävöinyt, kauheasti.

PASTORI.

Voin arvata. Sinä kaipaavat seuraa. Tästä lähtein täytyy sekä mamman että minun oleskella enemmän sinun kanssasi. — Heikkohermoisuus ei ole mikään leikin asia. Sitä täytyy ajoissa torjua.

MAIJU.

Ja tuleehan se ikävästä, pappa? Minun pitäisi päästä pois kotoa —

PASTORI.

Pois kotoa? Eikö mitä! Me laitamme sinulle kodin hauskaksi. Mitä sanot? Jos esimerkiksi rupeisimme heittämään palloa yhdessä? Eikö se olisi mukava? Osasin minä ennen, — siitä tosin on jo neljäntäkymmentä vuotta. No, missä pallosi, tuopa esille, niin koetetaan. Mamman ihmettelee, kun tulee kotiin ja näkee meitä pallonlyönnissä.

MAIJU.

En minä tahdo, pappa, en —

PASTORI.

Et tahdo heittää palloa? Mitä sinä sitten tahdot, sano?

MAIJU.

En mitään. Voi — kuinka on vaikeata —

PASTORI.

On vaikeata? Mikä on vaikeata?

MAIJU.

En tiedä itsekään. En voi sanoa. Voi, rakas pappa —!

PASTORI.

Ei — tämä ei käy laatuun. Tässä täytyy ajoissa pitää jotain neuvoa.

MAIJU.

Pappa menisi vaan kirjoittamaan omaan kammariinsa. Hyvä pappa — menee nyt. Kello on jo niin paljon.

PASTORI.

Eikö sinulla ole mitään luettavaa? Jotain hauskaa kirjaa —?

MAIJU.

Ei ole.

PASTORI.

Varro, minä haen sinulle.

(Menee kammariinsa.)

MAIJU.

En minä huoli, pappa — taivas, kello kohta puolivälissä —

PASTORI

(kammaristaan).

Oletpa sinä mielelläsi aina lukenut — (tulee.) Kas tässä. „Uusi Genoveva eli Rosa Tannenpurista“ — erinomaisen kaunis ja liikuttava kertomus. Muistan että itkin tavattomasti, kun sitä luin ennen nuorempana. Toista tämä valan, kuin nuo nykyiset, realistiset kirjat. — Se on, näemmä, vähän pölyyntynyt siellä hyllylläni, mutta ei se mitään — kun pudistellaan — noin! Nyt voit ottaa sen käteesi. Tule istumaan tänne. Takaan, että luet sen mielelläsi kannesta kanteen. Istu vaan siinä, niin. Minä jään luoksesi. Kirjoittelen täällä toisen pöydän luona.

(Menee päperineen ja kirjoituskapineineen toisella puolen huonetta olevan pöydän luokse ja istuu kirjoittamaan.)

MAIJU

(pudottaa kirjan lattiaan).

Tämähän on vallan kauheata!

(Nousee, katsoo ensin kelloon, sitten vuoroon isäänsä ja oveen).

PASTORI.

Nooh! Ethän sinä luekaan?

MAIJU.

En.

PASTORI.

Eikö kirja miellyttänyt sinua, vai — ?

MAIJU.

Ei. — En välitä kirjoista — ei minua haluta —

PASTORI.

Kummallista — Mitäs minä sitten osaisin sinulle —?

MAIJU.

Ei mitään, pappa. En minä mitään tarvitse.

PASTORI.

Sinulla pitäisi olla jotain työtä, — jotain mieleistä työtä.

MAIJU.

Niin -- siinähan se on, pappa! Jotain mieleistä työtä —!

PASTORI.

Etkö tarvitse uutta leninkiä? Minä annan rahaa, niin saat mennä ostamaan. Se oli hyvä tuuma, eikö niin?

MAIJU

(nolostuen).

En tiedä — ehkä oli —.

PASTORI.

Noh — mitä nyt? Kun itse saisit mennä ostamaan? Ja valita oikein mieleistäsi? Maman ei tarvitse edes tietää koko asiasta — saisit tehdä ihan oman pääsi mukaan.

MAIJU.

Ihan oman pääni mukaan —?

PASTORI.

Niin, ihan oman pääsi mukaan. — Ostat vaan hyvää, kestävää kangasta. Paljonko siihen tarvitaan? Riittääkö viisikymmentä markkaa? Pannaan kymmenen lisää varmuuden vuoksi. Kas tuossa. Mene nyt!

MAIJU.

Minä menen. — Hyvästi, pappa!

PASTORI.

Hyvästi, hyvästi siksi aikaa!

MAIJU.

Pappa —!

PASTORI.

Niin —? Onko sinulla vielä jotain?

MAIJU.

Eikö pappa suutu minuun?

PASTORI.

En, hyvä lapsi. Kuinka sinä sitä pelkää?

MAIJU.

Lupaako pappa, ettei ollenkaan suutu?

PASTORI.

Lupaan, — tietysti, lupaan.

MAIJU.

Lupaako ihan varmaan?

PASTORI.

Ihan varmaan.

MAIJU.

Hyvä. No, hyvä! Sitten voin mennä rauhassa. — Mamma ei suutu, sen tiedän.

PASTORI.

Hm — Sinä olet vielä lapsi.

MAIJU.

Niin, pappa, eikö totta? Lapsi minä vielä olen. Ei sovi vaatia minulta liian paljon ymmärrystä.

PASTORI.

Ei, tosin. Siinä olet oikeassa.

MAIJU.

Täytyy antaa minun tehdä, niinkuin itse tahdon — että saan kokea maailmaa — eikö niin, pappa?

PASTORI.

Elähän nyt huoli puhua niistä —

MAIJU.

Eihän pappa minua koskaan hylkää? Eikä aja kotoa pois, jos tulen käymään? Eihän, hyvä pappa, eihän?

PASTORI.

Ei, ei, mitä sinä joutavia —? Unohdat koko leningin oston — mamma saattaa tulla tuossa paikassa —

MAIJU.

Mamma? Voi niin — mamma!

PASTORI.

Alapas joutua!

MAIJU.

Hyvästi pappa!

(Syleilee häntä rajusti ja juoksee pois.)

PASTORI.

Hm — En minä oikein ymmärrä sitä lasta. — En ymmärrä oikein. Hän on alusta pitäin ollut niin omituinen. (istuu pöydän ääreen, ottaa kynän käteensä ja katselee kirjoituksiaan.) — Kun oli semmoisessa mielenliikutuksessa että melkein itki —

ELISABETH

(tulee oikealta, sadenuttu päällä, hattu päässä; puhun ruokasaliin).

Kyllä, — tuokaa vaan sisään, kahvi maistuu nyt hyvältä.

PASTORI.

Jopa sinä olet kotona.

ELISABETH.

Jo. (heittää päällysvaatteet eteiseen.) Oletko kaivanut? — Minä aina tartun kiinni siellä työhuoneella, etten tahdo päästä ollenkaan pois. Kovasti mukavia, ne lapset.

PASTORI.

Että sinä sentään heität Maijua niin paljon yksin. Ei se ole hyvä.

ELISABETH.

Kuinka niin? Suuri tyttö, kyllä hän jo osaa itseään hoitaa.

PASTORI.

Elä ole siitä ihan varma. Onpa meillä ollut vaikeita kokemuksia juuri hiljan. Jos käy vielä samoin kuin —

ELISABETH.

Sinä tarkoitat Hannaa ja Jussia?

PASTORI.

Niin — tietysti minä heitä tarkoitan.

(Painuu papereihinsa.)

ELISABETH

(lähestyy ja panee käden hänen olkapäällensä).

Henrik —! Tunnusta vaan! Sinä kärsit siitä että Hanna ja Jussi ovat kotoa poissa?

PASTORI.

Entä sitten? Minä tiedän voittaa heikkouteni.

ELISABETH.

Mutta onko se heikkoutta? Isälliset tunteet lämmentävät ja pehmentävät sydäntä, ei niitä pidä karsiman pois.

PASTORI.

Välistä täytyy niin tehdä, — kun Jumala vaatii. Abraham oli ennen valmis uhraamaan poikansa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi.

ELISABETH.

Jumalako vaatii? Jospa erehdyt?

PASTORI.

Sinä epäilet? Mutta eihän sovi sitä ihmetellä. Sinä et ole milloinkaan ollut oikein luja uskossasi.

ELISABETH.

Minua pelottaa tuo „luja usko“, kun se niin usein on vienyt kristityitä suuriin erehdyksiin.

PASTORI.

Ennen aikaan, kun olivat vielä valistumattomia. Mitä niistä enää puhuu.

ELISABETH.

Onko takeita siitä, ettei vielä tänäkin päivänä käy samoin?

PASTORI.

Eikös vain! Ennen ehkä menivät liian pitkälle joskus, mutta — No, niin! Kaikessa tapauksessa niillä ihmisillä oli palavaa intoa, ja sitä, Jumala paratkoon, ei sovi sanoa monesta meidän veltostuneessa aikakaudestamme. — Tuommoinen luonto kuin Maijun — jahka se antaantuisi oikean palvelukseen —

ELISABETH.

Mitä? Arveletko sinä Maijun — ?

PASTORI.

Hän voi mennä pitkälle sekä hyvässä että pahassa. Mutta tiedätkös, mitä minä uskon ja toivon?

ELISABETH.

Nooh?

PASTORI.

Että Jumala vielä antaa meille hänestä iloa. Moninkertaista iloa.

ELISABETH.

Kunpa toteutuisi se toivo! Mistä olet muuten siihen päätökseen tullut?

PASTORI.

Näiden viimeisten tapausten johdosta. Minä seisoin lujana koettelemuksessa. Sitä ei jätetä palkitsematta, Elisabeth.

ELISABETH.

Rakas Henrik —!

PASTORI

(katsoo kelloaan ja vertailee sitä seinäkelloon).

Se on totta! Minun olisi pitänyt — onko-
han tuo kello yhdessä rautatiekellon kanssa?

ELISABETH.

Kymmenen minuttia jäljessä. Pitäisikö si-
nun mennä junalle?

PASTORI.

Pitäisi. Piispa kun lähtee tänään katkismo-
komiteaan Helsingissä.

ELISABETH.

Nytpä on jo liian myöhäistä. Et ennätä
enää. Äsken jo soittivat.

PASTORI.

Kas kun en minä kuullut.

ELISABETH.

Nyt soittavat jo kolmannen kerran.

PASTORI.

Aivan oikein. — Ja vihellys! — Se jo läksi
liikkeelle.

ELISABETH.

Jyrinäkin kuuluu selvästi tänne saakka.

PASTORI.

Tyynellä ilmalla se aina kuuluu. (Martha tuo kahvia sisään.) No jaa, juodaanpa sitten kahvia, koska Martha tuo.

ELISABETH.

Laskekaa tuonne pöydälle, Martha. Ja menkää sitten käskemään Maijuakin tänne juomaan.

MARTHA.

Eihän se ole Maiju neiti kotonakaan.

(Menee.)

PASTORI.

Niin — ei hän ole nyt kotona. Mutta tulee, luultavasti, pian.

ELISABETH.

Missä hän sitten on?

PASTORI.

No — se on pieni salaisuus meidän kesken, Maijun ja minun.

ELISABETH.

Jotako minä en saa tietää?

PASTORI.

Tietysti et. — Eihän se silloin salaisuus olisikaan.

ELISABETH.

Vai niin! No — hyvä, hyvä! En ole utelias. Juodaan sitten me kahden.

PASTORI.

Se oli vaan tuommoinen pieni seikka. Mutta sillä saattaa olla äärettömän suuri merkitys kasvatuksenkin suhteen.

ELISABETH.

Ooh — sitten se on tärkeämpätä kuin luulinkaan.

PASTORI.

Niin, näes, tällä tavoin pääsen minä häntä ikäänkuin likemmäksi. Saan hänen lapsellisen luottamuksensa ja opin häntä paremmin ymmärtämään. Sitten ei ole enää vaikeata ottaa ohjaksia käteensä ja viedä häntä oikeaan suuntaan.

ELISABETH.

Ja minäkö jätetään tuosta ihan syrjään?

PASTORI.

Suo anteeksi, Elisabeth, mutta minä pelkään, ettei sinusta oikein ole Maijun kasvattajaksi.

ELISABETH.

Henrik, sinä —! Ai, ai, sitä itserakkautta!

PASTORI.

Jaa, jaa —!

ELISABETH.

Mistä tämä kirje? — Papalle ja mammalle —
Maijun käsialaa.

PASTORI.

Annapas tänne. — (lukee.) Kuinka? Minä en
ymmärrä —

ELISABETH.

Mitä siinä on?

PASTORI.

Lue!

ELISABETH.

„Anteeksi, voi antakaa anteeksi. En voinut toisin tehdä, elämä täällä kävi liian tukalaksi. Elkkää minua tuomitko kovin ankarasti. Hyvästi pappa ja mamma. Teidän Maijunne.“ —

PASTORI.

Mitä hän tarkoittaa? Mitä hän on tehnyt?

ELISABETH.

En ollenkaan käsitä.

PASTORI.

Elisabeth — minä pelkään mitä pahinta.

ELISABETH.

Jumala varjelkoon — Mitä sinä pelkää?

PASTORI.

Hän oli niin liikutettu ja kummallinen. Kun nyt ajattelen, — ei hän ole milloinkaan ollut senlainen.

ELISABETH.

No niin —? Mutta pahinta?

PASTORI.

Hän otti minulta hartaat jäähyväiset — ja vapisi kuin haavan lehti.

ELISABETH.

Sinä uskot —?

PASTORI.

Että hän on — lopettanut itsensä, — mennyt ehkä järveen.

ELISABETH.

Ei, ei, Henrik! Ei se ole mahdollista, kuinka voit senlaista ajatellakaan! Majuko — mennyt järveen? Ei milloinkaan maailmassa.

PASTORI.

Mutta kirje, joka on kädessäsi? Mitä hän sillä tarkoittaisi?

ELISABETH.

En ymmärrä. En osaa vielä sanoa. Jotain muuta, siitä olen varma.

PASTORI.

Sinä et nähnyt hänen mielentilaansa, kuinka hän oli levoton, ja säikkyi. Hän oikein par-kaisi, kun minä tulin sisään.

ELISABETH.

Vaikka vaan! Mutta, hyvänen aika, itse-murhaa — ei hän semmoista tekoa ole mietti-nyt, ei kuuna päivänä. Ollaan levollisia. Odo-tetaan. Ehkä hän piankin ilmestyy.

PASTORI.

Näkee, kuinka vähän sinä ymmärrät Mai-jun luonnetta. Hänelläkö olisi aikaa miettimi-seen? Mikä päähän pistää, sen hän tekee.

ELISABETH.

Sinä kuvittelet turhia, Henrik. Ja pelkää-t suotta. Ajattelehan tyyneesti asiaa.

MARTHA

(tulee oikealta).

Joko minä saan viedä kahviverstaat pois?

ELISABETH.

Kuulkaa, Martha! Millä mielellä oli Maiju täällä tänä aamuna?

MARTHA.

Milläkö mielellä?

ELISABETH.

Niin — tarkoitan — puheliko hän mitään?

MARTHA.

Puhelihan hän. — Paljonkin.

ELISABETH.

Mitä hän sanoi?

MARTHA.

Minäkös niitä kaikkia muistan.

ELISABETH.

Jotain kumminkin. — Koettakaa, ettekö voisi —?

MARTHA.

Hän vaan oli tuskainen kovin, — että uhkasi jo mennä järveenkin.

PASTORI.

Siinä sen kuulet!

ELISABETH

(nousee ja siirtyy levottomana toiselle puolen huonetta).

Muistatteko varmaan, että hän niin uhkasi?

MARTHA.

Ka' minkätähden minä en muistaisi? Ei-hän siitä ole pitkää aikaa kulunut.

PASTORI.

Uskotko nyt?

ELISABETH.

Mitä meidän on tehtävä, Henrik?

PASTORI.

Menemme ulos etsimään, joka mies. Marthakin.

MARTHA.

Ketä sitä etsitään?

ELISABETH.

Maijua. Martha ottaa huivin päähänsä, niin menemme yhdessä.

MARTHA.

Rautatiellehän se läksi.

PASTORI.

Rautatielle?

MARTHA.

Niin, matkalaukkuun pisti vaatteita ja meni aika hampua. Portilla vilkutti vossikkaa. „Mihinkä te nyt matkustatte?“ minä kysyin, siinä kun toisesta päästä kannoin laukkua. Ei virkanut mitään ennen kuin istui roskissa. Silloin vasta sanoi: „Helsinkiin“ ja samassa läksi hevonon ajamaan. Mutta ilman tuo lienee piloillaan —

ELISABETH.

Kyllä Martha saa korjata kahvilaitokset pois.

MARTHA.

Pidetäänkö pannua kuumana Maijua varten?

ELISABETH.

Ei tarvitse.

(Martha menee.)

PASTORI.

Kuinka tämä on ymmärrettävä?

ELISABETH.

Minä pelkään arvaavani. Voi, sitä lasta, sitä lasta —!

PASTORI.

Mitä arvaat?

ELISABETH.

Hänellä oli semmoinen into teaatteriin.

PASTORI.

Teaatteriin? Olisiko hän mennyt teaatteriin, Maiju? Minun lapseni?

ELISABETH.

Hän tiesi, ettemme siihen koskaan suos-

tuisi, — varsinkaan et sinä. Sen vuoksi sitten otti ja karkasi. Maiju raukka!

PASTORI.

Raukka? Sinä häntä vielä säälit? Tuommoista, joka — joka pettää omia vanhempiaan, joka kevytmielisesti heittää kotinsa —

ELISABETH.

Hän teki sen lapsellisuudesta. Muista, että hän vasta on seitsemäntoista vuotta.

PASTORI.

Lapsellisuudesta? Onko kavaluus lapsellisuutta? Vielä lisäksi noin ilkeä, juonikas kavaluus, jota hän on tässä osoittanut. Onko se lapsellisuutta, minä kysyn.

ELISABETH.

Sinä aina niin kiivastut.

PASTORI.

Sinä taas et välitä niin mitään. Sinulle on yhdentekevä, näetpä lapsistasi mitä hyvään. — Kauhistan, kun ajattelen hänen menettelyään. Minä hänestä pidän huolta, pelkään hänen terveyttään, koetan huvittaa häntä kaikella tavalla, annan lopulta rahaakin leningin ostoon — ja hänellä koko ajan viekkaus mielessä. Hänellä on sydäntä ottaa nuo rahat ja käyttää

niitä omiin vehkeihinsä — sillä niiden avulla hän tietysti pääsi matkustamaan. Eikö tämä voi tehdä ihmistä hulluksi?

ELISABETH.

Minä en suinkaan tahdo häntä puolustaa. Mutta arvelen kuitenkin, että itse hän, raukka, saa kärsiä seuraukset.

PASTORI.

Niin saakin, se on varma. Minä tuon hänet kotiin samaa kyytiä, kuin hän on mennytkin. Ja sitten tulee tässä toinen kurssi.

ELISABETH.

Kuinka niin toinen?

PASTORI.

Ei hellyyttä enää hiventäkään eikä heikkoutta. Kovaa kuria vaan ja ankaraa silmälläpitoa. Yksin ei kaupungille milloinkaan ja lukkojen taakse, kun lähdemme kotoa pois.

ELISABETH.

Elä mene, Henrik, liian pitkälle. Semmoista vankeutta hän ei voi sietää.

PASTORI.

Niin — minä kyllä arvaan, että sinä asetut puolelle. Mutta se ei auta, elä koetakaan,

minä varoitan jo ajoissa. Tarpeeksi kauan olet sinä saanut häntä hemmotella. Nyt näet, mihin se on vienyt. Kaikki lapset olemme menettäneet. Joka ikisen!

ELISABETH.

Ja minuako siitä syytät?

PASTORI.

Sinua juuri. Ellet olisi pitänyt heitä näin helpossa, vaan pienuudesta asti kasvattanut heitä kurissa ja Herran nuhteessa, ei varmaan näin olisi käynyt.

ELISABETH

(hiljaisesti).

Parhaamman ymmärrykseni mukaan olen tehnyt, muuta en voi sanoa.

PASTORI.

No niin, — siitä ei auta enää riidellä. Nyt tartun minä kiinni, ja koetan parantaa mitä parantaa voi. Laita vaatteeni kuntoon hyvissä ajoin.

ELISABETH.

Milloinka sinä jo lähdet?

PASTORI.

Siinäpä se! Minä en voi lähteä ennen kuin tulevan viikon lopussa. Huomenna alkaa rippi-

koulu. Ikävä seikka. Minun olisi pitänyt päästä heti jäljestä.

(Kokoo paperinsa ja menee kammariinsa.)

ELISABETH.

Rakas, taivaallinen isä — kuinka tämä päättyy?

(Esirippu alas.)



NELJÄS NÄYTÖS.

(Jussin ja Hannan asunto Helsingissä. Mukavasti sisustettu huone. Ovi eteiseen perällä, toinen ovi vasempaan. Jussin työpöytä oikeaan, vasempaan divaanipöytä, leposohva, kiikkutuoli j. n. e.)

(Jussi istuu pöytänsä ääressä lukien viimeistä, sivuksi taitettua korrehtuuria sanomalehteensä. Teuvo seisoo vieressä, katsellen toista korrehtuuri-sivua.)

TEUVO.

Hyvä, hyvä! . . . Mainiota! . . . Kissa vieköön — tämä on niin sukkelaa ja samalla niin pistävää, että tahtoisin nähdä, mitä osaavat sanoa.

JUSSI.

Tietäähän sen edeltäkin päin. „Nuori Suomi“ pilkkaa uskontoa, ivaa kansan pyhimpiä tunteita. Sehän se on vanha virsi.

TEUVO.

Ha, ha, ha, ha!

JUSSI.

Mitä kohtaa sinä nyt luet?

TEUVO.

„On ehdotettu „Aamuruskolle“ nimen muutosta. „Iltarusko“ muka paremmin vastaisi sen merkitystä. Tämä kuitenkin on suuri erehdys. Sillä mitä on iltarusko? Mailleen menneen auringon viimeinen heijastus, valon sammuvien säteiden ruusuinen hyvästijättö. Mutta ajatellaamme siihen sijaan aamuruskon syntyä. Päivä nousee, lähettää ensimmäiset kirkkaat säteensä herättämään nukkuvaa maailmaa. Pääsevätkö nämä perille? Ei! Yö on luonut sumua, usvaa, mustia pilven hattaroita taivaan rannalle. Näiden kosteaan helmaan vaipuu alkavan aamun ensimmäinen kirkkaus, säteet ehtivät vaan kulata hautansa reunan. Vasta sitten kun aurinko on saanut nämä esteet tieltään karkoitukseksi“ — hyvä, hyvä! — „kun aamurusko on taivaalta hävinnyt“ — sattuvasti sanottu — „vasta silloin on valon voitto täydellinen. Meidän pyhät, kunnianarvoiset isämme ovat niinmuodoin tyystin harkinneet työnsä tarkoitusta, he ovat tilansa oikein arvanneet, antaessaan lehdelleen nimen „Aamurusko.“ — Ha, ha, ha, ha —

JUSSI.

No, eikös se sitten ole niin?

TEUVO.

Aivan, aivan! Niin loogillista ja selvää, ettei siitä pääse mihinkään. Mutta mahtaa nii-

den naamat venyä pitkiksi tätä lukiessa. Ja mitähän isä-ukkosi sanoo, eikö hän jo erehdy ja huuda: „Per —“ ha, ha, ha, ha!

HANNA

(tulee vasemmalta).

Hiljaa, hiljaa, että Maiju saa nukkua. Mitä te nauratte täällä?

TEUVO.

Jussin kirjoitukselle, joka tulee tämän päivän lehteen. Se on niin mahdottoman terävä; oletteko lukeneet, neiti Hanna?

HANNA.

En ole, eihän se Jussi minulle näytä enää milloinkaan edeltäpäin.

JUSSI.

Mitäs sinä aina intät vastaan?

HANNA.

Täytyyhän minun, kun sinä et malta olla sättimättä.

JUSSI.

Tietysti minä sätin, koska muut minua sätivät.

HANNA.

Siitkö se sitten paranee? Minulta tuo alinomainen riita on niin ikävää.

TEUVO.

Vielä mitä! Ei ikävää ollenkaan. Varsinkin kun Jussi osaa antaa heille selkään niin että tuntuu. Ei joudu alakynteen milloinkaan. Polemiikissa sinä ainakin olet mestari, Jussi, se täytyy sanoa.

JUSSI.

Pakostakin siihen oppii sanomalehti-miehenä. Mutta Hanna ei sitä hyväksy. Pitäisi aina suoda vastustajalle viimeinen sana, ei puolustaa itseään, eikä käyttää aseita.

TEUVO.

Ja mikä siitä seuraisi? Luulisivat niin stuukanneensa Jussin, että hän sen vuoksi piti suunsa kiinni. Ja yleisö olisi samaa mieltä. Eikä pitkää aikaa kuluisi ennenkuin herhiläiset hyppäisivät hänen nenälleen kahta rohkeammin.

JUSSI.

Se on varma. Ei, Hanna, niin kauvan kuin vähänkään kuntoa lieenee, niin pois minä ne silmiltäni karkoitän. En muuten mies olisikaan.

HANNA.

Tähän saakka on kumminkin aina sanottu, että akat ne riitelevät ja haukkuvat toisiaan. Nyt miehet ovat ottaneet akoilta viran.

JUSSI.

Ole nyt! Vertaatko sinä sanomalehtikiis-

taa akkojen kielen-pieksemiseen? Onhan asiassa ero.

HANNA.

Ei minusta ero ole niinkään suuri. — Saanko nyt muuten lukea tuon kirjoituksesi?

JUSSL.

Tällä on kiire, poika odottaa eteisessä. Pianhan lehti ilmestyy, ennätät sen lukea sitenkin. (hän käärii kokoon korrehtuurit ja antaa ne eteisen ovelta pojalle.) Tässä, vie ne sukkelasti painoon.

TEUVO

(otta pöydältä erään kirjoituksen).

Mitäs tämä on? „Sodat hävitettävät, asevelvollisuus ja sotalaitos poistettavat.“

HANNA.

Ai, elköö lukeko sitä!

TEUVO.

Ahaa — neiti Hanna! Oletteko tekin ruvennut kirjoittamaan „Nuoren Suomeen“? Sepä hauskaa.

HANNA.

Vaivaista hauskaa. Eiväthän ne hyvät herrat huoli minun kirjoituksistani lehteensä. Kaksi on jo pantu paperikoppaan. Tämä kolmas saa luultavasti mennä samaa tietä.

TEUVO.

Mutta minkätähden?

HANNA.

Niin, selittäköön Jussi sen asian.

JUSSI.

Eikö sitä jo otsakirjoituksesta arvaa ilman muita selityksiä?

TEUVO.

„Sodat hävitettävät, asevelvollisuus ja sotalaivos poistettavat“ — niin, tätä tietysti ei käy painattaminen.

HANNA.

Minä en ymmärtää, miksi ei käy.

JUSSI.

Siksi, että kansalla täytyy olla kuntoa ja voimaa puolustaa itseään, jos vihollinen hyökkää maahan.

HANNA.

Kansalla täytyy olla kuntoa ja voimaa pysyä totuudessa. Jos miestappo ja verenvuodatus on syntiä ja raakuutta, niin ei mikään maailmassa oikeuta sitä tekemään. Onhan se selvä asia.

JUSSI.

On monta selvää asiaa, jota ei voi elämässä toteuttaa.

HANNA.

Täytyy voida! Pelkuruus ei saa estää.

JUSSI.

Pelkuruus? Mitä sinä aina sanot pelkuruus? Järki, käytännöllinen äly — ne ne kielivät menemästä suin päin surman suuhun.

HANNA.

Sen juuri tekivät esi-isät ja sitä sanottiin urhoollisuudeksi. Soimaako heitä kukaan järjetömiksi, vaikka panivat henkensä alttiiksi isämaan edestä?

TEUVO.

Ei, mutta kuulkaa nyt, neiti Hanna —

HANNA.

Jos Suomen kansa uskaltaisi kuolla marttyyri-kuoleman rauhan aatteen tähden, niin eipä se silloin olisi suotta elänytään. Suurempaa historiallista tehtävää sille tuskin voisi ilmestyä.

JUSSI.

Mitä sanot tuohon, Teuvo? Eikö ole kaikki suoraa hulluutta? Mutta hän ei usko minua.

TEUVO.

Ei, ei! Turhaa haaveilua! Ja sitä paitse ei noista asioista sovi puhua julkisuudessa, neiti Hanna. Kyllä Jussi siinä on oikeassa. — Mutta mitä koskivat teidän edelliset kirjoituksenne?

HANNA.

Kannattaako niistä kertoakaan?

(Istuu käsityötä tekemään).

JUSSI.

Niissä oli samanlaisia mahdottomia tuumia. Viimeisessä esimerkiksi hän väitti, että vankilaitokset kaikki ovat muutettavat kasvatuslaitoksiksi, tai parantoloiksi. Rikokselliset ovat pidettävät joko moraalisesti sairaina, tai tylsinä, tai kehittymättöminä. Henkisestä puolesta koe-tetaan kyllä pitää huolta, on kouluja kaikille, yksin idiooteillekin, ja mielisairaille parannuslaitoksia, mutta siveellinen hoito tykkänään laiminlyödään —

TEUVO

(hymyilee).

No, no, tuo ei olisi ehkä niin hullua.

JUSSI

(syttyttää papyrossin).

Lapsellisuutta!

TEUVO.

Niin, — ei niitä aatteita tietysti voi to-
teuttaa milloinkaan. (katsoo kelloaan.) Mutta kuul-
kaa, onko teillä jo teaatteripilettiä täksi illaksi?

JUSSI.

Ei ole, vaan meille kuulutaan annettavan-
kin vapaaliput, kun on Maijun koetusnäytäntö.

TEUVO.

Se on totta, se. Mutta minunpa täytyy käydä ostamassa, ennenkuin loppuvat.

JUSSI.

Tulet kait sitten tänne takaisin, että me-
nemme yhdessä?

TEUVO.

Tulen, tulen. Hyvästi siksi aikaa.

(Menee.)

JUSSI.

No, Hanna?

HANNA.

Mitä no?

JUSSI.

Sinä olet pahoillasi.

HANNA.

Olen. Kun sinä et ollenkaan minua käsitä.

JUSSI.

Kyllä minä käsitän sinut, mutta sinä et käsitä minua. Kuulepas nyt, kun selitän sinulle asian oikein juurta jaksan. Pane pois tuo ompelukesi ja kuuntele minua tarkkaan.

HANNA

(laskee työnsä syrjään).

Nooh?

JUSSI.

Oletetaan, että tänne pohjoiseen tulee puutarhuri etelämaasta. Hän ei tunne meidän ilmanalaa, vaan kylvää täällä oman maansa hie-
noja, arkaluontoisia kasvia. Kuinka luulet, että
niiden kylvöjen käy?

HANNA.

Ne eivät menesty. Tietäähän sen.

JUSSI.

Oikein! Ne eivät menesty. Niiden kylvä-
misestä ei siis ollut mitään hyötyä, ei hänelle
eikä muille. Olemmeko siitä yhtä mieltä?

HANNA.

Olemme.

JUSSI.

Tuo puutarhuri saattoi olla hyvinkin tai-
tava kasvien hoitaja, mutta kumminkin hän oli
epäkäytännöllinen ja lapsellinen, kun ei ottanut
selkoa ensin maan ilmanalasta, ennenkuin meni
kylvöjään tekemään, eikö niin?

HANNA.

Niin — arvatenkin.

JUSSI.

Ja halusta soisimme, että täällä kasvaisi
rusinoita, veskunoita, appelsiinia, viinirypäleitä

ja muuta semmoista. Mutta mikä on mahdotonta, se on mahdotonta.

HANNA.

No niin — vaan minä en ymmärrä —

JUSSI.

Mitäkö tämä koskee sinuun? Odotahan, me tulemme nyt siihen. Tahtoisin, näetkös, väittää, että sinä juuri olet tuommoinen epäkäytännöllinen puutarhuri.

HANNA.

Minä? Kuinka? Millä tavalla?

JUSSI.

Sinä tavoittelet semmoisia aatteita ja totuuksia, jotka eivät menesty tämän maapallon moraalisessa ilmanalassa. Ne kuuluvat, näet, johonkuhun muuhun taivaan kappaleeseen, jossa korkeamman elämän ehdot ovat edullisemmat. Täällä niitä on mahdoton toteuttaa.

HANNA.

Mutta voisimmehan kumminkin koettaa. Voisimmehan edes puhua niistä.

JUSSI.

Runoilija sen voi tehdä, niinkuin Ibsen tahi Tolstoi ynnä muut. He saattavat kirjoissaan haaveilla yhtä toista mahdotonta, vaikka hyvin tietävät, että hukka olisi käsissä, jos heidän

aatteitaan seurattaisiin. Tolstoi itse myöntää, että hänen oppinsa veisi ihmiskunnan häviöön, ja Ibsenin Rosmer — niin, hän, ukko paha, on kuin puusta pudonnut ja vähän säikähtänyt. Ei käsitä tämän maailman meininkiä ollenkaan.

HANNA.

Pelkään, etten minäkään käsitä.

JUSSI.

Mutta sanomalehden, näetkös, täytyy ottaa ihmiset semmoisina kuin ne ovat, ja olot semmoisina kuin ne ovat, katsoa, mikä on mahdollista toteuttaa, mikä ei, ja myöskin millä tavalla mikin asia voidaan perille ajaa. Lyhyesti: sen täytyy olla käytännöllinen ja viisas, ei haaveilla pilvien tuolla puolen eikä myöskään lyödä päätänsä seinään. Ymmärrätkös nyt?

HANNA.

Kyllähän minä ymmärrän, mitä tarkoitat. Mutta sillä tavoin edistytään niin kauhean hitaasti — jos edistytään ollenkaan.

JUSSI.

Elä rupea alakuloiseksi, pikku Hanna. Sinun täytyy heittää nuo korkeat ideaalit ja tyytyä matalampiin, paljon matalampiin, muuten tulet mielisairaaksi. Mitä hyötyä sinulla siitä, jos välttämättä tahdot kotimaassa kasvaneita appelsiinia, kun niitä kumminkin on mahdoton

saada? Vähemmän tunnetta, enemmän järkeä, lapsi kulta — No, mitä nyt? Maiju siellä, luulemma, jo rymyää. Kas niin, tuossa hän on. Miks'et malttanut nukkua enemmän aikaa?

MAIJU

(tulee väsyneen näköisenä sivuhuoneesta).

HANNA.

Maiju rakas, kuinka sinä jaksat näytellä illalla, kun et ollenkaan lepää, etkä moneen yönön ole saanut unta?

JUSSI.

Ja ajattele miten tärkeätä, että onnistut tänä iltana, kun on koetusnäytäntö.

MAIJU.

Eihän ole enää aikaa, kello on jo paljon. Täytyy mennä teatteriin.

JUSSI.

Kello on vasta kuus. Puoli tuntia ennätät vielä nukkua vallan hyvin.

HANNA.

Mene takaisin pitkällesi. Kyllä minä herätän, jos sattuisit nukkumaan.

MAIJU.

En minä enää. Antakaa minun olla täällä

teidän luonanne. Jos tietäisitte, kuinka vaikeata se on, ette varmaankaan pakoittaisi.

JUSSI.

Mikä on vaikeata?

MAIJU.

Se, se —. En minä hirviä kertoa.

HANNA.

Kyllä arvaan. Ne yölliset näyt sinua kiussaavat.

MAIJU.

Nehän ne kiussaavat.

HANNA.

Ihme ja kumma! Eikö mitään apua bromkaalista, eikä puolikylvystäkään, jonka tänään otimme?

MAIJU.

Ei mitään. Pahemmiksi vaan käyvät.

JUSSI.

Minkälaisia näkyjä ne ovat? Saanko kuulla? Jospa minä ne karkoittaisin hyvinkin.

MAIJU.

Ei ne vaivaa näin kun olen ylhäällä, ja kun puhelemme yhdessä. Mutta niin pian kuin meidän levolle ja koetan nukkua —

JUSSI.

Silloin ne ilmestyvät?

MAIJU.

Silloin heti. Jos menen unenhortoon, on isä vuoteen ääressä ja kumartuu ylitseni. Hänellä on pitkä puukko kädessä, jolla aikoo pistää minua suoraan sydämeen. „Näin uhraisi Abraham ennen poikansa Isakin“, hän sanoo. Minä aina säikähdän ja vavahdan hereille.

JUSSI

(nauraen).

Ja tuommoista unta sinä pelkää! Jopa olet lapsellinen.

MAIJU.

Ei siinä ole vielä kaikki. Minä näen hänet välistä valveilla ollessakin, ennenkuin menen uneenkaan. Kun painan silmät kiinni ja koetan nukkua, tunnen selvästi, että hän jo on huoneessa. Repäisen äkisti silmät auki, ja hän tosiaankin seisoo nurkassa perällä huonetta, ikäänkuin väijymässä; mutta kun oikein kiinteästi teroitan silmäni sinne, himmenee hän vähitellen ja katoa aivan samaan paikkaan, seisovilta jaloiltaan.

JUSSI.

Näköhairahduksia, hyvin tavallisia. Ei niistä huoli olla millänsäkään. Kun voisit olla pappaa ajattelelmatta —

MAIJU.

Mutta kun minä en *saa* häntä pois mielestäni, en vaikka mitä tekisin.

JUSSI.

Et ainakaan häntä pelkäisi turhanpäin. Siitähän ne vaan tulevat kaikki nuo kuvittelut.

MAIJU.

Niin, miksi täytyy minun häntä niin hirveästi peljätä! En sille mitään voi.

JUSSI.

Me lähdemme huomenna lääkäriin, ehkä hän tietää jotain neuvoa. Nyt unohdamme pois kaikki kummitukset ja puhelemme muista asioista.

HANNA.

Tehdään niin. Ajattelin sitä jo äsken ehdoittaa.

MAIJU.

Mutta eikö minun pidä jo vähitellen lähteä? Jussi, katsopa kelloasi.

JUSSI.

Jaa—a! Ei tässä enää ole aikaa kovin vitkastella. Kymmenen minuttia korkeintaan.

MAIJU.

Voi, voi! Kuinkahan minun nyt käynee!

HANNA.

Joko tulee ramppi-kuume?

MAIJU.

Kuulkaa — yhtä teidän täytyy luvata minulle.

HANNA.

Nimittäin — ?

MAIJU.

Te ette saa tulla teatteriin tänä iltana, ette kumpikaan.

JUSSI.

Mitä hullua? Mekö emme saisi tulla teatteriin?

MAIJU.

Ette millään ehdolla! Minä pyydän ja rukoilen: jääkää pois!

HANNA.

Mutta minkätähden?

MAIJU.

Minä suorastaan en osaisi näytellä, jos tietäisin teidän olevan katselemassa. — Ajattelin sitä juuri äsken tuolla.

JUSSI.

No, nyt tuli kummat!

MAIJU.

Etkö muista, Hanna? Koulun tutkinnoissa-kin ennen en peljännyt ketään niin paljon kuin mammaa ja sinua. Samoin nyt. Ei saa ketään omia tulla teatteriin, kun minä näyttelen, ei ketään.

HANNA.

Eikö milloinkaan?

MAIJU.

Sitten ehkä joskus — monen vuoden päästä, kun olen käynyt Pariisit ja muut. Mutta tänä iltana ei varsinkaan.

JUSSI.

Ja täälläkö meidän pitää istua epätiedossa kaiken aikaa? Kuule — ei se käy laatuun.

MAIJU.

Minä tulen kotiin heti, kun „Ensi lempi“ on mennyt. Sitten istumme hauskasti yhdessä ja minä kerron tarkkaan, kuinka on käynyt.

JUSSI.

Niin, mutta — En minä tiedä, tokkohan me tuohon suostumme, Hanna?

MAIJU.

Teidän täytyy, minä sen sanon. Vai tahdotteko välttämättä tehdä minulle kiusaa, tahdotteko, etten onnistuisi?

HANNA.

Ollaan poissa, Jussi, koska hän niin vaatii. Näemmehän sen sitten jonkun toisen kerran.

MAIJU.

Hyvä, rakas Hanna, sinä olet aina kiltti. Voi, voi, kuinka sinä olet herttainen, minä pidän sinusta niin ihmeesti.

HANNA

(hymyillen).

Vähälläpä on lapsen mieli hyvitetty.

MAIJU.

Mutta nyt alkaa jo olla kiire. (katsoo kelloaan.) Jumaliste — kohta puoli seitsemän. — No, Jussi, jäätkö pois, vai et?

JUSSI.

Hm.... Sepähän sitten nähdään.

MAIJU

(polkee jalkaa).

Sano sukkelasti!

JUSSI.

Kuule — elä sinä äyski.

MAIJU.

Kun on niin kauheasti kiire. Nyt minun pitäisi olla jo teaatterilla.

JUSSI.

Mene sitten joutuun.

MAIJU.

Lupaatko jäädä pois? Hyvä Jussi!

JUSSI.

Sinulla on aina kaikenmoisia päähänpistoja, jotka eivät velvoita, ei niin mitään. Oikein harmittaa tuommoinen —

MAIJU.

Lupaatko, lupaatko?

HANNA.

Anna myöten, Jussi, hän muuten hermostuu.

JUSSI.

Eikö liene jo parhaiksi hermostunut?

MAIJU.

Taivas, kuinka sinä minua viivyvät. — Puoli seitsemän jo!

JUSSI.

No, mene, Jumalan luoma, mene herran nimeen.

MAIJU.

Ja sinä et tule?

JUSSI.

En. Ole rauhassa.

MAIJU.

Käsi päälle!

JUSSI.

Vielä minä sen panen alle. Ellet usko sa-
naa, niin —

MAIJU.

Käsi päälle, minä sanon! (ottaa sen häneltä puoli-
väkisen.) Noh, nyt on hyvä kaikki.

JUSSI.

Hupakko!

MAIJU.

Nyt se siis kohta alkaa! — Voi!

HANNA.

No, Maiju —? Mikä vaivaa?

MAIJU.

Jos olisi kaikki jo ohitse! Jos olisi kello
yhdeksän ja me istuisimme täällä levossa!

HANNA.

Elä rupea sitä nyt ajattelemaan. Sinä myö-
hästyt.

MAIJU.

Niin, se on totta. Täytyy lähteä, ei auta
mikään. Hyvästi, Hanna!

HANNA.

Hyvästi, hyvästi! Ja onnea nyt! Ole rohkea vaan, elä hätäile yhtään. Kyllä sinä varmaan onnistut.

JUSSI.

Ja ellet onnistu, niin vähäpä tällä! Ei se ole sen vaarallisempaa.

HANNA.

Käännyt jollekulle muulle alalle sitten.

MAIJU.

Hyvästi, Jussi! Elkää olko minulle ilkeitä huomenna lehdessänne.

JUSSI.

Minustako se riippuu, kun et päästä edes katsomaankaan. Antaahan olla, ettet vaan saisi sitä katua.

HANNA.

Ei hän saa, mitä sinä vielä kiusoittelet, Jussi, suotta. Riennä nyt, Maiju kulta.

MAIJU.

Hyvästi!

(Menee kiireesti eteiseen.)

HANNA

(saattaa häntä ovelle ja tulee takaisin).

Pää pystyyn! Näytä, että sinussa on te-

rästä ja rautaa. — Maiju raukka! Luuletko, että hän onnistuu, Jussi?

JUSSI.

Vaikea tietää edeltäpäin.

HANNA.

Mutta ellei hän nyt onnistu eikä pääsekään teaatteriin — entäs sitten? Pappa varmaan kielittää häneltä kodin.

JUSSI.

Mitäs sitten muuta kuin menee naimisiin. Teuvo on, luulemma, häneen pahasti pikiintynyt. Ja Teuvo on varakas poika, voi ottaa eukon milloin hyvänsä.

HANNA.

Hyi, sinua!

JUSSI.

Mitä hyi? Kuule, Hanna, elä sinä halveksi naimista, se se kumminkin on naiselle tärkeintä kaikesta.

HANNA.

Senpätähden juuri siihen ei enää toimeentulon tähden mennäkään, vaan ainoastaan rakkaudesta.

JUSSI.

Mikäs estää Maijua rakastumasta Teuvoon? Semmoinen kunnon poika —

HANNA.

St! Joku tuli eteiseen.

(Menee katsomaan.)

JUSSI.

Ja rakkaus se syttyy ja rakkaus se sammuu, mutta pääasia on, että tulevat hyvin toimeen.

HANNA

(ovella).

Ole hiljaa! — Kas, tekö siellä olittekin?

TEUVO

(tulee sisään).

Nyt, tiedätekö, on hiisi merrassa.

JUSSI.

Noh?

HANNA.

Mitä on tapahtunut?

TEUVO.

Pappanne on täällä.

JUSSI.

Elä —! Mistä tiedät?

TEUVO.

Tuli vastaani kadulla. Ja hän oli mörkin näköinen kuin ukkospilvi.

JUSSI.

Taidamme olla helisemässä kohta.

HANNA.

Elä edes naura, Jussi.

JUSSI.

En suinkaan tässä osaa itkemäänkään ruveta.

TEUVO.

Leikki siitä kumminkin on kaukana. Tietysti hän tahtoo ottaa Maijun pois teatterista. Mitä varten hän muuten olisi tullut?

HANNA.

Niin, se hänellä mahtaa olla mielessä. Kuinka tämä päättyy, Jussi?

JUSSI.

Mitä hän sinulle puhui?

TEUVO.

Ei paljon mitään. Kysyi vaan teidän asuntoanne.

JUSSI.

Hän aikoo siis tulla tänne. Hyvä!

HANNA.

Jussi, ei riitaa! Rakas Jussi!

JUSSI.

Ei minun puoleltani ensiksi. Mutta jos hän aloittaa — ja sen hän luultavasti tekee —

HANNA.

Niin muista kuitenkin, että hän on isäsi, että hän on juurtunut kiinni toiseen katsantotapaan —

JUSSI.

Jonka nojalla luulee olevansa oikeutettu muita sortamaan. Jos antaisi hänelle vallan, hän tukehuttaisi henkisesti kuoliaaksi jok' ainoan lapsensa.

HANNA.

Nyt sinä olet jo täydessä vihassa!

TEUVO.

Hevonen pysähtyi portaiden eteen. (katsoo ikkunasta.) Ganska riktigt — siellä hän on.

HANNA.

Pappako?

(Juoksee ulos.)

TEUVO.

Mutta kuinkas nyt? Meidän pitäisi jo mennä teatteriin.

JUSSI.

Kuulehan, kun Maiju ei anna meidän tulla-kaan. Mokoma visapää.

TEUVO.

Eikö anna teidän tulla?

JUSSI.

No, ei. Hän muka ei osaa näytellä, jos tietää meidän olevan katsomassa.

TEUVO.

Entäs sitten?

JUSSI.

Täytyy kait totella.

TEUVO.

Nyt ne siellä tulevat, että ovet jyskävät. Minä lähden ajoissa tieheni.

JUSSI.

Maltapas, kun sanon. Lähetä sinä meille tietoa teatterista, kuinka Maijun on käynyt. Lähetä kohta kun „Ensi lempi“ on mennyt.

TEUVO.

Kyllä, kyllä.

(Menee.)

JUSSI.

Vai niin, isä! Sinä siis uhallä tahdot koe-
tella voimia lastesi kanssa. Astu esille! Minä
olen valmis.

(Pastori ja Hanna tulevat.)

HANNA

(eteisessä tullessaan).

Herra Rastas meille ikään kertoi, että pappa olisi kaupungissa.

PASTORI

(samoin eteisessä).

Jussi on kotona?

HANNA.

On.

PASTORI.

Hyvä!

(Tulee sisään, sanomalehti kädessä. Hanna seuraa häntä.)

JUSSI.

Hyvää iltaa!

PASTORI.

Sinunko kynästäsi on lähtenyt tämä hävytön kirjoitus „Aamuruskoa“ vastaan?

JUSSI.

Minun.

HANNA.

Tämän päivän lehdessä varmaan?

PASTORI.

Sinun kynästäsi? Todella sinun kynästäsi? Sitä en olisi kuitenkaan uskonut. Täytyy tunnustaa: minä olen niin hämmästännyt, etten tiedä mitä sanoa.

HANNA.

Voi, Jussi, mitä olet sinä kirjoittanut?

PASTORI.

Pitkälle olet ehtinyt vähässä ajassa. Kotonasi sinulla vielä oli hiukkasen omaatuntoa jäljellä, et silloin näin ilkeästi sentään olisi kirjoittanut omaa isääsi vastaan.

JUSSI.

Ensiksikin tuo kirjoitus ei ole nimenomaan teitä vastaan kirjoitettu, ja toiseksi — olettehan itse sanonut, ettei teillä enää ole poikaa, siitä seurannee, ettei ole minulla enää isää.

HANNA.

Pappa rakas — tulkaa istumaan tänne.

PASTORI.

Sinä rohkeat vielä puhua puolestasi? Sinä seisot siinä avoimella otsalla ja katsot minua suoraan silmiin? Etkö ymmärrä edes hävetä?

JUSSI.

Tuotako kirjoitusta? En — sitä en tosiaanakaan häpeä. Onhan se vaan vastaus „Aamuruskon“ hyökkäykseen. Vai luulitteko saavanne solvaista minua mielin määrin ja kivittää minut vaikka kuoliaaksi, ilman että olisi teillä pelkoa vastustamisesta? Siinä surkeasti petyitte. Minä

en ole semmoinen raukka, että minut noin yks' kaks' vaan muserrettaisiin ja poljettaisiin jal-kojen alle. Oho — vähäpä olisi minussa silloin kuntoa. Ei — sana sanasta, kaksi parhaasta, siinä ei arvella yhtään. Ette minun suutani hevillä saa tukkoon, sen lupaan.

HANNA.

Pappa ei kuuntele häntä, hän on vihan vallassa nyt eikä tiedä, mitä puhuu.

PASTORI.

Minä en sanoisi mitään, jos rehellisesti itseäsi puolustaisit, jos pysyisit asiassa ja koettaisit kumota väitteitämme, selittää kantaasi, miten parhaiten voit. Mutta totuutta on vaikea kumota, siinäpä se! Sen vuoksi tartut tänlaisiin aseihin. Vakavaan puheesen sinä vastaat ivalla ja kevytmielisellä pilkalla. Mitä luulet sillä voittavasi? Naurajat saat puolellesi ja ymmärtämättömät, mutta kaikki ne, jotka kykenevät vähänkin ajattelemaan, ne sinua halveksivat.

JUSSI.

Erehdytte. Teidän kirjoituksenne „Aamuruskossa“ oli päinvastoin siihen määrään typerä, ettei kannattanut muulla tavalla vastata. Te olette joutuneet naurun alaisiksi, mutta syyttäkää itseänne. Kirjoituksessanne annoitte minulle mainiot aseet käteen, enkä minä ole niin

jalomielinen, että laskisin hyvää tilaisuutta ohi menemään, koska kerran ollaan sodassa toisiamme vastaan. Ette sitä itsekään tekisi, niin Jumalan miehiä kuin olettekin.

HANNA.

Voi, Jussi, miksi olet noin paha?

JUSSI.

Siksi, että he ensin ovat olleet minulle pahoja. Ja siksi, etten minä ole sinuksi. Sinä sitä annat menetellä kanssasi kuinka hyvänsä, sinua saa huoleti solvaista ja potkia tieltä pois. Ei tarvitse urosten peljätä, että heitä potkaisuun takaisin. Sinä kärsit hiljaisesti ja nöyrästi, et avaa suutasi koskaan itseäsi puolustamaan. Mutta sano, mitä olet siitä kostunut? Oletko ehkä pehmittänyt heidän sydäntänsä? Kaukana siitä —!

PASTORI.

Jatka, jatka! Anna tulla enemmän samaan suuntaan. Vahinko, ettei ole äitisi täällä näkemässä ja kuulemassa, minkälaisia hedelmiä hänen kasvatuksensa on tuottanut.

JUSSI.

Äitipä katseleekin minua toisilla silmin. Hän näkee, etten minä ole juoppo enkä renttu, enkä tylsistynyt, kykenemätön, pahanpäiväinen nahjus, jommoiseksi olisin tullut teidän käsissänne.

Äidille kiitos siitä, että olen saanut vapaasti kehittyä, että minulla on voimaa ja kuntoa jotta toimittamaan maailmassa.

HANNA.

Mutta ikävällä mielellä hän sinua nyt kuuntelisi, Jussi. Surua herättäisi hänessä jok' ainoa sanasi, ole siitä varma. Sillä hän ei ikinä ole sinua kehoittanut näin pappaa kohtelemaan, ei esimerkillä eikä neuvoilla.

JUSSI.

Ei tosin olekaan; vaan sen on oma järkeni minulle opettanut. Olenhan nähnyt, mihinkä tuo ehdoton alttiiksi antamus vie. Isässä ei milloinkaan olisi sorron halu päässyt noin kasvamaan, jos äiti olisi ollut hiukan jäntevämpi, eikä liiallisella lempeydellä pitkin matkaa antanut sille yllykettä —

PASTORI.

Mitä —! Minäkö sortanut? — Onko äiti valittanut —?

JUSSI.

Ei — hän ei ole koskaan valittanut. Hän on kestänyt ja kärsinyt, ja alistunut ja antanut anteeksi kovat sanat ilman että pyydettiinkään. Ja siinä hän juuri teki väärin.

HANNA.

Kuinka voit niin sanoa, Jussi!

JUSSI.

Hän teki väärin ensiksikin isää kohtaan, joka sen kautta pääsi paatumaan itsekkäisyydessään ja kovuudessaan, ja pitämään menettelyään oikeana. Hän teki väärin meitä kohtaan, jotka hänen jälkeensä jouduimme tuon itsekkäisyyden ja kovuuden esineiksi.

HANNA.

Että sinä julkeat syyttää äitiä! — Jumalan kiitos, hän ei kumminkaan ole tätä kuulemassa.

PASTORI.

Hävyttömyydelläsi ei ole enää rajaa!

JUSSI.

Ymmärtäkää minua oikein. Minä en sannallakaan tahdo mammaa nuhdella, sillä hän ei ole aavistanut mitä seurauksia hänen liiallinen hyvyytensä tuottaisi muille, luuli kaiken riipuvan siitä, että hän itse jaksoi kärsiä. Nyt täytyy minun korjata hänen erehdyksensä, asettaa sitä jäykempään vastarintaan ja antaa jok'ainoa isku hörymättä takaisin. Minä näytän sekä äidille että sinulle, millä tavalla tänlaisissa kohdissa on meneteltävä.

HANNA.

Ei, Jussi, ei, ei! Äiti on oikeassa, sinä väärässä. Ei pahaa pahalla voiteta. Ei väkival-

taisuutta, ei aseita. Ei huonoja keinoja oikealle asialle. Järkiään toisella tavalla se voitolle pääsee.

JUSSI.

Kyllä! Vallan toiseen kokemukseen sinunkin olisi pitänyt tulla.

PASTORI.

Herkiä! Sinussa asuu villityksen henki. Mainiosti osaat sinä sotkea ja velloa asioita. Mainiosti kääntää kaikki omaksi eduksesi, lykätä syyt muiden niskoille ja asettaa itsesi kauniimpaan valoon. Toden totta! Enkö seisonut siinä jo suu kiinni ja ollut vähällä hämmentyä itsekin taitavasta puheestasi. Mitä sitten enää ihmettelenkään naisia, että joutuvat sinun vaikutuksiesi valtaan, varsinkin Maiju, joka on vielä nuori, kokematon, tykkänään lapsi — Niin, nyt olin vähällä unohtaa — missä Maiju? Kutsukaa häntä tänne puheilleni heti.

HANNA.

Maiju ei ole kotona, pappa.

PASTORI.

Ei kotona? Mihin hän on mennyt?

HANNA.

Teaatteriin. Aikoja sitten. Hänellä kun on koetusnäytäntö tänään.

PASTORI.

Kas niin! Tämä turhanpäiväinen väittely —!
No, ei auta, minä lähden sinne.

HANNA.

Teaatteriin? Mitä varten, pappa?

PASTORI.

Estämään häntä. Minun lapseni ei saa näyt-
telijänä esiintyä.

JUSSI.

Ette kumminkaan mahda —? Sehän olisi
julkinen häväistys.

PASTORI.

Sekö, että isä vaatii kuuliaisuutta lapsel-
taan? Sinulla on kumma käsitys kunniasta ja
häpeästä. Mutta — sitä en ihmettele.

JUSSI.

Mitä sanottaisiin, jos vapaamielinen isä tun-
kisi kirkkoon ja väkipakolla estäisi poikaansa
saarnaamasta?

PASTORI.

Onko se mielestäsi sama asia?

JUSSI.

Jotakuinkin.

PASTORI.

Sinun kanssasi ei kannata sanaa vaihtaa. Ole oloillasi sinä. Minä koetan palauttaa edes yhden lapsistani vielä oikealle tielle.

HANNA.

Onko taiteilijan tie sitten väärä, pappa? Onko hänen työnsä vähemmästä arvosta kuin muiden? Hänen rehelliset pyrintönsä — ovatko ne tuomittavat?

PASTORI.

Minä en tuomitse niitä. Kuka sen on sanonut, että minä tuomitsen? Olenhan päinvastoin aina myöntänyt, että taiteellakin voi olla merkityksensä. Ei siitä ole puhetta. Mutta minun lapseni ei saa näyttelijäksi ruveta. Minä sen kiellän, ja minulla on siihen oikeus.

JUSSI.

Maiju raukka — mikä hänelle tulee eteen. Papiksi hän ei kelpaa, saarnastuoli on siksi liian pyhä paikka, ettei se ole naisille —

HANNA.

Voi, elkää menkö, rakas pappa. Maiju ei sitä kestäisi, hän on ilmankin niin heikko. Hyvä pappa, ajatelkaa häntä.

PASTORI.

Ajatteliko hän minua, kun karkaamalla läksi

kotoa? Syntiä seuraa rangaistus, se hänen piti tietää. Heitä minut irti, Hanna!

HANNA.

Pappa, kuulkaa minua, edes tämä ainoa kerta —!

JUSSI

(katsoo kelloaan).

Kaikessa tapauksessa olette nyt myöhästynyt. Hän näyttelee parast' aikaa.

PASTORI

(ryntää ulos).

Se oli teidän syynne!

HANNA.

Mitä hän aikoo? Keskeyttääkö näytännön?

JUSSI.

Se voisi häneltä syntyä.

HANNA.

Vaan millä tavalla?

JUSSI.

Kuka sen tietää. Minun ei tee mieli mennä katsomaan.

HANNA.

Ja mitä sitten seuraa?

JUSSI.

Mitäkö seuraa? Suuri skandaali, arvatenkin. Perhana sentään.

HANNA.

Elä edes kiroa.

JUSSI.

Mitäs tässä muutakaan voin?

HANNA.

Emmekö millään tavalla saattaisi sitä estää?

JUSSI.

Emme nyt enää. Että minä yhtäkaikki päästin hänet menemään! Olisi pitänyt asettua oven eteen ja sulkea häneltä tie. Se minun olisi pitänyt tehdä! Pöllö, mikä olin.

HANNA.

Ei, tyyneesti, rauhallisesti olisit puhunut. Olisit kohdellut pappaa rakkaudella —

JUSSI.

Mene rakkautesi! Etkö jo vihdoinkin huomaa, ettei sillä päästä mihinkään? Voimaa täällä kysytään, ei rakkautta. Ottiko sinua isä lukuun ollenkaan, sano?

HANNA.

Ei ottanut.

JUSSI.

Tietääkö hän ylipäättään, että sinua on ole-massakaan? Sinua tai äitiä? Muulloin kuin mil-loin hän teitä halveksien sysää syrjään?

HANNA.

Taidat olla oikeassa.

(Peittää kasvonsa käteen.)

JUSSI.

Hanna —? Itketkö sinä? Kuule — mitä sinä nyt joutavia? (menee hänen luoksensa ja laskee kätensä hänen kaulalleen.) Elä itke, elä herran tähden, ei se kannata. Jopa jo! Ole ihan huoleton, kyllä minä pidän puoliasi. Mutta sinä et saa silloin aset-tua minua vastaan, muista se. No niin — elä itke enää. Kuule, Hanna!

HANNA.

Enhän minä itke.

JUSSI.

Itketpäs. Kas tuota, kun osaa narrata. Tiedänhän minä että itket, mitä sinä kiellät? Näytäpäs silmiäsi — no, näytä vaan, näytä. — Noo — vai et sinä itke? Mikä sinua nyt oi-keastaan vaivaa? Tunnustapa kauniisti!

HANNA.

Minä olen tarpeeton ihminen maailmassa.

Ei minulla ole sijaa täällä. En sovellu elämään, en voi toimittaa mitään.

JUSSI.

Sinäkö tarpeeton? Hui, hai! Ennen sitten kaikki muut. — Mihinkä me matokset joutuisimme, ellei olisi tuommoisia lempeitä, helläsydämisiä olentoja kuin sinä ja äiti — jotka aina pidätte vaan muista huolta, ette milloinkaan itsestänne? Voi, että minä nyt pahoitin sinun mielesi noin! Oikein kirvelee syntistä sieluani. Pikku, herttainen muru, elä ole milläsikään enää, näes, minä jo lykkään katumusta. Nyt jos pappa olisi täällä, minä olisin hänelle niin hyvä, niin hyvä, niin että! Ainoastaan sinun tähtesi, kulta nupukka.

HANNA.

Lupaatkos olla? Sinä rakas, hyvä Jussi, tiesinhän, että sinä pohjalta olet vallan toinen.

JUSSI.

Niin olenkin — sen tunnen nyt. Mutta siellä tulee joku. Kirjapainon poika ehkä — Ei —?

(Vossikka tulee.)

VOSSIKKA.

Asuuko täällä herra Valtari?

JUSSI.

Mitä sillä? Minä se olen.

VOSSIKKA.

Tämän laittoi eräs herra suomalaisesta teatterista.

JUSSI

(ottaa kirjelapun ja aukaisee sen).

Teuvolta! — „Loistava menestys! Seitsemän esiinhuutoa, monta monituista kukkaisuviikkoa. Ihastus yleinen!“ — No, hei! Hanna, elä ole pahoillasi enää, kaikki on hyvin.

VOSSIKKA.

Tuleeko siitä vastausta?

JUSSI.

Ei, saatte mennä. — Odottakaa — tässä vähän juomarahaa.

VOSSIKKA.

Kiitän.

(Menee.)

HANNA.

Eipä tullut siis mitään julkista skandaalia. Oli se kumminkin hauskaa.

JUSSI.

Ei tullut. Isä-ukko ei arvon ennättänyt perille ennen näytännön loppua. Sai pitkän nän. Nyt pauhatkoon jäljestäpäin niin paljon kuin lystää.

HANNA.

Mutta Maiju raukka on ehkä kovalla parast' aikaa.

JUSSI.

Pah — hän sen kestää. Ja paetkoon tänne, jos hätä tulee. — No niin, siinä paha, missä panetellaan.

MAIJU

(tulee, kukkaisvihko kädessä).

Nyt se on ohitse!

HANNA.

Loistava menestys, esiinhuutoja, kukkakimp-puja — me jo tiedämme.

MAIJU.

Kuka kertoi?

JUSSI.

Onnea vaan! Saako sinua nostaa?

MAIJU.

Ei — elä, elä, Jussi.

HANNA.

No, miltä tuntui? Kerro!

MAIJU.

Jahka tästä selviän. Minä olen kuin kuumeessa vielä. Antakaa minulle vettä.

JUSSI.

Olutta sinun pitäisi juoda, tai porteria.

MAIJU.

Ei, vettä minä ennemmin —

HANNA.

Tässä.

MAIJU.

Kiitos. Se teki hyvää.

JUSSI.

Mutta et sinä ole oikein iloinen. Luulin, että sinä nyt kohoisit vähintäkin seitsemänteen taivaasen.

MAIJU.

Odota, veli hopea, ehkä tästä vähitellen kohoankin. Ja menen yksin tein ylös aina seitsemäänkymmenenteen. Mitäs silloin sanotte?

HANNA.

Eikö sinua peloittanut hirveästi?

MAIJU.

Peloitti alussa. Mutta niin pian kuin tulin näyttämölle ja näin yleisön, oli kaikki kuin pois puhallettuna. Minä unohdin koko maailman ja sain semmoista voimaa ja intoa, että itsekin ihmettelin. Se tuli varmaan siitä, että koko

ajan tunsin, kuinka yleisö oli minulle hyvän-
tahtoinen.

HANNA. —

Sinä sen tunsit?

MAIJU.

Tunsin, selvästi. Sieltä tuli kuin sähkö-
virta ja se se vaikutti. Ette usko, millä sisäl-
lisellä riemulla minä näyttelin. Tiesin, että on-
nistuin, ja mitä paremmin sen tiesin, sitä hel-
pommaksi kävi näytteleminen. Voi, se oli vallan
toista kuin näytellä tyhjille seinille siellä ko-
tona.

JUSSI.

Sen arvaan.

HANNA.

Varsinkin kun oli eläviä ihmisiä vastaanäyt-
telijänä eikä kasvia.

MAIJU.

Ja sitten — kun huudettiin esille ja kun
koko huone kaikui käsien läiskeistä ja hyvä-
huudoista, ja kukkavihkoja ojennettiin rampin
yli —

HANNA.

Niin, mitäs se kaikki vaikutti?

MAIJU.

Tiedättekö, minä olin kuolla ilosta. Olisin

tahtonut sillä kertaa puristaa koko yleisön rintaani vasten.

JUSSI.

So, so! Ei vähä mitään.

MAIJU.

Niin, vaan nyt tuntuu niin oudolta yhtä kaikki. Niin kummallisen oudolta. En ymmärrä itsekään, mutta — Voi, jos mamma olisi täällä!

JUSSI.

Entä pappa?

MAIJU.

Ei, herran tähden, pysyköön hän vaan siellä kotona.

HANNA.

Mitä? Sinä et siis —?

(Katsoo Jussiin.)

JUSSI

(antaa varoittavan merkin).

Niin, pysyköön hän vaan siellä kotona.

MAIJU.

Tulkaa nyt istumaan. Hanna ja minä sohvaaan, Jussi kiikkutuoliin.

JUSSI.

Heti, paikalla. Minä otan vaan papyrossin.

MAIJU.

Pidä minusta oikein tukevasti kiinni, Hanna. Noin ikään. Mitenkä tulevat ne toimeen, joilla ei ole veljeä, ei sisarta, ei ketään maailmassa?

HANNA.

Kerro nyt vielä teaatterista jotain. Oliko paljon väkeä?

MAIJU.

Täysi huone. Lippu luukun päällä.

JUSSI.

Oho? Oikeinko todella?

HANNA.

Mutta kuule, miksi sinä nytkähtelet niin somasti?

MAIJU.

Mitenkä nytkähtelet?

HANNA.

Noin, tuolla tavalla. Etkö siitä itse tiedäkään?

MAIJU.

Tiedänhän minä. Ei se mitään. Hermos-
tumista vaan.

JUSSI.

Sinun täytyy saada lasi viiniä.

MAIJU.

Ehkä se tosiaan vahvistaisi.

HANNA.

Voi, kun ei satu olemaan kotona.

MAIJU.

No, antaa sitten olla.

JUSSI.

Ei, minä menen hakemaan.

HANNA.

Ethän pääse puotiin enää näin myöhällä.

JUSSI.

Kyllä minä tiedän, mistä saan. Odotatte vaan pikkuisen aikaa. Minä olen tuota pikaa takaisin.

MAIJU.

Elä huoli mennä, Jussi. Kyllä se on ohitse kohta, en minä tarvitse mitään.

JUSSI.

Tarvitset lasin viiniä ihan varmaan. Ja sitten saamme Hannan kanssa juoda maljasi myöskin, kuuluuhan se asiaan. Ota sinä, Hanna, lasit esille sill'aikaa. (kääntyy ovelta.) Kuulehan — taikka niin — ei hän tänne tule tänä iltana kumminkaan. — Eikös mitä — ei sitä tarvitse peljätä.

(Menee.)

MAIJU.

Kuka ei tule?

HANNA.

Ei kukaan.

MAIJU.

Mutta ketä hän tarkoitti?

HANNA.

Ketä lienee tarkoittanut.

MAIJU.

Teuvoa vissiin.

HANNA.

Nojaa päätäsi tuohon minun olkapäähäni.
Noin. Onko hyvä nyt?

MAIJU.

On.

HANNA.

Jos koettaisit nukahtaa hiukan. Painapa
silmäsi kiinni.

MAIJU.

Hän sanoi peljätä . . . Ei tarvitse peljätä . . .
Minkätähden hän sanoi peljätä?

HANNA.

Nuku nyt pois, eläkä puhele enää. Ole
vallan hiljaa.

MAIJU.

En minä saa unta. Saanenko koko yönä.

HANNA.

Jos malttaisit olla rauhassa siunaama hetken. Et ajattelisi, et liikkuisi, et puhuisi.

MAIJU.

Kuule — mikä se oli?

HANNA.

Ei mikään, ei ikinäs mikään. Rupeatko sinä taas kuvittelemaan —?

MAIJU.

Ääniä ihan varmaan!

HANNA.

Kadulta ehkä. Mitä niistä välität?

MAIJU.

Kuule, kuule —!

HANNA.

Elä hätäile suotta, hyvä lapsi. Olipa tuo nyt mitä tahansa —

MAIJU.

Ikkunan alle pysähtyivät.

(Serenaadi alkaa ikkunan takana.)

HANNA.

Serenaadi —! Ylioppilaat laulavat sinulle.

MAIJU.

Ylioppilaat? Voi, tulta, tulta! Hanna kulta, sytytetään kaikki lamput ja kynttilät.

HANNA.

Kyllä, kyllä. — Istu rauhassa sinä, minä sytyttään . . . Ja avaan vielä ikkunankin.

MAIJU.

Kuinka kauniisti he laulavat!

HANNA.

Ihmeen kauniisti. Ja kuule — siellä on katu täynnä ihmisiä.

MAIJU.

Voi sentään, kuinka ovat ystävällisiä. Kun tulivat vielä laulamaankin. Kuule Hanna, minä rakastan noita ihmisiä niin, niin — niin että tahtoisin syödä ylös heidät.

HANNA.

Olehan nyt vaiti. Kuunnellaan.

MAIJU.

En malttaisi kuunnella, kun sydän on haljeta ilosta. Tahtoisin että tätä kestäisi sata vuotta; ei, tuhat, miljooneja. Juuri tällöistä kuin tämä hetki on. Etkö sinäkin tahtoisi, sano.

HANNA.

Tsh! Ollaan hiljaa.

MAIJU.

Niin, ollaan hiljaa. — Mutta, Hanna —!

HANNA.

Mitä?

MAIJU.

Pitäisikö minun mennä ikkunaan kiittämään sitten kun lopettavat?

HANNA.

En minä oikein tiedä. Mutta eiköhän. Kyllä minä luulen.

MAIJU.

Voi että Jussi nyt juuri sattui menemään pois. Hän sen parhaiten ymmärtäisi.

HANNA.

Kyllä se kaikessa tapauksessa olisi kohteliaampaa.

MAIJU.

Mutta mitä minä sanoisin? Neuvo, Hanna kulta.

HANNA.

Eihän sinun tarvitse muuta kuin kiittää.

MAIJU.

Eikö jotain semmoista, että minä tahdon koko elämän-ikäni rakastaa ja palvella isänmaata?

HANNA.

Ei, ei! — Ei, Maiju, parempi kun teet sen ilman ennenaikaisia lupauksia.

MAIJU.

Sitten kiitän vaan, niinkö? Mitä, Hanna, sano!

HANNA.

Eläs —! Kukahan siellä on ensimmäisessä bassossa, jolla on niin kaunis ääni?

MAIJU.

Voi, kun et sinä neuvo.

HANNA.

Nyt lopettivat. Jos tahdot kiittää, niin joudu sukkelasti.

MAIJU.

Ja sanon kuinka?

HANNA.

Kiitän sydämestäni — mene, mene!

MAIJU

(ikkunassa).

Minä kiitän teitä kaikesta sydämestäni!

LAULAJAT

(ulkoa).

Eläköön Maiju Valtari, eläköön!

MAIJU

(kiittää iloisesti ja hämillään).

Hanna, mitäs minä nyt sanon?

HANNA

(nousee).

Eläkööt Suomen ylioppilaat! Tulevaisuutemme turva ja toivo!

MAIJU.

Eläkööt Suomen reippaat ylioppilaat! Tulevaisuutemme turva ja toivo! Eläköön rakas isänmaa!

LAULAJAT.

Eläköön!

(Poistuvat marssia laulaen).

MAIJU.

Kuinka oli hauskaa! Ja kuinka tämä elämä sentään on ihanaa. Hanna, pysäytetään kellon viisari tuhanneksi vuodeksi!

HANNA.

Luuletko että auttaisi?

MAIJU.

Eihän se auttaisi, ei. Täytyy antaa ajan vierä eteenpäin. Kun vaan tietäisin, millä osoitaisin heille kiitollisuuttani.

HANNA.

Sillä että ahkerasti koetat edistyä.

MAIJU.

Minä koetan! Tämän hetken muistoksi teen sen pyhän lupauksen, että koko sydäimestäni rakastan ja palvelen Suomen taidetta niin kauan kuin elän ja että —

(Pastori tulee sisään.)

MAIJU

(kalpenee ja hoippuu taaksepäin).

Hanna, Hanna —!

HANNA.

Elä säikähdä! Maiju, rakas —

MAIJU.

Se on tuolla taas! Hanna, Hanna, se on tuolla —!

HANNA.

Pappa se on — pappa itse.

MAIJU.

Ei, haamu, sama haamu —

HANNA.

Se on pappa, usko minua, hän jo äsken kävi täällä, vaikka emme sitä sinulle sanoneet.

MAIJU.

Ei, ei —

PASTORI.

Sinä olet, näemmä, harjaantunut näyttele-

misessä. Mutta elä luule, että minua noilla vehkeillä petät —

MAIJU.

Hanna! Hän tahtoo minut tappaa —

HANNA.

Hän pyörtyy. Pappa, voi, te säikytätte hänet kuoliaaksi.

PASTORI.

Teeskentelee vaan. Herkiä tuosta, Maiju, ei se kumminkaan auta. Sillä nyt minä sinut jo tunnen, sinä kevytmielinen lapsi. Valehtelija, petturi, maailman kunnian pyytäjä! Niin — kunniaa sinä pyysit, häpeän sait —

MAIJU

(pyörtyy).

HANNA.

Hän kuolee!

JUSSI

(tulee).

Mitäs täällä tapahtuu?

HANNA.

Jussi! Jumalan kiitos! Tule auttamaan, tule! — — Viedään hänet tuonne toiseen huoneeseen.

JUSSI.

Tekö tämän —?

HANNA.

Joudu, joudu!

JUSSI.

Onko nyt hyvä mielenne? Oletteko tyytyväinen, kun saitte lapsenne hengiltä?

(Hanna ja Jussi kantavat Maijun pois.)

PASTORI.

Lapseni hengiltä — sanoiko hän niin? — — Mitä hänelle sitten tein? — — En muista — — En muista — pääni menee sekaisin — en muista mitään. — — Lapseni — minä tahdon häntä nähdä —

(Hän aikoo mennä sivuhuoneeseen.)

JUSSI

(oikealta.)

Ei tänne!

(Sulkee oven.)

PASTORI.

He sulkivat oven. — Minua eivät päästä sisään — — minua, joka sen tein — — joka olen syynä kaikkeen ... Sieltä ei kuule hiiskaustakaan. — — Miksi ovat niin hiljaa? Onko hän jo —? Miksi ovat niin hiljaa? Jos hän kuolee, olen murhaaja, lapseni murhaaja. — —

He eivät päästä minua sisään. Minä menen kuitenkin.

(Koettaa avata oven.)

HANNA

(estää häntä ja tulee sisään).

Elkää, pappa, hän pyörtyisi uudelleen, jos näkisi teidät.

PASTORI.

Onko hän siis tointumaan päin?

HANNA.

On.

PASTORI.

Jumalalle kiitos olkoon. Minä tahdon häntä nähdä.

HANNA.

Ei nyt, pappa, sitten toisen kerran.

PASTORI.

Tulisin vaan rauhoittamaan. En minä häntä nuhtelee —

HANNA.

Elkää, pappa, hän säikähtäisi — hän kun koko ajan on peljännyt pappaa niin, että on nähnyt näkyjä.

PASTORI.

Näkyjä? Mitä näkyjä?

HANNA.

Kuinka pappa pitkällä puukolla on tahtonut pistää hänet kuoliaaksi.

PASTORI.

Maiju raukka! — Mutta sehän saattaa olla vaarallista semmoinen. Ettekö te ole kysyneet lääkäriä?

HANNA.

Emme vielä.

PASTORI.

Miksi ette ole kysyneet ajoissa? Kuka tietää mitä siitä voi tulla? Vaikka vielä —

HANNA.

Mitä pappa tarkoittaa?

PASTORI.

Vaikka vielä kadottaisi järkensä.

HANNA.

Eihän toki. Jumala varjelkoon! Sehän olisi kauheata.

PASTORI

(istuu).

Se olisi kauheata. Mutta onhan semmoista tapahtunut. — Sinä sanoit, että hän on minua peljännyt?

HANNA.

On, pappa — kauheasti.

PASTORI.

Siihenkö olen sitten tullut — että toinen lapsistani minua vihaa, toinen pelkää! — ja kuitenkin olen tahtonut vaan velvollisuuteni tehdä — velvollisuuteni isänä ja kasvattajana. Olen tahtonut viedä heitä Jumalan tykö.

HANNA.

Pappa rakas —!

PASTORI.

Olen tahtonut viedä heitä Jumalan tykö. Olenko siinä menetellyt väärin?

HANNA

(kietoo kätensä hänen kaulalleen).

Saanko sanoa ajatukseni, pappa?

PASTORI.

Sano!

HANNA.

Jumala ei pakoita ketään.

PASTORI.

Jumala ei pakoita ketään. Se on totta. Jumala ei pakoita ketään. — Hannaseni — etkö sinä minua pelkää?

HANNA.

En, pappa.

PASTORI.

Etkä vihaa?

HANNA.

Pappa —! Ei meistä kukaan teitä vihaa.
Ei kukaan.

PASTORI.

Mutta koskihan he sinuun, kun täytyi keskeyttää jatko-opisto?

HANNA.

Rakas pappa!

PASTORI.

Koskihan, sano?

HANNA.

Koski — vähäisen.

PASTORI.

Paljonkin, arvaamma. Ehkä kärsit sinä enemmän kuin kukaan muu. Et sentään mitään virkkanut, et suutasi avannut. — Sinä olet äitiisi. Yhtä lempeä ja anteeksi antavainen. Ei kuule teiltä koskaan ankaraa sanaa. Teillä ei ole kovuutta sydämessä, mistäpä silloin lähtisivät ankarat sanat?

JUSSI

(aukaisee ovea oikealta).

Hanna! Maiju tahtoo sinua.

HANNA.

Minä tulen.

PASTORI.

Odota, minä vielä vähän puhun. — Jussi sanoi, että olen sortanut teitä, äitiä ja sinua —

HANNA.

Pappa, elköö sitä muistelko, hän sanoi sen vaan äkäpäissään.

PASTORI.

Ei, hän oli oikeassa, minä olen sen tehnyt. Mutta se on tapahtunut huomaamattomuudesta, ei tahallisella tarkoituksella. Ja nyt, kun silmäni ovat auvenneet --

HANNA.

Rakas pappa. Ettehän ole sitten enää kova Jussia ja Maijua kohtaan, — ettehän, rakas, hyvä pappa?

PASTORI.

Lapseni, anna kuin syleilen sinua! Mistä sait tuon lempeytesi? Jumalako sen antoi sinulle? — En minä ole enää kova Jussillekaan enkä Maijulle. Nyt sen lupaan sinulle. Mene, sano se heille. En minä ole enää kova. Ei sitä

Jumala vaadi, sillä hän ei itsekään ketään pa-
koita.

JUSSI

(tulee oikealta).

Etkö joudu jo? Hän sinua kaipaa.

HANNA.

Joudun! Nyt joudun. — Taivaalle kiitos,
sovinto ja rauha palajaa perheesemme!

(Menee oikeaan).

PASTORI.

Jussi, tule, minä sanon sinulle pari sanaa.

JUSSI.

Minä tahtoisin välttää riitaa —

PASTORI.

Niin tahtoisin minäkin. Eletään rauhassa,
unohdetaan kaikki, mitä on ollut välillämme
viime aikoina, kaikki iskut, kaikki kovat, vi-
haiset sanat. Ollaan taas isä ja poika niinkuin
ennenkin.

JUSSI.

Kernaasti minun puolestani, sillä tämä sär-
kymys ja epäsopu — ei se ketään ilahduta.

PASTORI.

Vaihdetaan tästä lähtein rakkaudessa mieli-
piteitämme. Minä toivon, että tulet minua kä-
sittämään vielä kerran —

JUSSI.

Minä taas toivon, että pappa tulee käsit-
tämään meitä nuoria ja näkemään meidän py-
rinnöissämme jotain hyvää ja oikeutettua.
Elämä ei voi pysähtyä, sen täytyy vapaasti
päästä kulkemaan eteenpäin. Vanhojen totuuk-
sien täytyy väistyä uusien tieltä.

PASTORI.

Emme huoli nyt ruveta väittelemään. Minä
toivon, niinkuin sanoin, että tulet minua käsit-
tämään. Mutta kuinka hyvään, olemme kai-
/kessa tapauksessa isä ja poika. Emme sitä
enää unohda.

JUSSI.

Emme suinkaan. Tahdon vaan sanoa vielä
sen, ettei vanhempi sukupolvi saa laittaa nuo-
relle aituuksia eteen, sillä —

(Hanna ja Maiju tulevat.)

HANNA.

Tule, tule, Maiju!

MAIJU.

En minä uskalla, en!

PASTORI

(ojentaa käsivartensa).

Maiju, lapseni!

MAIJU

(lankeaa hänen syliinsä).

Pappa!

JUSSI.

Sillä vapaus, se on aina pääasia.

HANNA

(nojautuu hänen käsivarteensa).

Eipäs olekaan, Jussi! Eipäs ole kuin rakkaus.

JUSSI

(vetää häntä luokseen, katsoo häntä silmiin).

Rakkaus?

(Esirippu alas.)



Otavan kustannuksella

on tätä ennen ilmestynyt:

Werner Holmberg, Elämä ja teokset. Kirj. *Eliei Aspelin*. Hinta 12: —.

Werner Holmberg, Hans lefnad och verk. Af *Eliei Aspelin*. Pris 12: —.

Samalta kirjailijalta on kaksi vuotta sitten ilmaantunut kaikissa maamme kirjakaupoissa saatava teos:

Johannes Takanen, Elämä ja teokset. Hinta 8: —.

Hellaassa. Novelli. Kirjoitti *Santeri*. Hinta 2: —.

«Tokkopa lieenee yksikään nuorista kirjailijoistamme häntä paremmin «debyteeerannut». Tekijä on nimittäin jo aineensa valikoimisessa rohkeasti käynyt kuohuvimpaan elämään, ottaen aiheensa nykyaikaisesta ylioppilas-elämästä, jonka vinouksia ja kierouksia hän melkoisella terävyydellä esittää, nuljattamatta kuitenkaan juuri koskaan tendenssikirjailijan omatekoiseen maailmaan.» (Valvoja.)

Islannin kalastajat. Kirj. *Pierre Loti*. Suomentanut *O. Relander*. Hinta 2: 50.

Kuvaus Bretagnelaisen kalastajakansan raittiista elämästä, ja sen kalastuksesta Islannin meressä.

«Pierre Lotin «Islannin kalastajat», vaikka onkin ilmestynyt vasta muutamia vuosia sitten, on jo ehtinyt saavuttaa niin suuren maineen, että se ainaiseksi on luettava aikamme parahimpain kaunokirjallisten tuotteiden joukkoon.» (Valvoja.)

Köyhiä ja rikkaita. Kirjoitti *Emil Lassinen*. Hinta 2: —.

Teos kuvaa sitä muutosta erään ylimaankunnan elämässä, minkä ensiksi tukkikauppa, maakauppa ja olutpanimo, sekä sittemmin suomalaisen kirjallisuus, raittiusasia y. m. aatteelliset riennot saavat aikaan.

«Tuo maalaiselämän kehityshistoria on sangen viehättävä aine, ja sinäin on tekijän tosioloihin perustuva kuvaus varsin ansiokas; yksin tämä jo puolustaa kirjalle etevän sijan kansankirjastoissa.»

(Uusi Suometar).

Kehitys-aikana. Tytöistä kertoeli *Tea*. Suomensi *E. S.*

Hinta 2: —.

«Kirjan vilkkaasta ja rohkeasta stilististä, sen reippaasti juoksevasta toiminnasta, sen hyvästä tarkoituksesta — — uskomme kirjasen saavut-tavan suomalaisen puolen nuorisossa, varsinkin tyttömaailmassa, ei ai-noastaan paljo vaan myös ihastuneita lukijoita.» (Valvoja.)

Hinta 3 markkaa.